Sheshamu Venkatpatik-
tamu
Shashanka vijayam

SCHOLARS' EDITION.

శ్రీరస్తు.

శశాంకవిజయము.

శేషము. వేంకటపతికృతము.

(*For Private Circulation only.*)

చెన్నపురి:
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులుఅండ్ సన్స్ వారిచే
ప్రకటితము.
1918

శ్రీ ర స్తు.

శ శాం క వి జ య ము.

పీ ఠి క.

ఇ ష్ట దే వ తా ప్రా ర్థ నా ది క ము.

విన్నాణపుగుబ్బచన్నుల నయారే గంబురా గుప్పి ము
క్తావల్లుల్ ఘటియించె దేమి శశికిన్ దారా ప్రయుక్తంబనే
భావంబో యని పల్కు కల్కి చెలి సంభావించు కాంచీపురీ
దేవుం డీవ్రత సీనయార్యమణికిన్ దీర్ఘాయురారోగ్యముల్.

చ. సరసివి గానఁ జక్కవలె చన్నులు గా వివి పద్మినీకులా
భరణవు గానఁ దేనియయె వాతెఱ గా దిది కల్కిచూపు పెన్
గరితవు గానఁ బొంబిలమె నాభిక గా దని నాన దీర్చు దే
వరయురమందుఁ గుల్కు రమ నంగలసీనయయింట నిల్పుతన్. 2

చ. కృతయుగమం దనంతుఁ డనఁ ద్రేతను లక్ష్మణసంజ్ఞ రేవతీ
పతి యన ద్వాపరంబునను భావ్యకృదాఖ్యఁ గలిం జనించి శ్రీ
సతిపతినై ఖర్కిన్ జననచాతురి చాతురి మీఱి నిత్య శే
షితఁ గను శేషుఁ డిచ్చుఁ గృప శాశ్వతభోగము సీనమంత్రికిన్. 3

చ. పులకలు మేనఁ గ్రమ్మఁ గనుమోడ్పుల వేమఱు మ్రొక్కు చాడ్పులన్
వలనుగ వారిజాక్షపదవారిజభక్తినధూనశుండ వై
కులికెదు నీవు వేఱొకటెఁ గోరుదువే యని పల్కునూత్రవ
త్యలికచమాటకు న్నగుబలాధిపుఁ డీకృతినేతఁ బ్రోవుతన్. 4

మ. చలితస్వర్ణతుషారరౌప్యనగము ల్సంక్షోభితాంభోదము
ల్ఫలద్దాశానికురుంబము ల్పరిలుఠద్బ్రహ్మాండము ల్సైకత
స్థలితాంభోనిధిగర్తము ల్ఘుమఘుమత్రయ్యంతగ్రంథంబు లౌ
పులుగుల్ రాయలఱెక్కమొక్కు చలనంబు ల్పాపుఁ బాపంబులన్. 5

ఉ. ఓ మధుసూదనా యన నోహో యని తార్క్ష్యునికన్న మున్నుప్రా
ద్ధామెత వచ్చుశౌరికిని దా మును గాఁ జని తాంతదంతిర
క్షామతి నక్రమస్తకము చెక్కులు చేసినచక్ర మెప్పుడుం
క్షేమ మొసంగి చక్రపతిఁ జేయుత సీనయమంత్రిభాస్కరున్. 6

ఉ. హైమవతీశమాన్యము జితాసురసైన్యము నభ్రవిభ్రమ
స్థేమఘుమంఘుమధ్వనివిజృంభితజన్యము పాంచజన్య మా
త్మామలకీర్తికార్తికనిశాబ్జధుతారి నొనర్చు దైవత
స్వామిని భోగలీల గెలువం గలవంగలసీనయార్యునిన్. 7

గీ. కళుకుజగజంపువిడి కెంపుకంకణంపుఁ
బలుకు లొలయంగ హరి కేలు పట్టు విడని
యమితభోగద యా గద యాగదాన
భరితు సీనార్యు సత్కళాభరితుఁ బ్రోచు. 8

ఉ. సోమసహోదరీరమణుసొంపుల కెంపుల చెక్కడంపుని
ద్దామెఱుఁగున్బరంజు గురు దాయరుదారిమదారిదారిత(?)
న్వామెఱుఁ బ్రోచుఁ గాత కృప వేంకటరాఘవదీక్షితేంద్ర వం
శామృతభాను సీనయ దయానయమానయశోభిశోభితున్. 9

చ. కలుములకొమ్మకొమ్మెఱుఁగు గా నతజాతులు జాతులై తగం
విలసిత వేంకటాఖ్యపృథివీధరశేఖరకృష్ణమేఘమం
దెలసినశార్ఙ్గచాపము సమీహితవర్షము నించుఁ గాత వం
గలకుల మెల్ల వృద్ధి చెలగం గృతినేతకు సంతసంబుగన్. 10

శా. వాధూలాన్వయవార్ధివిష్ణుఁ బ్రతిభావర్ధిష్ణు వేదాంతవ
న్యాధిష్ఠానవసంతు శ్రీవరదగుర్వంతేవసంతుం గవి
త్వాధారుం గుణహారు ధీరు విగతాహంకారు వాత్సల్యధా
రాధారుం గృతిసిద్ధికై కొలుతు శ్రీరామానుజాచార్యునిన్. 11

మ. వరలాలిత్యపదక్రమంబులను సద్వర్ణస్థితుల్ లాంచి శ్రీ
కరశాఖం గ్రహియించి యంగకలనాకాంతుం కళ లీమిఁగా

నురుసాహిత్యరసానుభావములచే నుప్పొంగుచుఁ వాణి మో
హారతిం దేల్చువిధాత సీనయకు దీర్ఘాయువ్య మిచ్చుఁ గృపన్. 12

చ. తనశర మొక్కటే పదివిధంబులఁ దేజరిలఁ ధనుర్గుణం
బనుపమశబ్దరూఢిని సహస్రముఖంబులఁ బల్కుచుండఁ దే
రనిశ మనంతరీతిఁ బొలుపారఁ బురంబుల నోర్చి పేర్చుజో
దనవరతంబు వైరివిజయంబు నొసంగుత సీనమంత్రికిన్. 13

సీ. నీతోడిపొందిక ల్నాంతరమా యెంచ
జాతు లేర్పఱచిన జాణ వాడు
వీనాఁట నీపాటి నే నెచ్చటను గాన
ఘనరాగసంగతి గాంచితి బళి
మోహానలీలచే మొనసి బాగైతివి
నయము లుపచరించు నటన నీది
కాంచి ఘంటారవకలన ని న్నెచ్చెద
శ్రుతి వియ్యముగ నను కృతివి గావె

గీ. యనుచు పతితోడ సరసోక్తు లాడునట్టి
వాణి శుకపాణి పికవాణి వనదవేణి
సీనయముఖాబ్జపీఠికాసీన యగుచు
శ్రీనయసమృద్ధి వర్ధిల్లఁ జేయుఁ గాత. 14

ఉ. పుట్టినయింటి కెంతయు సమున్నతి చల్లదనంబు మీఱఁగా
మెట్టినయిల్లు గహ్వరము మీఱియు వెండిఁ బ్రసిద్ధి కెక్కఁ జే
పట్టినవల్లభుం డతనుభాసితలక్ష్మి తగఁ మదద్విపం
బట్టితనూభవుం గనినయంబ కృతిప్రభుఁ బ్రోచుఁగావుతన్. 15

ఉ. దంతనిశాతహేతి నిరుదంతనిశాచరకోటిధాటదు
ర్దాంతనితాంతవిక్రముని దాంతుని శాంతనిశాంతమానసుఁ
డెంతతభక్తిమదవ్ననవసంతుని గెంతసుకీర్తి నెంతయుఁ
మంతుకు నెక్కువిరహానుమంతుఁ దలంతు నిరంతరంబుగన్. 16

మ. హరజూటానటదాపగాంబుర్ఘురి తుండాగ్రంబునం బీల్చి సా
దరతం దజ్జలజంబు తల్లికి సముద్యత్పుష్కరాకృష్టసా
గరగార్యగ్రజకంధరాంతరఫణి గ్రైవేయకం బద్భుత
స్ఫురణం దండ్రి కొసంగి ముద్దు గొను దేవుం డిచ్చు నిర్విఘ్నతన్. 17

సంస్కృతకవిస్తుతి.

ఉ. ప్రాకటసత్కవిత్వపరిపాటిని లోకము వారెఱుంగఁగాఁ
జేకొనఁ జేసి వేదములచిక్కులు చీసి మృదూక్తి సాహితీ
వ్యాకృతి వాగ్వధూటి త్వమహాత్మని వా దొనరించ మించు వా
ల్మీకిఁ దలంతు వ్యాసుని నమింతు నుతింతును గాళిదాసునిన్. 18

ఆంధ్రకవిస్తుతి.

ఉ. నన్నయభట్టు మైత్రివలన న్నయ మొప్ప గణించి తిక్కనన్
బన్నగభూమణాఘనవిపన్నగభీరవచోనియుక్తికై
ము న్నతిఁ జేసి యెఱ్ఱనసమున్నతి యుక్తిఁ దలంచి శేముషీ
మన్ననమనీయులం గవుల మన్ననఁ గావ్యనిరూఢి కెంచెదన్. 19

కుకవినింద.

మ. పరపాకంబులఁ గోరి యెందుకయినం బ్రాల్మాలి వృత్త్యర్థ మై
యెరుపాదంబుల నంటి యర్థకలనాయోగంబులేమి న్నిరం
తరచింతన్ దగురీతి దోఁపక వివర్ణత్వంబునన్ దీనులౌ
నరులం జూచి సుదృగ్జనంబు రసవన్నర్మోక్తులం బల్కునే. 20

కృతిబీజము.

వ. అని యివ్విధంబున నిష్టదేవతావందనంబును శిష్టకవిజనాభినందనం
బును దుష్టకవినిందనంబునుం గావించి శృంగారభంగతరంగితంబును
మకరందబిందుసందోహనిష్యందమాధురీసాధురీత్యనుబంధసుగంధి
పదనిబంధబంధురంబుగా నొక్కప్రబంధంబు రచియింప నెంచి
యుండు నవసరంబున. 21

సీ. వంగలకులకుంభవారాశి జనియించి

కన్నుల కానందగరిమ నించి

యెందంద సకలకలాభ్యాసి యై మించి
జైవాతృకత్వప్రశస్తి గాంచి
కౌముదీప్రజ్ఞాన గౌరవంబు నహించి
సతతంబు కవిసమాచరణ మించి
యి మ్మైనగానామృతమ్ములు గురియించి
యరికులంబులగర్వ మపహరించి
గీ. యతిశయితలక్షణాఢ్యత నధిగమించి
ధాత్రి రామానుజమహాచరిత్రఘటన
కలనఁ గువలయవికసనకళ ధరించి
సీనఘనకుండు సర్వజ్ఞశేఖరుండు. 22

వ. వెండియు నఖండమండితమహీమండలమండనాయమానపాండ్యమధు రాధరాఖండలశ్రీవిజయరంగచొక్కనాథమహీనాథకృపాకటాక్షవీక్ష ణానుక్షణవర్ధమానపరబలార్ణవమంథశైలాయమానగంధమంధర సింధురఘటాపవనజవనసింధుకాంభోజగంధర్వకోటీసమాటీకనచటుల రథచ్ఛటావీరభటసహస్రకిరణకిరణోపమానమాణిక్యసేవాసమాగత గాణిక్యశరచ్చంద్రచంద్రికారుచిసంద్రచంద్రశాలాసౌధసంబాధమణి కుట్టిమహిరణ్మయద్వారబంధబంధురమందిరారామగ్రామవివిధ చీని చీ నాంబరననరత్నఖచితభూషణ పేటికా చేటికాహాటకాందోళికాశిబికా భద్రాసన డోలికాప్రముఖనిఖిలసంపత్పరంపరాకంపితనిలింపనాయ కుండును నాశ్రితాభీష్టదాయకుండును బాదారవిందవందనానందిత చతురంతసామంతమహీకాంతమంత్రిమండలుండును నిజకథాకల్పిత విద్వత్కర్ణకుండలుండును నతులవితరణవిలసితహసితసితకరకల్పకశిబి కర్ణఖేచరుండును శ్రీరంగనాథకరుణాకటాక్షగోచరుండు నగ్నిష్టోమాతి రాత్రవాజపేయపౌండరీకధర్మపౌర్ణమాసచాతుర్మాస్యపశుబంధప్రకృతి వేదోక్తసత్కర్మసమారాధితమాధవకృపాతరంగితాపాంగవీక్షణా లంకార వేంకటరాఘవసదీక్షితేంద్ర తిరువేంగళమ్మబహుజన్మతపఃఫరి పాకశుభావతారుండును కాంచనాచలధీరుండును సేతుహిమాచల

మధ్యవర్తిసమస్తబాంధవజనతామనోరథప్రపూరణకుతూహలహల
హలికాసమాకలితచిత్తుండును విహితకర్మాచరణవృత్తుండును నిత్యా
న్నదానసంతర్పితసకలభూసురుండును నప్రతిహతప్రతాపభాసురుం
డును సత్యభాషానవీనహరిశ్చంద్రుండును సజ్జననయనకువలయపూర్ణ
చంద్రుండును ఘననయదేశీయకమనీయగ్రామమూర్ఛనాబహువిధ
విన్యాసధన్యాసమానతాళమాననానానూనతానవితానభంగీతరం
గితసంగీతవిద్యావిశారదుండును వీణానినాదవినోదభూలోకనారదుం
డును వాదిమదగజప్రపంచపంచాననగర్జావిస్ఫూర్జితతర్క వేదాంత
వ్యాకరణశాస్త్ర సమ్మతానర్గళోపన్యాసవైఖరీవాగ్వధూనాథుండును
నాథమునియామునప్రముఖపూర్వాచార్యచర్యాభిరాముండును
రామానుజ దివ్యచరిత్రప్రబంధసాహితీమోహితానల్పసంతోషవిశం
కటవేంకటనగాధీశ్వరుండును నీశ్వరాంఘ్రికంజాతశింజానమంజీర
మంజులఝుళంఝుళీనిగుంభనస్తంభనగంభీరసంభాషణవిస్మితనిఖిల
సభాస్తారుండును నిరుపమనీతివిస్తారుండును తారపటీరతుషారధరణీధర
సానుచరశబరీవిబుధనీలకబరీనిబిరీసవచనరచనాసముద్ఘాటితశశిముకుట
రజతగిరికటకకపటకిటిధరణీభృదురగవరసురతురగశరదకుందశరదరవింద
విమలధవళగరుదమలకమలకుముదసముదయసమిదళనవిస్ఫూర్తికీర్తి
గంగాతరంగిణీప్రక్షాళితమేదినీపంకుండును వంగలాన్వయపాలనాం
కుండును నయవినయశమదమజ్ఞానవిజ్ఞానకృతజ్ఞతాభిజ్ఞపరదగురు
చరణపరిచరణకరణశరణాగతరక్షణవిచక్షణతాసత్యసౌశీల్యవాత్స
ల్యమాధుర్యగాంభీర్యౌదార్యచాతుర్యశౌర్యధైర్యస్థైర్యమార్దవార్జవ
శుచిత్వకృతిత్వప్రముఖనిఖిలసుగుణమణిగణరోహణాచలుండును నిశ్చ
లుండు నుపాపితవిబుధయూథుండు నూర్జితప్రబోధుండును సరస
పదపద్యగద్యరచనాభోజుండును సంతతసుముఖాంభోజుండును నైన
సీనయామాత్యబిడౌజుం డొక్కనాఁడు. పరిచితశబ్దతర్కమీమాంస
లైనవిద్వాంసులును వాఙ్మాధురీధురీణభారతీరమణీమణీరమణీయమణి
నూపురరవులైనకవులును నఖిలజనశ్రవణానందదాయకులైనగాయ

కేలను వివిధవిచిత్రతానవితానతాళపాళికానిసర్గసర్గప్రవీణవీణాపాణి కు లై సవైణికులును హర్షవిస్మయకళారంగంబు లగుప్రసంగంబులం బ్రొద్దుపుచ్చుచు నుండ నిచ్చలంపుఁబాలగచ్చులమెచ్చులు మీఱు కొలువుకూటంబునం గొలు వుండి. 23

క. నను రంగేశ్వరపదయుగ
ఘనతరభజనానిరూఢకవితాసామ్రా
జ్యుని శేషము కృష్ణసుధీ
తనయుని బిలిపించి పలికె దయ దయివాఱన్. 24

చ. అసదృశభక్తి సద్గురుకటాక్షము గాంచి సమంచితాత్మతన్
బిసరుహమాకరందరసపేశలకౌశలవన్మృదూక్తులన్
రసికుల కింపుగాఁ గృతిపరంపరలన్ రచియించి కీర్తిచే
నెసఁగితివయ్య వేంకటపతీ బళి శేషమునంశసత్కృతీ. 25

క. నీ విప్పుడు మాపేర శు
భావహము శశాంకవిజయ మనెడుప్రబంధర
బావిష్కృతశృంగారతఁ
గావింపుము రసికహృదయకౌతుక మెసఁగన్. 26

వ. అని సగౌరవంబు గా నానతిచ్చి కర్పూరతాంబూలంబును కనకాం బరంబు లొసంగి బహూకరించుటయు నేనునుం బ్రమోదభరిత మానసుండనై యిమ్మహాప్రబంధంబున కారంభించి కృతినాయకుని వంశావతారక్రమం బభివర్ణించెద. 27

కృతిపతివంశావతారము.

సీ. సుద్దంపుటద్దంపునిద్దంపుఁ జెక్కులఁ
బాలసంద్రపుఁబట్టి పట్టి నొక్కఁ
దులకింపుబలుకెంపుతలకింపుజిగిమోవిఁ
బంటలవాల్గంటి గంటు సేయ
నేలకూనపొలు పైన యాలికాన నీళాస
త్రిలోకతిలకము తిలక మునుప

రతి సొక్కు మతిఁ దక్కి శ్రుతిచక్కి గోదాఖ్య
మంజువాణీమణి మణిత మొసఁగ

గీ. నఖిలశృంగారములకు నిమ్మయి వెలుంగు
భువనసప్తద్వయీగణ్యపుణ్యగంధ
సముదితసుఖంబు శారదసమయవికచ
పంకజసఖంబు శ్రీరంగపతిముఖంబు. 28

ఉ. అందు జగన్నుతాగమసహస్రదృగాశయలబ్ధవర్ణ్య ల
స్పందమహాహవాంతరవిషాదితపుణ్యజనాగ్రణుల్ సదా
నందనపుణ్యగంధసుమనఃపరిశోభితు లాది నుద్భవం
బొందిరి భూసురుల్ శమదమోదయభాసురు లచ్యుతాశ్రయుల్. 29

క. చిత్రము తద్ద్విజకులము ప
విత్రము గా సంభవించె విధిమానసమం
దత్రిగుణప్రతిబంధుం
డత్రియుగపదాబ్జభక్తిఁ డత్రి ధరిత్రిన్. 30

శా. మాయావాదిభుజంగభంజనగరుత్మంతుండు శిష్యావళీ
శ్రేయస్సాగరపూర్ణచంద్రుఁడు త్రయీసిద్ధాంతసింహాసన
స్థాయిశ్రీయతిసార్వభౌమపదపద్మధ్యాయి తత్త్వాన్వితుం
డై యాఖ్యన్ వెలసెఁ గిడాంబికులజుం డై యత్రిగోత్రంబునన్. 31

క. వేంకటకృష్ణయ ఫణిప
ర్యంకపదాబ్జప్రసన్నుఁ డాచార్యకులా
లంకారుఁ డాహిమాచల
లంకారమణీయయశుఁడు రహి మీఱె మహిన్. 32

సీ. చెలువంబుచే జీరుచిలుక తేజివజీరు
విమలోక్తిచేఁ జేరు విరులచేరు
కరుణాపరత నమ్ము గరళకంధరునమ్ము
నతిభలంబున మీఱు నలసమీరు

ఘనధైర్యరమ గట్టు కడవన్నెబలుగట్టు
స్థిరశక్తిచే మారు శివకుమారు
తెలితరిచే నంటు కలువకన్నియ నంటు
పటుదత్తి నెర నూను భానునూను
గీ. మంత్రిమాత్రుండె యతఁడు దుర్మంత్రిగంధ
సింధురోదగ్రజాగ్రన్నృసింహమూర్తి
చెంజి వేంకటన్నపతి సాచివ్యకారి
కీర్తిగుణహారి వేంకటకృష్ణశౌరి. 33
చ. నలుదెసలందు భూమిలలనామణిహారము లగ్రహారముల్
వలనుగఁ జేసి కీర్తి గనువంగల వేంకటకృష్ణమంత్రిరా
ట్తిలకుఁడు శౌర్యసంపదవధీరితకృష్ణు విలాసకృష్ణు వి
ద్యల మునిరాజకృష్ణుఁ గనె నాత్మజరత్నము పెద్దకృష్ణునిన్. 34
ఉ. హాత్తినకీర్తికాంత విపులాంబరలాలనఁగల్మి నెచ్చెలిం
జిత్త మెలర్చుచూపులను జిత్రవిలాసకళాకలాపవి
ద్వత్తను భారతీయువతిఁ దన్పుచు శ్రీపెదకృష్ణమంత్రి లో
కోత్తరవర్తనం దనరియుండియు దక్షిణలీలఁ గన్పడున్. 35
క. అతనికి కొప్పెరకృష్ణయ
సుతుఁ డయ్యెఁ దదీయహేతి శూశాలివధూ
వితతులకొ ప్పెర గొనుటక
క్షితి కొప్పెరకృష్ణుఁ డన సుకీర్తిం దనరెన్. 36
సీ. ధార్మికలక్ష్మీనిదానంబు దానంబు
గుణయుక్తబంధుసంకులము కులము
భువనసమ్మానితాభోగంబు భోగంబు
దినదినత్యాగసాధనము ధనము
రుచిర సౌమ్యగుణానురూపంబు రూపంబు
ఘనశుభలక్షణాకరము కరము
మహితకౌరవ్యోపమానంబు మానంబు
వరమంత్రికోటీరపదము పదము
గీ. కలితసాఫల్యకవివచోగణము లతని
గుణము లెన్నుట కొకవేయుఫణము లున్న

నలవి యగు మంత్రిమాత్రుండె యరివిదారి
విష్ణుమతధారి కొప్పెరకృష్ణసూరి. 37

క. రంగన్నిజభుజశక్తి
న్వేంగలు లై రిపులు సమరవీథి న్బలిసెన్
వెంగన్నయట్టు వంగల
వెంగన్న నతండు గనియె వేడుక మీఱన్. 38

సీ. తనకీర్తి నిఖలవిద్వన్మనఃకైరవ
నిచయంబులకు చంద్రరుచులు గాఁగఁ
దనప్రతాపంబు శాత్రవదర్పనీహార
మండలంబునకు నీరెండ గాఁగఁ
దనయనారతభూరిదానంబు యాచక
సస్యపాళికి నభస్యంబు గాఁగఁ
దనచరిత్ర మశేషధార్మికచారిత్ర
సంతతులకును మేలుబంతి గాఁగ

గీ. నమరు సన్మార్గచారిజిహ్వాద్విజిహ్వ
ఖండనాంకుండు వినతోపకారశాలి
సామఘనపత్కుఁడవదాతచారుముఖుఁడు
చెలఁగు వెంగన్న ద్విజకులశ్రేష్ఠుఁ డెన్న. 3

మ. అలవెంగన్నకుఁ గూర్మితమ్ములు ఘనుం డాకొప్పెరామాత్యుఁడున్
కలితాధ్వర్యుఁడు కళ్ళకృష్ణుఁడును రంగప్పయ్య తిర్వేంగళ
ప్పలసత్కీర్తివిహారుఁ డార్యుఁ డనుకంపాధుర్యుఁ డాచార్యుఁడున్
లలితు ల్వత్తురు ధాత్రి వంగలకులాలంకారు లై యేపునన్. 4

క. మోచారుచిపరిభవకృ
ద్వాచారుచిరన్ శుచిత్వవర్ధిష్ణు యశ
శ్శ్రీచారుసత్కులీన
న్నాచారు వరించె వెంగనప్రభుఁ డెలమిన్. 4

క. వెంగనకృప నాచారమ
యంగన యలబుచ్చికృష్ణయార్యున్ శేషా
ర్యుం గస్తూరి నాదివరా
హుం గనె గాయత్రి నిగమయుగయుగముఁబలెన్. 4

సీ. ఏజగద్బంధుం డహీనతేజస్స్ఫూర్తిఁ
దమ్ముల కామోదదాయి యగును
నేపురుషోత్తముం డినమండలీపూజ్య
మానుఁడై శుభదశాత్మకతఁ జెందు
నేవిబుధాధ్యక్షుఁ డితసిద్ధగంధర్వ
విద్యాధరశ్రేణి వేడ్కఁ బ్రోచు
నేగోత్రనాయకుం డిలకు నాధారమై
విష్ణుపదాశ్రయవిహృతి గాంచు
గీ. నితఁడు లోకతమోహరుం డచ్యుతాఖ్యుఁ
డంచితసుధర్ముఁ డమితసత్త్వాశ్రయుండు
భూష్ణుఁ డుజ్జ్వలకీర్తివర్ధిష్ణుఁ డలరు
బుచ్చికృష్ణఘనుండు సత్పుణ్యధనుఁడు. 43

ఉ. దానవవైరి వైభవనిదానవధూమణిఁ బెండ్లి యైనటు
ల్మానవతీలలామ ముఖమండలనిర్జితసోమ రూపలీ
లానవపద్మధామ నవలా మధుసూదనపాదపంకజా
సీనమనోమిళింద యగుసీనమ నయ్యనఘుండు చేకొనెన్. 44

ఉ. పండితమండలీహృదయపంకజభానుఁడు బుచ్చికృష్ణయా
ర్యుండును సీనమారమణియుం దొలి నోమిననోముపంటగా
హిండితకీర్తియుక్తి జనియించెను వేంకటరాఘవాధ్వరీం
ద్రుండు విభాసమానగుణరుద్రుఁడు వంగలవంశచంద్రుఁడై. 45

సీ. శరదభ్రవిభ్రమాస్పదవాజపేయాత
పత్రంబు ఫణిఫణాపటలి గాఁగఁ
సతతరక్షోపాయచణము లై భుజముల
శంఖచక్రంబులు చందు మీఱ
మిత్రనందకవృష్టి మైత్రావరుణయష్టి
కౌమోదకీమోదకలనఁ జూప
మఖవిశేషప్రాప్తమణికుండలంబులు
మకరకుండలము లై మహిమఁ దెలుప
గీ. సజ్జనానంద[illegible]
కీర్తిగంగాతరంగిణీస్ఫూర్తి నింప

లలిత తిరువేంగళమ్మ శ్రీలలన గాఁగ
నలరు వేంకటరాఘవయజ్వశౌరి. 46

ఉ. ఆశువిశోషణప్రతిభ నార్చుమహాబడబాగ్ని చేఁబయో
రాశి శమించిపోమికి ధర న్గత మేమొకో నిచ్చనిచ్చలు
న్వేసట లేక యన్న మిడు వేంకటరాఘవయజ్వయింట మృ
ష్టాశనదానవార్ధిరసహాయత యాయత మై చెలంగఁగన్. 47

సీ. ఋగ్యజుస్సామాదిరీతు లేర్పడఁజేసి
భట్టశాలలఁ బెట్టె వ్యాసులట్లు
ప్రాకారమణిమంటపాదికైంకర్యము
ల్పరకాలుగతి రంగపతి కొనర్చె
ఛాయలు గల్పించె జలధరప్రౌఢిమ
సాలలు వేయించి జనులకెల్ల
బుధులకు నవరత్నభూషణాంబరములు
కల్పవృక్షంబులకరణి నొసఁగె
గీ. వెలయ నారదవరదున కలఘుభక్తి
నిష్టభోగంబు లొసఁగె ఫణీంద్రులీల
భజనతోషితఖగసార్వభౌమవాజి
సుగుణ వేంకటరాఘవసోమయాజి. 48

క. శ్రీమద్వేంకటరాఘవ
సోమాసిమహాకులప్రసూత సుకీర్తి
స్తోమ తిరువేంగళమ్మన్
భామారత్నమును ధర్మపత్నిగఁ బడసెన్. 49

సీ. రుక్మిణి కమనీయరూపసంపదచేత
సత్యభామ మృదూక్తిసరణివలన
ఋక్షజాతాభిఖ్య యిలశ్యామ యౌటచే
లక్షణ యగు శుభలక్షణముల
మిత్రవిందయు బాంధవత్రాణమహిమచే
భద్ర యే గమనసౌభాగ్యకలన
సరవిఁ గాళిందియౌ [illegible]
రహి సుదంతయె కుందరదన యగుట

గీ. యనఘు వేంకటరాఘవయజ్వశౌరి
చిత్త మలరంగ మెలఁగుచు శీలవృత్తి
పరమపాతివ్రతీనిష్ఠ పరఁగ ధరణి
ననఁగ తిరువేంగళమ్మ కుందనపుబొమ్మ. 50

గీ. ఆమహాధ్వరి యాసాధ్వియందు శేష
కృతిని సీనేంద్రు వేంకటకృష్ణధీరు
ఘనుని వేంకటపెరుమాళ్లఁ గాంచి వెలసె
నలువ నాల్గుమొగంబులఁ జెలఁగినటుల. 51

సీ. తనదుసర్వజ్ఞత కనుగుణంబుగఁ దాల్చె
గంగోదకం బుత్తమాంగమునను
తన శేషసంజ్ఞకుఁ దగఁ దండ్రియే దైవ
మనుచు శుశ్రూషలు తనరఁ జేసెఁ
దనకళాశాలిత కనురూపముగ యశ
శ్చంద్రిక ల్నిలిచె దిక్సంధులందుఁ
దనలోకబాంధవత్వమునకు నీడుగా
వేదమయుం డని వినుతిఁ గాంచెఁ

గీ. బురుషసింహత్వవిఖ్యాతి పొసఁగ నఖర
లీల హైరణ్యదానైకలోలుఁ డయ్యె
నతఁడు సామాన్యుఁడే వంగలాన్వయుండు
శిష్టసన్నుతజనుఁ డైన శేషఘనుఁడు. 52

క. ఆరసికుననుజుఁ డురుబల
వైరికుభృత్పవిభేది వల్గుసుధర్మా
ధారుఁడు శ్రితమందారుఁడు
శ్రీరమ్యుఁడు సీనమంత్రి జిష్ణుఁడు వెలయున్. 53

సీ. తనదర్శనస్ఫూర్తి తనదర్శనస్ఫూర్తి
కరణి శ్రీధామైకగరిమఁ బూనఁ
దనయుక్తివైఖరి తనయుక్తివైఖరి
మహిమ సహనప్రౌఢి మంతు కెక్కఁ
దనయాభిరూప్యంబు తనయాభిరూప్యంబు
గతి మహిళాశ్చర్యకరము గాఁగఁ

దనదానచాతురి తనదానచాతురి
　　　　　　　దారిఁ బ్రత్యర్థి వర్ధన మొనర్చు

గీ. ఘనత గాంచును శిబికర్ణ కామధేను
కల్పకద్రుమకై మర్థ్యకారి భూరి
వితరణామోదితాశేషవిబుధసుకవి
శిష్టనుతిహారి వంగలసీనశౌరి. 54

శా. లోకాలోకము పాదు సప్తజలధు ల్తోయంబు శేషుండు వే
రాకు ల్దిక్కులు హైమశైలము పటీరాగం బుపఘ్నంబులై
యాకాశం బురుకాయమానముగ సొం పౌతద్యశోవల్లికిన్
రాకాచంద్రుఁడు పండు తద్రసభుజుల్ రక్షింతు రాసీనయన్. 55

సీ. సకలసామాజికసంఘుంబుమదికి నిం
　　　　　　　పుగ బృహస్పతిలీల బుద్ధిఁ దెల్పుఁ
గార్యఖడ్గక్రియాఘటనాఘటనశక్తి
　　　　　　　దొరను ప్రమోదంబుఁ బొరయఁ జేయు
జననంబు మొదలుగా సకలజనోపకా
　　　　　　　రంబు వ్రతంబుగా రహిఁ నొనర్చు
జనకునివైఖరి జ్ఞానకర్మప్రప
　　　　　　　దనభక్తిగురునిష్ఠ లొనర మెలఁగు

గీ. ధర నుపనయనకన్యకాదానశతము
లన్నదానంబు జలదాన మాది యైన
దానము లొసంగుఘనుఁడభిమానధనుఁడు
శ్రీపతినిభుండు వంగలసీనవిభుఁడు. 56

శా. హాహాహూహూలు గానగర్వమున హాహాహూహూ పంచున్ స్వరా
రోహప్రక్రియఁగాఁ దురంగతను లై రూప్యంబు నానన్ వృథా
సాహంకారులు మర్త్యగాయకులు జోడా నీకుఁ బాండ్యేశ్వర
స్నేహాలంకృత! వంగలాన్వయమణీ! సీనా! కవిగ్రామణీ! 57

ఉ. మానుజరూపమన్మథ! రమానుజకీర్తిపతంసితాశ! భీ
మానుజశౌర్య! †నీవు విని మాను జయింతువు దత్తి నీతి రా

---

† 'నీవును సమాను జయింతువు నీదుదంతి.'; 'నీవు వినుమానుజయింతువు దత్తి నీది.'' అని పాఠములు. అర్థము చింత్యము.

మానుజనుళ్చరిత్ర కృతి సమానుజనాథుల నీమహోభర
మ్మాను జగానఁ గానము సమాను జనుల్ భువి నీకు సీనయా. 58

చ. అని జను లెన్న వన్నెఁ గని యాచకవాచకమేచకీచ్ఛటా
ఘనఘనసంగవై ఖరిని గామితకామితసృష్టి నించుచుల్
దనరువలంతి పాండ్యవసుధావసుధామునిమన్నన ల్వహిం
చినదొరలందు మేటి యగుచిమ్మనమంత్రికిరీటి వర్ధిలున్. 59

చ. స్ఫుటపటిమార్భటీనిసటిషున్మరజిన్మకుటీపుటీసుధల్
ఘటముల గుమ్మరించి రస ఘుమ్మన రాట్సభ జంత్రగాత్రముల్
పటుమతి విన్కిఁ జేయుచు శిలాపటలిన్ సలిలంబు చేసి వేం
కటపెరుమాళ్ళధీరుఁడు జగన్నుతుఁ డౌ సరసత్వ మేర్పడన్. 60

క. ఇళయ పెరుమాళ్లు రాముని
వెలయన్ భజియించురీతి వేంకటపెరుమాళ్
సలలితగీతకళానిధి
విలసితమతిఁ గొలువ సీనవిభుఁడు చెలంగున్. 61

చ. జ్ఞనకునకున్ మది న్మద మెసంగఁగ భూస్థలజాతయై మహా
వనమతి గాంచి పుణ్యజనవర్ధనతం దగి రామభద్రుఁడే
యనఁ దగుసీనయన్ బరిణయం బఖు సీతమ శాస్త్రవాసనా
ఘనులనుబుత్రులం గనె నఖండితకీర్తి జగంబు నిండఁగన్. 62

చ. కులమును శీలమున్ విభునికూరిమి బాంధవపోషణంబు ని
శ్చలమృదుసూక్తి సత్త్వమునుజక్కదనంబును గల్గి యొప్పచున్
సలలితచర్య భర్తృపదసారసభక్తిజితార్య యార్య రం
జిలు నలసీనయార్యుసతిసీతమ శీతమయూఖకీర్తియై, 63

క. అనుజుఁడు లక్ష్మణుఁ డై తగ
సనయభరతకలన నిత్యశత్రుఘ్నమతిం
దనరుచు సీతాసతితో
మను సీనయ రామచంద్రమంజులయశుఁడై. 64

సీ. సప్తకులాచలీసాధదేశంబుల
నెందాఁక నవని యానంద మ్మొందు
నవనీవధూమణి భావణించుకాంచి యై
యంభోధి యెందాఁక నలరుచుండు

సంబోధిశయనుఁడై యజుల సృజించుచు
నెందాఁక శ్రీహరి యెలమిఁగాంచు
శ్రీహరియురమందె శృంగార మెసఁగంగ
నెందాఁక యిందిర యింపు మీఱు
గీ. వెలయు నందాఁక వంశాభివృద్ధి గల్గి
సకలసంపత్పరంపరా సాంద్రభోగ
బహుసుపుత్త్రాయురారోగ్య భాగ్యగరిమ
శేముషీ దేవతామంత్రి సీనమంత్రి.

... షష్ఠ్యంతములు. 65

క. ఏవంవిధగుణమణికిన్
శ్రీసంగలకులపయోధి చింతామణికిన్
ధీవిజితాదిమఫణికిన్
శ్రీవైష్ణవమతకువలయశీతలఘృణికిన్. 66

క. శ్రీమన్నరురంగాధిప
నామాంకితగేయకల్పనాస్తుతమతికిన్
రామానుజవిజయాంకగ
వీమధురసమోదమాన వేంకటపతికిన్. 67

క. ఆహవసాహసతౌరా
షాహునకున్ సిద్ధవిజయ సన్నాహునకున్
స్నేహబహూకృతి సుకవి
వ్యూహునకు వసంతవితరణోత్సాహునకున్. 68

క. వేంకటరాఘవమఖికుల
పంకజభానునకుఁ గురునృపతిమానునకున్
గంకటవత్సేనునకు ని
రంకుశదానునకు సజ్జనాధీనునకున్. 69

క. వాధూలవరదదేశిక
సాధిష్ఠకృపాకటాక్షసంపాదితమే
ధాధీస్వోభయ వేదాం
తాధిసామ్రాజ్యసంభృతానందునకున్. 70

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనినశశాంకవిజ
యం బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 1

గీ. వెలయు ధరలోన నుజ్జ్వలవిమలహృదయ
పద్మపద్మాసమాశ్లిష్టపరమపురుష
సంతతధ్యానసానంద సాధుమాని
నవ్యకీర్త్యావృతదిశంబు నైమిశంబు. 2

ఉ. ఆవనసీమ శౌనకమహామునిముఖ్యులు తాపసోత్తము
ల్పావనసత్కథారసవిభాసిముఖాబ్జవినీతు సూతు సం
భావనఁ జేసి యిట్టు లని పల్కిరి సద్ద్విజరాజితోర్జిత
శ్రీ విలసిల్లుచంద్రకథ చిత్తమున న్వినఁ గోరువారలై. 3

ఉ. పంకజగర్భునంశమున భాసిలి యిద్ధర నత్రి కెట్టు లే
ణాంకుఁడు పుట్టె నాతఁడు బృహస్పతికిన్ సతి యైనతార ని
శ్శంకత నెట్లు పట్టె నది సైఁప కెదిర్చిన దేవతాతతిన్
గొంకక యెట్లు గొట్టె వినఁ గోరెద మా తెఱఁ గెల్లఁ దెల్పుమా. 4

క. అన విని సూతుఁడు మనమున
వినయం బిగురొత్త మునుల వీక్షించి నట
త్కనకాచలచాపజటా
ఘనగాంగతరంగభంగి గా నిట్లనియెన్. 5

మ. కలఁ డంభోరుహగర్భమానససుధాకల్లోలినీనాథని
స్తులమందారమహీరుహోత్తఫలసత్పుత్రీభవద్బ్రహ్మవి
ష్ణులలాటాక్షకథావిచిత్రితజనస్తోమస్తుతోద్యద్యశ
స్తిలకాలంకృత [illegible] 6

చ. మునికులచంద్రుఁ డాతఁడు ప్రమోదముచే ననసూయ భక్తిమై
తన దగుపేరు నిక్కము గఁ దాలిమి మీఱఁగ సేవ సేయఁగా
ననుదినముం జపంబు తప మధ్యయనంబు వ్రతంబు లగ్నిసే
వన మతిథిప్రియుక్తవరివస్యయు మీఱఁగ ధర్మనిష్ఠుఁ డై. 7

ఉ. కొన్నిదినంబు లుండి తనకుం సుతలాభము గల్గురీతికై
పన్నినకోర్కి చిత్తమునఁ బాదుకొనం వనితాసమేతుఁ డై
కిన్నరకామినీమృదులగీతవినూతనజాతపల్లవా
చ్ఛిన్ననికుంజమంజువనచిత్రము గాంచెఁ దుషారగోత్రమున్. 8

క. కాంచి యుదంచితవిస్మయ
కంచుకితమనస్కుఁ డగుచు కడు వేడుక నా
చంచలలోచనఁ గనుఁగొని
యంచితవాగ్వృత్తి నిట్టు లనుచుం బలికెన్. 9

సీ. పుడమి వింతలు చూడ నడరుకోరిక గన్న
మిన్నేరు దిగుటకు మెట్టు దొరకె
జన్నాన బన్నంబుఁ గన్నసతీదేవి
పుట్టినిల్వరుసలపట్టు గాంచె
నొండొంటితో రాయుకొండలజగడంబు
రపిఁ దీర్చి యేలంగ రాజు గలిగెఁ
దనయకుఁ దగుభర్త ననయు మారయు
హాటకాద్రికిఁ దగునట్టియల్లుఁ డబ్బె

గీ. గండు మీఱినచండాంశునెండవలన
నుండ వెఱచినమంచుకు దండ గలిగె
నిందుబింబాస్య యాపర్వతేంద్రువలన
నెంచి యీతనిమహిమ వర్ణింపఁ దరమె. 10

క. ధర మొదలై తిరిగెడుతఱి
గిరు లెల్లను దాని కితని క్రేవుగఁ జేయన్
దొరసి చను ద్రావ నెలవులఁ
దొరఁగినన్నురు వనఁగ మంచు దోఁచె లతాంగీ! 11

క. శిరమున శశాంకరేఖయు

హారు వగుఘనలీల కంధరాప్తియుఁ గలయీా

గిరిపతి గిరీశుచాయన్
గుఱుతుగఁ గనుపట్టె సమదకోకిలవాణీ! 12

సీ. కురువిందరుచిబృందపరికందళత్ప్రవా
ళభ్రమాగతకోకిలవ్రజంబు
తతహీరకరవారికృతశారదేందురు
క్స్ఫురణాధావచ్చకోరకంబు
ఫణితేంద్రమణిసాంద్రఘృణిరుంద్రయామున
త్వాలోకభీతరథాంగకులము
సురధార్యవైడూర్యవరనిర్యదాఖుభు
క్ప్రకరనేత్రప్రభాచకితశుకము

గీ. నుదితగైరికధాతుమయాఖనివహ
విహితహరిహయధనురనువిదితజలద
సమయభయరయపరిచలదమలగరుడ
నీక మీకులశైలంబు నెలఁత! కంటె. 13

చ. సవరము లచ్ఛమైనఘనసారము కస్తురియున్ జవాది వే
ణువుల జనించుముత్యము లనూనత నిచ్చటిచెంచుముద్దియల్
హావణుగఁ గల్పవృక్షసురకై సురలోకపుఁబువ్వుఁబోండ్ల కా
ర్జవమున నిత్తు రోచకితచంచలచారుచమూరులోచనా! 14

క. అని యనురాగము మీఱఁగ
న్నుగుంజెలితోడ ననుచు నగ్గిరిమీఁదం
జని చని మునిపతి విస్మయ
ఘనతరహర్షములు మదిని గ్రందుకొనంగన్. 15

చ. కులసతిఁ జూచి యోసమదకుంజరగామిని! వీరిఁ జూచితే
కలకలకంఠకంఠమృదుకాకలికాకలనీయగీతికా
కలితుల సిద్ధదంపతులఁ గంటె యదూరసరన్మరుజ్ఝరీ
జలలహరీవిహారములు సల్పెడియక్షులఁ గేళిపక్షులన్. 16

మ. ఇది గంధర్వవిహారభూమి యదె కంటే సిద్ధమార్గంబు ల
ల్లదె సౌగంధికపుష్పము ల్గలకొలం కాచాయ నూ మ్మానసం
బద్దిగో చైత్రరథం బదే కదళికాపాఖ్యామహాగ్రావ మో
మదిరాక్షీ! బదరీవనం బదె బగస్త్యాశ్రమంబు చూపట్టెడిన్. 17

క. అని యచటివిశేషమ్ముల
ననసూయకుఁ దెల్పుచుఁ మహామునివర్యుం
డనుపమశీతలపవనం
బున బడలిక దీరఁ బోవ బోవఁగ నెదుటన్. 18

సీ. శరభంబు లాహార మరసి పోషింపంగఁ
జెంగుచెంగున దాఁటుసింగములును
సింగము ల్దమగోళ్లఁ జేఁ గటంబులతీఁట
దీర గీరఁగ మీఱువారణములు
వారణంబుల నిడువాలుతుండంబుల
జెలఁగి యూఁచఁగఁ గూర్కుచిఱుతపులులు
చిఱుతపులు ల్మొండ్లు సెలఁగి తా వొనరింప
నిదురఁ బెట్టుచు నుండుఁగోదమలేళ్లు
గీ. లేళ్ల కొమ్ముల నైనబల్బిలములందుఁ
బరఁగుసాములు పాములపడగనీడ
నలరుచుఁ జెలంగునెలుకలు తలవరు లయి
వరుసఁ గావంగ వెలయునీవరులు గలిగి. 19

సీ. అలికి ముగ్గులు పెట్టి వెలయు వేదికలందు
నాహుతు ల్గాంచు త్రేతాగ్నిగణము
త్రేతాగ్నికణధూమజాతమేఘములచే
నెండ కన్నెఱుఁగనివృక్షములును
వృక్షము ల్ఫలముల నెపు డియ్య నతిథుల
మిగులఁ గైకొనుగృహమేధికులము
గృహమేధికులసదాకృతసపర్యలచేత
నతిహర్షము వహించుయతిచయంబు
గీ. యతిచయధ్యానసంతోషితాంబుజాక్షు
పాలితజగత్త్రయంబునఁ బావనంబు
కాంత మేకాంత మాశ్రితానంత మగుచు
శ్రమము లెడఁ బాపుబదరికాశ్రమముఁ జేరి. 20

గీ. పర్ణశాలను విరచించి పత్నితోడ

స్వర్ణదీతోయమునను సుస్నాతుఁ డగుచు

జీర్ణ పర్ణానిలాహార సేవనమునఁ
బూర్ణ మగునిష్ఠను దపంబుఁ బూని యపుడు. 21

చ. ధర బొటవ్రేల నూని రవిఁ దప్పక చూచుచు నూర్ధ్వబాహుఁడై
స్థిరత జితేంద్రియుం డగుచుఁ జిత్తముత త్తరపాటు మాన్చి చి
త్తరువున వ్రాసిన ట్లచలతం దగి వాయునిరోధ మొప్పఁగా
హరిహరపద్మగర్భుల సమాహితవృత్తి మదిం దలంచుచున్. 22

క. ఫలములు చివురులుఁ బువ్వులు
జలములు దర్భలను వ్రేల్మి సమిధలు నవలా
నలయునవు డోసఁగ నలిపెం
బొలుపుగఁ దప మత్రి యత్రిపుత్రా ప్తికి నై. 23

క. ఈయమరిక రెండున్నొక
వేయేఁడులు దివ్యమానవిఖ్యాతము గా
నాయత్రి తపముఁ జేయఁగ
నాయననిష్ఠకును మెచ్చి యతిహర్షమునన్. 24

సీ. హరినీలపు దెఁఱంగు నరిదివజ్రపురంగు
మెఱుఁగుఁగెంపుహారంగు మేను లమర
బెడఁ గైనయక్కున నెడమమైదిక్కున
నడ రెడువాక్కున నతివ లలర
చిలునపోఁజులఁ ద్రొక్కు పులుమేఁపులకు సొక్కు
తెలిదూండ్ల వెన మెక్కు తేజు లమర
మకుటంపుజిగిసొంపు రకమైన నెలవంపు
చికిలికెంజడగుంపు శిరము లమర

గీ. స్వర్ణమయచేల గజచర్మ వల్కలములు
గట్టువారలు శంఖచక్ర త్రిశూల
డమరు దండకమండలు సమితికరులు
హరి హర. బ్రహ్మ లపుడు ప్రత్యక్ష మైరి. 25

క. ఈలీలం బొడకట్టిన
వేలుపుఁ బెద్దలను జూచి విస్మయవినమో
ద్వేలభయహర్ష సంభ్రమ
శాలిత [illegible] 26

సీ. కమలాశ్రయత్వసంగతిపరిభ్రాజితు
సభిమతార్యాధారతాభిరాము
పరమహానందకప్రాలితాశ్రితలోకు
హంసాధికరణవిఖ్యాతియుక్తు
వర్ణితఘనసారవర్ణాత్మకాధీశు
ద్విజరాజసంప్రాప్తదివ్యచరణు
నురుతరసత్కృపాభ్యుపగతభద్రుని
సుజనసంస్తుతలసదజసమాఖ్యు

గీ. నిన్నుఁ గొల్చెద భక్తిమై నీరజాక్ష!
యోవిసూపాక్ష! యష్టాక్షరోరుపక్ష!
రక్షణసదీక్షయసదృక్షరమ్యవీక్ష!
ఈక్షణమె నన్ను రక్షించు హితసమక్ష!. 27

చ. అని నుతి సేయునాయనసముంచితభక్తికి మెచ్చి వార లి
ట్లనిరి మునీంద్ర! నీవలయు నట్టివరమ్ము లొసంగువారమై
యనితరదర్శనీయమహితాకృతులే మిట వచ్చినార మిం
పెనయఁగ నీవు కోరినయభీష్టము లిత్తుము వేఁడు మిత్తఱిన్. 28

చ. అనునవుడాతఁ డిట్లను మహామహులార! గుణాభిరాము లా
తనయులఁ గోరి నే నిపుడు తత్పరతన్ దప మాచరించితిన్
ఘనతరకీర్తియుక్తుల జగన్నుతులన్ మిమువంటిపుత్త్రులన్
మనమునఁ గోరెదన్ గరుణ మన్నన మీఱఁగ నీయఁగాఁ దగున్. 29

మ. అనిన న్నవ్వుచు మమ్మువంటిసుతు లెం దైనన్ గలారే జగం
బున నత్రీ! విను మేము మువ్వురము త్వత్పుత్త్రాకృతుల్ దాల్చి మీ
యనురాగం బొనఁగూర్తు మం చని యదృశ్యాకారులై రట్టిచో
ననసూయాసతి గర్భమయ్యె భువనాహ్లాదంబు సంధిల్లఁగన్. 30

చ. నెల మసలెన్ శ్రమం బొదవె నిద్దపుఁజెక్కులు వెల్ల నయ్యె వే
విళు లుదయించెఁ జన్మొనల నీకయుఁ గప్పును దోఁచెఁ జిట్టుముల్
వెలసెను రోమరాజి గనిపించె రుజంబుగఁ గౌను పైఁబయిన్
బలిసెఁ వళుల్ సెలంగె జడిమంబు నడన్ గనిపించె నింతికిన్. 31

క. ఈమాడ్కిని దదర్భము
శ్రీ మెఱయుచు వృద్ధిఁ జెందఁ జేడియ తగెఁ జం

లేమణికౌస్తుభకల్పక
భూమిజయుతజలధిలహరిపోలిక మీఱన్. 32

శా. అంతన్ గొన్నిదినంబు లేఁగ ననసూయాదేవి భూమీజనుల్
సంతోషింప శుభగ్రహాళి సనువౌలగ్నంబునం దద్భుతా
నంతశ్రీఁ దగుపుత్త్రులం గనియె దత్తాత్రేయు దుర్వాసునిన్
గాంతామోహనచారుమూర్తిరుచిరేఖాసాంద్రునిం జంద్రునిన్.

క. దత్తమునీంద్రుఁడు సుగుణో
దాత్తుఁడు హరియంశమున శివాంశంబున లో
కోత్తరుఁ డగుదుర్వాసుం
డుత్తముఁ డబ్జభవునంశ నుడుపతి పుట్టెన్. 34

క. హరిహరసరసిజసంభవ
పరమాంశజులై సనుతులఁ బడసి మునీంద్రుం
డరు దగుసమ్మోదమునన్
బెరసెను పెన్నిధులు గన్న పేదయుఁబోలెన్. 35

ఉ. అప్పుడు వేలుపుందెరవ లాడిరి పాడిరి కిన్నరాంగన
ల్చిప్పిలుసోన తేనియలు చిందఁగఁ గ్రందుగఁబువ్వులన్ సురల్
గప్పిరి దేవదుందుభులు గ్రక్కున దింధిమిఁనాదవైఖరిన్
గుప్పున మోగె దివ్యమునికోటులు దీవన లీయ నేడుకన్. 36

క. ఆమువ్వురలోఁ జంద్రుఁడు
తామరసభవాంశభవుఁడు దన నెఱనీటున్
గోమును జక్కఁదనంబును
వామాక్షులు మెచ్చ నిచ్చ వర్ధిలు చుండెన్. 37

సీ. కలువలచెలికాఁడు కళల కెల్లను వీడు
నెత్తమ్మినేస్తకానికిని జోడు
రాతిరియెకిమీడు జోతియుండెడువాఁడు
మగువలఁ దమిఁగొల్పుమాయకాఁడు
జక్కవగమిసూడు చక్కఁనివగకాఁడు
చిమ్మచీఁకటిఁజిమ్ముదిమ్మరీడు
పెరసివజీరుఁడు నెఱనీటుగలవాఁడు
ముద్దుగుమ్మలమొగమ్ములకు వీడు

గీ. అంకమున జింకఁ దాల్చినయందకాఁడు
అంబుజాక్షునిమోహంపు టన్నతోడు
సద్ద్విజన్ముల, బ్రోచువజ్రంపుజోడు
కలికితనమున మెఱయుచుక్కలకు ఱేఁడు. 38

క. సుద్దులచే బుద్ధులచే
ముద్దులచేఁ దల్లి దండ్రి ముద మలరంగాఁ
దద్దయుఁ దద్దయ నెసఁగెను
ప్రొద్దుకుఁ బ్రొద్దుకును వింతపోఁణిమి మీఱన్. 39

గీ. జాతకర్మాదిసత్క్రియాజాతములను
బూతతనుఁ డైనయతనికిఁ బ్రీతి నత్రి
నాతియును దాను నుపనయనం బొనర్చ
నాతనిఁ గనుంగొనఁగ వచ్చె ధాత యపుడు. 40

ఉ. వచ్చి నిజాంశసంభవు నవారణవారణడింభ మో యనన్
హెచ్చినపెక్కువం జెలఁగునిందుని రమ్యముఖారవిందునిన్
మెచ్చి దమోదయస్ఫురణ మీఱఁగ దీవన లిచ్చి యిచ్చ మై
యచ్చర నేత తచ్చరిత మచ్చుపడం బరికించి యిట్లనున్. 41

ఉ. ఈతఁ డనిన్ సురాసురుల కేనియు గెల్వఁగరానివిక్రమ
ఖ్యాతిని మించి రా జనఁగ నంచితకీర్తి నహించి తారకా
నేతయు నోషధీశుఁ డనఁనీసురజాతికిఁ బాలకుండు నై
భూతల మేలు మేలు దలపోయును జేయును రాజసూయమున్. 42

మ. అని యిట్లానతి యిచ్చి యంబుజభవుం డమ్మేటికిం గాండివం
బనువి ల్లక్షయతూణయుగ్మ మఖిలాస్త్రశ్రేణ్య మాక్షత్తళం
బనిలోద్దామతురంగమాన్వితసహస్రాదిత్యసంకాశ మై
యను వౌదివ్యరథంబు నిచ్చెఁ గరుణాయత్తైకచిత్తంబునన్. 43

క. కర మురుసమరజయశ్రీ
కరమును సుఖకరము కాంతికరమును గడు మీ
సరమును బరాగగణభూ
సరము నయినకలువవిరులసరము నొసంగెన్. 44

క. నలువ మరుమామ కీగతి
నలు వమరువరంబు లొసఁగి నగుమొగమున ముం

గ౯ నతులశిల్పవై ఖరి
గలనతు నవ్విశ్వకర్మఁ గనుఁగొని పలికెన్. 45

చ. హతబహుకిల్బిషం బగుప్రయాగము యాగముదానవహంబు సాం
ప్రతముగ నందు నిందిరకుఁ బట్టనఁ బట్టణముఁన్ సృజింపుమా
యతులితశిల్పశక్తిఁ గొని యుంచని యుంచ నిసూఢి నెక్కి యం
చితగతి ధాత యేఁగె జపసిద్ధులు సిద్ధులు తన్భజింపఁగాన్. 46

ఆశ్వాసాంతము.

శా. ఆలంకారికసమ్మతోజ్జ్వలకవిత్వాగాధ గాధాశతో
ద్వేలస్తుత్యయశోవిశోధితధరిత్రీఖండ ఖండాధిక
స్వాలాపామృతసేచనోల్లసితవిద్వత్కర్ణ కర్ణాబ్ధిచం
ద్రాలంబాపదదాన దానయుతవేసండాశ్వపూర్ణాంగణా. 47

క. సజ్జననాదిబుధావన
సజ్జనయనకజ్జలాశ్రు ఝురరచితసదా
మజ్జనరిపుయోనతధీ
మజ్జనజేగీయమాన మాననిధానా. 48

మాలిని. ఖలవిమతచమూరా డ్గర్వనిర్వాసణౌజా
యలఘునిజగుణాళీహర్ష వత్పాండ్యరాజా
వలదురుకవివిద్వద్వర్గసౌవర్గభూజా
విలసితశుభయుక్సద్వేంగళాంబాతనూజా. 49

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ
రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవ శేషము కృష్ణ
యార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయ ప్రణీ
తం బైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమా
శ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

శ శా ం క వి జ య ము.

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

విజయరంగచొక్క
త్మావిజయగుప్రసాదసంపన్నితా
శ్రీవరదాచార్యమణి
శ్రీవరదాసైకకృత్య సీనామాత్యా! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

శా. ఆలీలన్ మలాసనుండు చన నయ్యాజ్ఞాపనం బొదలన్
బాళిం గైకొని విశ్వకర్మ యుచితాభ్యాసైకశిల్పక్రియా
శాలిత్వంబు ప్రతిష్ఠ గాంచఁగఁ బ్రతిష్ఠానాఖ్య చే నెంతయున్
మేలౌపట్టణమున్ బ్రయాగమును నిర్మించెన్ జను ల్మెచ్చఁగన్. 3

క. ఆపురివిభవము శివునకు
నూపుర మగుచిలువత్రేఁడు నుతి సేయంగా
నోపురహ గాంచ నేరఁడు
కాపుర మై లచ్చి యచట కదలక యుంటన్. 4

మ. నగరీసౌధములన్ గుమారికలు వీణ ల్మీటుచో నిలపుం
జగతు ల్వ్రజపుగోడలుం జలముగా సప్తర్షిసంఘంబు మం
త్రగణోచ్చారణతో సితాసితసరిద్భ్రాంతి న్జలం బాడి యా
మగువ ల్నవ్విన భ్రాంతికిం బుధమధ ర్మత్వంబు సిద్ధింపఁగన్. 5

మ. అఱజాబిల్లిమెఱుంగు బాసికముచాయం బూనఁగా తారక
ల్మేరయన్ జల్లినసేసఁబ్రాలకరణి న్నిండార సౌవర్ణని
ర్ఝరిణీకంకణయుక్తకేతుకరకంజం బొప్పఁ దద్రత్నగో
పుర మాగోపురలక్ష్మి పెండ్లి లయి యొప్పెన్ బ్రాప్తకల్యాణమై. 6

చ. విలసితపద్మరాగమణివేల్లిత మై తగు మేటికోటకొ
మ్మలు దళసఙ్ఘు లై మెఱయ మంజుహిరణ్మయసౌధయూథము
ల్దల మగు కేసరంబులుగఁ దత్ప్రభుగేహము మిద్దె గాఁగ ను
జ్జ్వల మగుతత్పురాబ్జమున సారసవాసన నించు నిచ్చలున్. 7

ఉ. పాటకయింత లేనిఘనపత్త్రసహస్రము రాజమాన్య మా
పాటవము న్జడోపచితభంగి యెఱుంగనిసృద్ధి యోగము౯
బాటిలఁ జారుచిత్రనవపద్మగతి న్విలసిల్లి కంటకో
ద్ఘాటన లేక యుండు రమ కాపుర మాపురమందు నిచ్చలు౯. 8

సీ. వసుమతీవలయాధిపత్యరాజద్రాజ
పరితోవిజృంభితపరిధి యనఁగ
విక్రమత్రయభృశోపక్రమాధోక్షజ
చరణవిస్రస్తహంసక మనఁగ
భువనత్రయాద్భుతపురరమాకటిలగ్న
ధగధగన్మణికాంచిదామ మనఁగ
నఖిలభూభరణసామ్రాజ్యయాచ్నాయాత
మండలీకృతమహాకుండలి యన

గీ. నెసఁగు బహుజీవనప్రదాతృత్వవిష్ణు
పదసమాశ్రయతాభోగభాసురత్వ
పురుషరత్నాభిరామత్వపూర్ణమహిమ
విమలహేమకవాట మవ్వీటికోట. 9

గీ. జాళువాకోటకొమ్మలు చాలుదీప
ములుగఁ బైమొగుల్ధూమవిస్ఫూర్తి గాఁగ
నవ్యనీరాజనంబు తన్నగరలక్ష్మి
విష్ణుపదమున కర్పించు వేడ్క మీఱ. 10

చ. కళుకుకడానిచాయ మెయిఁ గన్పడఁగా మెఱుఁగుందురాయితో
విలసిత మైననీలఘనవేణిక చేఁ జెలువొందుకోటకొ
మ్మలఁ గని చంద్రుఁడు౯ రవియు మాపును రేపును రక్తి మీఱఁగా
మెలఁగుచుఁ జుట్లఁ బెట్టుదురు మే నొకయించుక సోఁక నప్పురిన్. 11

చ. అల్లపురికోటకొమ్మగమి సానను దద్గరుడోపలద్యుతి౯
జిలుపల [illegible] నే

నలసెద నొంటిగా ననుచు నర్కుఁ డన న్నెల కొక్కఁ డుండు గాం
నిలువుఁ డటంచుఁ బంచె విధి నీరజమిత్రులవంతు దీరఁగన్. 12

ఉ. పంత మసంగఁ దన్నగరభామిను లబ్జము లంఘిుఁ దోయు చ
త్యంతవిలాసరేఖఁ పరిఖాంబువుల న్విహరింపఁ గౌతుక
భ్రాంతమనస్కులై చిలువరాకొమరు ల్దల లెత్తి చూచి ద
ర్శింతురు గూఢపాద్వనిత లెంతయు వ్రీడ శిరంబు వంపఁగన్. 13

శా. వాటం బైతగుఁ గోటక్రింద వసధివ్యాఖ్యేయ మాఖేయముల్
ఘాటం బై నకులీరమీనమకరోగ్రం బౌమరుస్థంగపై
సాటోపస్థితి మీరుమర్త్యులు నమర్త్యానీకము న్వీఁక నె
చ్చోటం దాఁకక యుండ రెండుపరిఖల్ జోడించెనో బ్రహ్మ నాన్.

ఉ. పెక్కుముఖంబులం జదివె వేదము లంతట నిద్ర సోమరై
క్రక్కున నీటిలోఁ గలిపెఁ గ్రమ్మర నేర్చుట సామెఱుంగు నీ
యెక్కన యేమి బ్రహ్మ కని యేకముఖంబున సాంగ వేదముల్
దక్కక నేర్చి బుద్ధి నచలస్థితిఁ దాలుతు రప్పురి ద్విజుల్. 15

సీ. భిమ్మైనబళువుగోత్రమ్ములు ద్రొబ్బిన
బోమ్ములగాయమ్ము లెమ్మె మీఱ
ధండెము ల్దోసినకండెము లలభుజా
కాండమ్ము లనునానకత్తు లమర
గాటంపువీఁకన దా లైనమేనుల
యఱిమట్టినిగనిగల్ హరువు మీఱ
వికటారివీరులప్రకటాహవమిక మాన్పు
చికటారిపొడలిక ల్బెన్ను మిగుల

గీ. హల్లకద్యుతిచెంగావిచల్లడాలు
డాలు మీఱినవెలిపచ్చడాలు నమర
నమరనాయకవిభవనిరాకులంబు
రాకులంబు చరించు నారాజధాని. 16

శా. బాణావంకిని పెద్దకత్తిగుమితిఁ బాణాసనప్రౌఢిమన్
ద్రోణాచార్యుల కైనఁ బల్కు దురు నేర్పు లూనడు మై డాసినన్
ప్రాణంబు డై నపటంబుగా నిలువకుండన్ ద్రోతు రాపన్నసం
త్రాణోద్యద్బిరుదాంకు లప్పురిమునన్ రాజన్యచూడామణుల్. 17

ఉ. నిచ్చల మైన కెంపులును నీలమణు ల్వరమౌక్తికంబులున్
బచ్చలు పుష్యరాగములు వజ్రములుం బగడాలు తూములన్
హెచ్చుగఁ గొల్తు రెప్పుడు ధనేశునిధు ల్దమయప్పనడ్డికి
న్వచ్చిననొచ్చె మెం తనుచు నవ్వుదు రప్పురిలోనికోమటుల్. 18

ఉ. చారుచిరత్నరత్నమయసౌధముల న్పురివైశ్యకన్యక
ల్గీరనగింజ లాడఁ తఱిఁ గ్రిందను జిందినదివ్యరత్నముల్
పౌరులు ద్రొక్కుచున్ననఁగఁ బాదుకొన న్ధరణీపురంధ్రికిన్
వారక రత్నగర్భ యనునామముఁ బెట్టిరి సత్కవీశ్వరుల్. 19

ఉ. ఏ రొక టబ్బె గామునకు నెడ్లు పొసంగవు చంద్రమఃకళా
ధారికి నొక్కఁడె ద్దిది వితావిత సీరము లేమిఁ గావునన్
సీరికి నొంటిపోగుకు విశేషము లే శివుఁ డాదిభిక్షుసం
చేరులు నెడ్లు గల్గి సుసమృద్ధిగఁ బాదజు లుందు రప్పురిన్. 20

చ. భుజములు తమ్మితూండ్లు కనుబొమ్మలు సింగిణివిండ్లు చన్నుల
క్కజపుఁబసిండిగిండ్లు తెలిగన్నులు శ్రీసతియిండ్లు వాతెర
ల్నిజముగ దొండపండ్లు రమణీయకటిద్వయి పైడిబండ్లు కా
యజువిరికల్వచెండ్లు పుర మందలిక్రొవ్విరిబోండ్లు చూడఁగన్. 21

సీ. చంచలత్వము తళుక్కు మించుకన్నుల నుంచి
  మించుబోండ్లైన క్రొమ్మించు లనఁగ
నిమ్ముగాఁ గాఠిన్య మెమ్మెచన్నులఁ దాల్చి
  కొమ్మలైనకడానిబొమ్మ లనఁగఁ
గుటిలత్వ మలకల ఘటియించి వనితలై
  నటియించుశశికళాపటల మనఁగ
ధవళత నవ్వులం ధవతరింపఁగఁ జేసి
  యువతు లౌతారకానివహ మనఁగ

గీ. నలరుదురు లోకసంవాననాభిలాషి
మత్స్యలాంఛనకృతజపమంత్రసిద్ధు
లఖిలయువనేత్రభాగధేయంబు లచటి
చక్కనిమిటార్లు మరుచేతిచిక్కటార్లు. 22

సీ. కేలెత్తి సురదంతి నాలంబునకు నిల్చు
  పగిదిఁ దుండంబులు పైకిఁ జాచు

గలశభవాచాంతజలధి నిరపఁగఁ జాలు
నివె యన్నగతి వమథువులఁ జల్లు
నొంటి నెత్తఁగ రాదె యుర్వి నాగాధిప
త్రయధృతి ననుమాడ్కిఁ దాల్చు మట్టి
బడిమి యెల్లను నాలుగడుగుల నడుగు నం
చనుగతి ముందఱి కడుగు లిడును

గీ. కీలు మేలును మదభరోద్వేలధార
లోలిఁ గురియంగ సెలయేళ్లఁ జాల మెఱయు
శైలములలీల నాలానజాలబద్ధ
లైనమత్తేభఘట లొప్పు నప్పురమున. 23

శా. బ్రద్దల్వాఱి ధరిత్రిలీలఁ దెలిబాబాఁ జూచి వేఁటాడుచున్
రుద్ధుల్ ఘల్లున కొమ్ముక ల్లెగయఁగా నూరారు సన్నల్వడున్
సద్దెచొప్పేటను విన్న డీకొను నిజచ్ఛాయ న్మహావృక్షముల్
ప్రోద్దామస్థితిఁ బెల్లగించు నచటల్ బొల్పొందు మత్తేభముల్. 24

సీ. కసవుమోపరిగాలి గణుతియే మా కంచు
నగినట్ల వదనఫేనముల రాల్చు
ధర సరి లేదు పాతాళమం దేనియుఁ
గంద మన్గతి ఖురాగ్రమునఁ ద్రవ్వు
నినరథాశ్వములట్ల మునుఁగుదుమే పూడ్తు
మబ్ధు లన్గతి రేఁచు నంఘ్రిరజము
తముఁ గూడి వచ్చుచిత్తమ్ముల నల్కచే
నదలించుకరణి నల్లార్చు శిరము

గీ. లురము నందంబుఁ బలుకంద ముదుటుఁగన్ను
లరిది వెన్నులు తగ నంద మై యెసంగ
సింధుకాంభోజశకపారసీకఘట్ట
బాహ్లికారట్టఘోటకపంక్తు లచట. 25

మత్తకోకిల. చక్రము ల్జత గూడ బంగరుచాయ నింగి చెలంగఁగాఁ
బ్రక్రమాదృతపద్మతల్ శరవర్షణాస్పదవృత్తులై
వక్రగామిత లేమిఁ జైత్ర నవప్రతాపవిజృంభణో
పక్రమస్థితి మీఱుఁ దేరులు భానుమండలవై ఖరిన్. 26

క. తురగము శాతును బల్లము
గరకరి నేఁపడఁగ రథము గావించి యశం
బరుదుగ నెదు రంపుదు ర
ప్పొరభటులు సురాళి గురియు పువ్వులజడికిన్. 27

సీ. కర్ణాటకామినీకర్ణావతంసిత
కర్ణికారపరాగగణముఁ దాల్చి
మధురాధరాచరన్మధురాధరాపున
ర్నధువనోత్సాహము ల్నిగుడఁ జేసి
కుంతలాంచదశాళకుంతలాగరుగంధి
కుంతలామోదము లొక్కల్ల లాడి
లాటశుద్ధాంతలలాటఘర్మాంబులీ
లాటనక్రియలఁ బాయంగఁ ద్రోసి

గీ. నలినకువలయనవలయనటనపటిమ
చలితలలితవదలికులకలకలకల
వితతగతికృతిచతురత వెలసి పొలసి
విసరు మరుదంకురంబు లవ్వీట నెపుడు. 28

చ. కలువల కేమి నీ విపుడు కన్గొనిసంతనె తెప్పతెప్పలా
నలినము లెన్ని రావు లలనామణి నీవిటు మోము ద్రిప్పినన్
వలసినసంపెగ ల్గలుగవా మఱి నీమెయిచాయ డాయనం
చెలమి విటాళి పల్క విరులిత్తురు నప్పురిఁ బుష్పలావికల్. 29

మ. కులుకుంజందురుకావిపానడపయిన్ గ్రొందళ్కురాయంచ యం
చులజిల్గుం జెలిదుప్పటంబు రహి మించం గుచ్చెల ల్జాజునన్
దొలుక న్మైటెలసద్దుల న్మనులపద్దు ల్వీడఁగా వారకాం
తలు తద్వీథుల వత్తు రచ్చిగురుఖాణాకాతు తేజీ లనన్. 30

శా. బాగై మించినయప్పురోత్తమము క్రేవన్ జూడ నయ్యేన్ రకం
బై గంగాయమునాసరస్వతులు చంద్రాపేతు యాత్మన్ గొన
ల్నాగ స్జంద్రికయున్ గళంకరమయున్ సౌగంధికశ్రీయు ను
ద్యోగం బొప్పఁగ వచ్చె నందు మడిలో నుర్వీజనం బెన్నఁగన్. 31

క. ఆనగరంబునఁ జంద్రుఁడౌ
భూనుతవైభవ...

గానసుధాపానబుధా
నూనవిధామోదమోదయుక్తుం డగుచున్. 32

ఉ. పిన్నటినాఁటనే తనవివేకము లోకమువారు మెచ్చఁగా
వన్నెకు వాసి కెక్క గురుభక్తియు యుక్తియు బంధురక్తియుఁ
బ్రస్తుతసూనృతోక్తి భుజశక్తియుఁ జక్కదనం బెలర్పఁగాఁ
గన్నులు చల్లసేయు నలకైరవమిత్రుఁడు లోకమిత్రుఁడై. 33

క. అత్రి నయ మలర నిట్లను
నత్రినయనునట్టిపట్టి కతిహర్షముతోఁ
బుత్రా! నీదగుబుద్ధికి
పాత్రం బగుగురునికరుణఁ బడయఁగ వలదే. 34

చ. చదువునఁ బ్రజ్ఞ దాన సరసజ్ఞత యందునఁ గార్యఖడ్గకో
విదతయు దానఁజేసి ప్రతివీరనృపాలజయంబు దానిచే
నదనుగ మీఱుసంపదలు నందునఁ ద్యాగము భోగ మందుచేఁ
బదపడి కీర్తి దాన ననపాయపదంబును గల్గు నెంచఁగన్. 35

ఉ. ఆఱనిదీవె యక్షయమహానిధి ఘోపునవాంజనంబు నూ
ఱూరికి వచ్చి తోడుపడ నోపినబంధుఁడు జ్ఞాతివర్గము
ల్గోరనిసొమ్ము దేవనరలోకవశీకరణౌషధం బనా
ధారణ మైనవిద్య వసుధ న్నుతియింప వశంబె యేరికిన్. 36

క. చెఱకునకుఁ బండు పసిడికిఁ
బరిమళమును చిత్రమునకుఁ బ్రాణంబును దా
నదుదుగఁ గల్గినరీతిని
నరపతులకు విద్య గలిగిన న్నలు వొసఁగున్. 37

క. దురమున కలుకనితురగము
వరగుణ యాయువిద వినయవంతుఁడు సుతుఁడు
న్విరతుఁడు బుధుఁడు వివేక
స్ఫురితుం డగుమంత్రి రత్నములు నీయెదున్. 38

ఉ. కావున నీవు ప్రాభవము గల్గుటకు న్పల మొందువైఖరి
న్దేవగురుండు బృహస్పతి నతిప్రతిభాస్థితి భారతీపతి
న్నేన యొనర్చి నీదగుసుశీలతచే ముద మందఁ జేసి మే
ధావిభవంబున న్దనరి తత్కృప విద్యల నెల్లఁ గాంచుమీ. 39

క. అన విని చంద్రుఁడు జనకుని
పనుపున సంతస మెసంగ భాసురవిద్యా
ఖని యగుగీష్పతిపాలికిఁ
జని ప్రణమిల్లుటయు నతఁడు సమ్మద మలరన్. 40

ఉ. మైత్రి యెలర్ప ని ట్లను కుమారక! సారెకు సచ్చరిత్రుఁ డౌ
యత్రికి సేమమా కుశలమా యనసూయకు నీకు మెలె లో
కత్రయవందనీయులు సుఖస్థితు లే భవదగ్రసోదరు
ల్చిత్రము నీదురాక సవిశేషముగా నెఱిఁగింపు నావుడున్. 41

ఉ. మాతలిదండ్రు లన్నలును మాతలిసారథిశార్చనీయ! సం
ప్రీతిగ నున్నవా రచట మీచరణాంబుజసేవ జేయ న
న్నీతటిఁ బంపఁగా నెలమి నే ని ట వచ్చితి నన్ను శిష్యుని
న్నీతనుజాతురీతిని వినీతుని గా నొనరించి ప్రోవవే. 42

ఉ. ఒజ్జలు నిర్జరావళికి నుజ్జ్వలబుద్ధిసమృద్ధు లెంతయున్
సజ్జను లిజ్జగంబునను సన్నుతి గాంతురు మీర లట్టిమీ
పజ్జనుఁ జేరి యొజ్జ గని భక్తి యొనర్చుచు విద్య నేర్చిన
న్మజ్జననంబు సార్థము నమజ్జనతావన! లోకపావనా! 43

శా. మీచెంత న్బహువేదశాస్త్రపఠన న్బెక్కండ్రు విద్వాంసు లై
వాచోయుక్తిపటుత్వ మొందిరి గదా వారంద ఱౌ నౌ నన౯
ధీచాతుర్యము మించ శాస్త్రముల నర్థి న్నేర్చి యుష్మద్దయా
స్వాధివ్యంబునఁ జేర్పఁ బ్రౌఢియుఁ బ్రతిష్ఠాసూఢియున్ గాంచెదన్.

క. సదమలగురువిశ్వాసము
త్రిదశులు మనుజులును మెచ్చ ధృతి మీయెడ్డ౯
జదివెద మీపరిచర్యను
నొదవెద తుదఁ గీర్తిఁ దెత్తు నురుతరలీలన్. 45

మ. అనిన న్సంతస మంది గీష్పతి కుమారా! యత్రిగర్భంబున
న్జననం బొందిననీకు నీవినయము న్సౌజన్యమశ్యాశ వ
ర్తన మంచన్మధురోక్తులురి దలఁప వింత ల్గావు రాజత్కళా
ఖని వై యెప్పుడు నీవు శిష్యుఁ డగుభాగ్యం బెన్న స్సామాన్యమే.

క. పద్దునెనిమిదివిద్యలు నీకుఁ
జదివించెద [illegible]

బదు లితనికి లే దనిపిం
చెద నిను నాయంతవానిఁ జేసెదఁ జంద్రా! 47

చ. అని మది మోద మందుచు బృహస్పతి యాహరిణాంకు నింటికి
న్గొని చని యాదరించి తనకు న్సహధర్మిణి యైనతారఁ గ
న్గొని యితఁ డత్రిపుత్రకుఁ డనూనగుణాఢ్యుఁడు తల్లి దండ్రిపం
పున మనవద్దకుం జదువుపూనిక వచ్చినవాఁడు తొయ్యలీ! 48

ఉ. నీరజగంధి! వీఁడు జననీజనకు ల్గడు గారవంబున
న్వారకఁ బెంపఁగాఁ బెరిఁగినాఁ డతికోమలదేహుఁ డీతని
న్మేర యెఱింగి యాదరము మీఱఁగ వేళకు వేళకు న్మనం
బారసి యన్నపానముల కాఁకొననీయక ప్రోవఁగాఁ దగున్. 49

మ. అనినం దారయు నట్ల కాక యని విద్యాసక్తుఁ డౌచంద్రునిం
దినము న్మజ్జనభోజనాదివిధి నర్థిం బూని పోషింప న
వ్వనజారాతియు భక్తిగౌరవము విశ్వాసంబు సంధిల్లఁగా
ననిశంబు న్దలిదండ్రుల న్మఱచె నయ్యాచార్యసేవారతిన్. 50

మ. పరమప్రీతి నహర్నిశంబు త్రిదశోపాధ్యాయవర్యుండు సు
స్థిరతం బాఠము సెప్పి చింతనలు ప్రీతిం దానె చేయించి ప
ల్మరు నయ్యర్థ ముపన్యసింపు మని లీలం దానె శంకించి యు
త్తరము ల్దెల్పఁగ నేర్పె సభ్యనుతవాదప్రౌఢిమం దిద్దుచున్. 51

క. ప్రఖ్యాతిఁ గాంచఁగలఁ డని
ముఖ్యుం డగుశిష్యుఁ డనియు ముద మలరంగా
నాఖ్యానాఖ్యాయికలన్
వ్యాఖ్యానముఁ జేయ నేర్పె నాతనిప్రేమన్. 52

సీ. చదివెను ఋగ్యజుస్సామాది వేదంబు
లధికరించెను దద్రహస్యజాతి
మభ్యసించెను లక్షణానీకముల నెల్ల
నధిగమించెను షడంగాంగములను
బరిచయించెఁ గాణాదభాష్యమీమాంసలు
తెలిసె వ్యాసమతంబు తేటపడఁగ
గ్రహియించె సాంఖ్యయోగముల మర్మము లెల్ల
నాకళించెను బురాణాదికములఁ

గీ. నేర్చెఁ దెల్లముగా దండనీతిశాస్త్ర
మరసె నాద్యంతముగను వైద్యాగమంబు
నెఱిఁగె సాంగధనుర్వేద మెల్ల నపుడు
సోముఁ డుదయత్కళాస్తోమధాముఁ డగుచు. 53

చ. అరసి విశుద్ధశబ్దములు నర్థములు న్ధ్వనివైభవం బలం
కరణము రీతి వృత్తులును గల్పన పాకము శయ్యయు న్రస
స్ఫురణము దోషదూరత యచుంబితభావము లొప్పఁ జిత్రవి
స్తరమధురాశులీలఁ గవిత న్రచియింపఁగ నేర్చె నంతటన్. 54

క. అంగనలసొక్కు మందుగ
సంగీతము భరతశాస్త్రసరణియు విద్యా
సంగతులగు గంధర్వుల
సంగతి నమ్మేటి నయ మెసంగఁగ నేర్చెన్. 55

క. అఱువదినాలుగువిద్యలు
నఱువదినాలుగువితంబు లయ్యె నుతింప
న్సురగురునికరుణఁ జిరభా
సురగురునియతి న్సుబుద్ధి సోముఁడు నేర్చెన్. 56

క. నానావిధవిద్యలకు
న్నా నాస్పద మగుచు నమృతధాముఁడు పొలిచె
న్భానుతబహువిధరత్నని
ధానం బగుజలధివిధము దైవాఱంగన్. 57

ఉ. అంత ననంతవిభ్రమనిరంతర మై జిగికుంద నానకుఁ
వింతగ సౌరభంబు ప్రభవించినవైఖరి జంటి తేన క
త్యంతము తేట పుట్టినటు లాతనిమేనికి వన్నె దెచ్చుచు
న్గాంతి నెసంగె జవ్వనము కాంతలకు న్నయనోత్సవంబుగన్. 58

క. పరువంపుఁబ్రాయమున నా
సరసుని నెన్నడుము మిగుల సన్నం బయ్యెన్
మరునిమరు లెసఁగ నిచ్చలు
తెరుణులు చూడంగ దృష్టి తాఁకినరీతిన్. 59

చ. అల్లనలినారి పొల్చె నిజయౌవన వేళ స్వకీయబింబలీ
లలు దనసొమ్ముగాఁ జూసిఁ గళంకరుచుల్ సునుమాసకట్టునన్

వలుదద యూరుణద్యుతులు వాతెఱ వెన్నెలడాలు చేతన
వ్వుల నమృతంబుఁ బల్కులను బూనెనొనాఁగ మనోహరాంగుఁ డై.

సీ. తను జూచుజవరాండ్ర కెనయుఁగోర్కులభంగి
నిడుద లై బాహువు లీన్టు మెఱయఁ
ఘని సొక్కుకాంతలయనునరామోక్తులరీతి
యెగుబుజంబులు కర్ణయుగళి సోఁకఁ
దిలకించుభామలబలుచింతయును బోలె
విస్తీర్ణ మై ఱొమ్ము వీఁకఁ దనర
వీక్షించుకన్నెలవిరహాబ్ధికై వడి
లలితవాక్కులు గభీరత వహింప

గీ. మిసమిసలు దేఱును పైనమేనిసొబగు
కన్నులను గాంచి మది మెచ్చుకమలముఖుల
మనసువలె బాల్యము గరంగ మఱినిమామ
సొంపు గనెఁ జాల యెలజవ్వనంపువేళ. 61

ఉ. చక్కనిపోఁకబోదె నగఁ జాలుగళంబును గేల నొక్కనం
జిక్కనిపాలుగాఱునునుఁజెక్కులు సంపెఁగమొగ్గయందమున్
ద్రొక్కెడుచారునాసికయుఁ దోరపుడాల్వాలిదమ్మిరేకులన్
మిక్కిలి గెల్చుకన్నులును మించునొయారము నింపు నింపఁగన్ 62

క. చక్కెరవిల్తునొయారపుఁ
జక్కెర పం చని వలంచుచక్కదనాన
న్మిక్కుటముగ విలసిల్లెను
చుక్కలగమికాఁడు మిగులఁ జూపఱు లెంచన్. 63

చ. మునుమును వింతగాఁ జిలుకముక్కుజిగి న్దగునుక్కు గోటిచే
ననువుగ గీఱునామము నొయారముగా నిడ నేర్చెఁ బెన్నెఱు
ల్వెనుకకు నొత్తి జాఱుసిగ వేయఁగ నేర్చెఁ గడానితమ్మిపూ
పనినునుఁబచ్చడంబు వలెవాటు వహింపఁగ నేర్చె నీటునన్. 64

సీ. పలుమాఱు ముగ్ధభాషలు పల్కుటలు మాని
యమరి జాణతనంబు లాడఁ దొడఁగె
సతతంబు వేదశాస్త్రప్రసంగము మాని

శయ్యలొక్కొకసారి చదువ సాగె

సహజంబుగా వధూజనులఁ జూచుట మాని
సొలపున నోరగాఁ జూడఁ గలిగె
వేడ్క బాలురతోడ విహరించుటలు మాని
సరసులతోఁ జెల్మి సలుపఁ బూనె
గీ. వటువు జిగిమోవి మెఱయ నవ్వుట లెఱింగె
వింతవింతగఁ గైసేయువితముఁ దెలిసె
మొలకమీసలు వడి గొల్పుమురువు నేర్చె
రసికతానందశృంగారరసము నేర్చె. 65
ఉ. వానియొయారపున్నడలు వానిచకచ్చకలీనుపొన్నొడ
ల్వానిరుటంపుఁబెందొడలు వానిరువారపుసిబ్బెపుంబొడ
ల్లానపతుల్గనుంగొనిరి మానసవీథి మనోరథానుసం
ధానము పూని సూనశరదారితభూరితరాభిమాన లై. 66
సీ. కులుకుఁ జూపులను గన్గొనని యేణాక్షియు
ననురక్తిఁ గననిబింబాధరయును
బల్కుక నుంకింపనిచిలుకలకొలికియుఁ
దమిఁ జెంది కుందనికమలముఖియుఁ
బెనఁకువ కాసఁ జేయనిలతాతన్వియుఁ
బారవశ్యంబుఁ దాల్పనిప్రమదయు
ఘనమైనమరుకాఁక గొననిహేమాంగియు
సరసతఁ జెందనిజలదకచయు
గీ. డాసి దయ నేలు మనుచు వేఁడనియబలయుఁ
గదిసి కేలెత్తి మొక్కనిగజగమనయు
లేదు ధారుణిలోఁ గల్గు లేమలందు
జవ్వనంబున కేరాజు నివ్వటిల్ల. 67
ఉ. హాటకగర్భునంశ నమృతాంశుఁడు నుజ్జ్వలమూర్తి యాజగ
న్నాటకసూత్రధారకుమనం బలరంగ మెలంగినట్టియ
మ్మేటి కళానిధిత్వమున మించినవాఁ డెఱజవ్వనంబు స
య్యాటలు మీఱుచోఁ గువలయాక్షుల కిం పొనరించు టబ్రమే. 68
ఉ. ఆలలితాంగులు లాసొగసులా నెఱజాణతనంబు లాకళా
శాలిత యానుమాధురుల నాపిక ... శింపు సొంపులున్

హాళిమేయి౦ గనుంగొనినయంతన వేలుపుటొజ్జలయ్యె గు
ల్లాలు విరాళి నొందె మది నంగజుమాయ తరింప శక్యమే. 69

ఉ. రాకకుఁ బోకకుం గలువరాయనిచక్కఁదనంబు కంటి కిం
పై కనుపట్టి యచ్చెలువ యప్పటికప్పటికిన్ మనంబునన్
వ్యాకులతన్ వహింప మఱుఁ డంతట నంతట తమ్మిగుమ్మితిం
జేకొని వీఁక మై మొనలఁ జిమ్మఁ దొణంగెను గొమ్మయొమ్మునన్. 70

మ. ప్రమదారత్నము తార చంద్రు నెనయన్ భావించుఁ దోడ్తోన న్యా
యము గా దంచుఁ దలంచుఁ దాళఁగలనా యంచున్ వితర్కించు నం
శము శీలంబు మదిం గణించును బ్రతిష్ఠ ల్పూనిచినం దీరునా
తమి యంచుం గమకించు భీతి మదిలోఁ దర్కించుఁ గాంచు న్వెతన్.

ఉ. ఒప్పుగ నొజ్జయొద్ద శశి యున్నతఁతిం దలు పోరఁ జేసి యా
యొప్పులకుప్ప వానిమెయియొప్పిదముం గనుఁజెప్పవెట్టకే
తప్పక చూచి క న్మొగిచి తళ్కుఁ తళుక్కనఁ గమ్మ లూఁగఁగాఁ
గొ ప్పసియాడఁజెక్కులు గగుర్పొడువం దలయూఁచు మెచ్చుచున్.

ఉ. కమ్మజవాదివాసనలు గ్రమ్మఁ గ నోరపయంట జాఱఁగా
నెమ్మొలు మీఱ నగ్గురునియింతి తొలంగఁగ నిమ్ము లేనిమా
ర్గమ్మునఁ జంద్రునిం గదియఁగాఁ జని వానిభుజమ్ము సోఁకఁగా
జిమ్మను జన్మొనన్ గళలు చెమ్మగిలన్ దను వెల్ల జల్లనన్. 73

ఉ. పాయనివేడ్కమ బాల్యమునఁ బాపఁడ! చిన్నకుమార! రార! బా
బా! యనుపల్కులం దొఱఁగి యాగజగామిని సామి! యేమిరా
కాయజమోహనాంగ! వగకాఁడవురా నెఱహొంతకారివా
నోయి! పరాకు జాణ! యనుసూక్తులు పల్కఁగ సాగె వింతగన్. 74

మ జనము ల్లేనియెడన్ శశాంకుసరసన్ సాం బ్రాణిధూపంబు వా
సన గుప్పన్ నెఱిగొప్పు విప్పి పయఁటన్ జందోయి నిక్కంగ వే
డ్కను గీల్గంటు ఘటించి చెంగలువమొగ్గ ల్చెక్కి కేరాజ! యీ
నన నీ వంటిన ఏచ్చునం చతని మేనన్ మోపుఁ దా నవ్వుచున్. 75

క. పరిపరివిధముల ని ట్లా
సరసునిఁ జెనఁకుచును నిలుపఁ జాలని ప్రేమన్
మ రునుగురవడివిరికిరుసున
మెరమెరభావంబు లోన మెఱవఁగ మఱియున్. 76

సీ. కనుఱెప్పవెట్ట కాతని నెగాదిగఁ జూచుఁ
జూచి యల్లన తల యూఁచి మెచ్చు
మెచ్చి మోహముఁ బయ ల్పెఱయఁ బక్కున నవ్వు
నవ్వి తోన గిరుక్కునను దొలంగుఁ
దొలఁగి వెంటనె యోరఁ దళుకొత్తఁ గన్గొను
గన్గొని వానిఁజెంగటికిఁ బిలుచుఁ
బిలిచి యూరక సీమఁ గలముచ్చటల నాడు
నాడి యేకాంత మటంచుఁ జేరుఁ

గీ. జేరి చెవిలోన గుసగుస ల్చెప్పినట్లు
మోహమున వానిచెక్కిట మోముఁ జేర్చుఁ
జేర్చి చెక్కులఁ బులకలు చెంగలింప
నవళ మైచొక్కఁ దమి మీఱి యామిటారి. 77

చ. గడెతడ వాతఁ డొక్కపనిగాఁ జని యింటికి రాకయుండినన్
దడఁబడు మీఁ దెఱుంగదు వితాకున నుండును జిన్న వోవుఁ దా
బుద్ధుతలచేతఁ బిల్వఁబనుపుక్ మఱి వచ్చిన నింతసేపు నె
క్కడ నని మోడిగాఁ బలుకుఁ గ్రక్కున నవ్వును నాతఁ డల్గినన్. 78

ఉ: అందపుజాఱుఁగొప్పు నసియాడెడుకొనును లేఁతవెన్నెలల్
సిందెడునవ్వు నబ్బురపుసిబ్బెపుగుబ్బ సగంబు గానరాఁ
గ్రిందును జీరుపయ్యెదయు గిల్కు గిలుక్కనిమ్రోయుమట్టియల్
ఛందమరంగ నిందుముఖి చందురుముందఱనిల్చుఁ గుల్కుచున్.

ఉ. మట్టుకు మీఱుమోహమున మానిని వానికి మేలిదుప్పటు
ల్గట్టఁగ నిచ్చుఁ గుంకుమముఁ గస్తురిఁ దానె యలందుఁ గ్రొవ్విరు
ల్చుట్టు నసర్ఘ్యరత్నములసొమ్ములు వెట్టును భోజనం బిడున్
గట్టెఁడుతెల్లనాకులును గప్పురబాగలు నిచ్చు నిచ్చలున్. 80

సీ. జిలుఁగువల్వ వదల్చి చెంగావి ధరియించి
యది బాగొ యిది బాగొ యనుచు నడుగు
నైక సడల్చి యూరజపుఁబైఁట ఘటించి
యది మేలొ యిది మేలొ యనుచు నడుగు
జడ విచ్చి వింతగా జాఱుకొ ప్పమరించి
యది నీటొ యిది నీటొ యనుచు నడుగు

హెచ్చుముక్కర దీసి పచ్చతళ్కు ధరించి
యది లెస్సా యిది లెస్సా యనుచు నడుగు

గీ. గమ్మకస్తురితిలకమ్ముఁ జిమ్మి సమ్మ
దమ్ము గ్రమ్మఁగ జిగికుందనమ్ముఁదళుకు
తిలక మలికమ్మునను జిగి దొలఁకఁ బూని
యందొ యిందునొ యంద మం చడుగు వాని. ౮౧

గీ. ఇంట మెలఁగెడివారిలో నెవ్వరైన
నతనిఁ దారామనోహరా! యనుచుఁ బిల్వ
డెంద మానంద మొంద నాయందకాని
మొగముఁ గనుఁగొని ముసిముసి నగవు నగును. ౮౨

క. అద్దము గానము తిలకము
దిద్దర నుదుట నన సతేఁడు దిద్దుచు నుండన్
ముద్దిడ వాతెఱ యొగ్గును
ముద్దియ యతఁ డూరకున్న మోడిగఁ జూచున్. ౮౩

ఉ. చేరఁగ రార నీకురుఁలు చిక్కడలించెద నంచు నేర్పుతో
సారసగంధి పిల్చి బిగిచన్నులు వెన్నున నాన నిల్పి శృం
గారపువింతమాటల వికావిక వాని నగించి నవ్వుచుం
గూరిమి మీఱ గీఱి కొనగోటఁ జిటుక్కన నొక్కఁజొక్కఁగన్. ౮౪

ఉ. ఒక్కొకవేళ నాసరసుఁ డొంటిగ నింటను నిద్ర పోవఁగా
నక్కలకంఠి తమ్మరస మంటఁగ గెంటనిప్రేమ వాని ను
న్జెక్కులు ముద్దు వెట్టుకొని నిద్దుర లేచినయంత నింతసే
పెక్కడఁ బోయి తీగుఱుతు లేడవి యద్దముఁ జూచికొమ్మనున్. ౮౫

సీ. గుబగుబ మని పల్కుకోకిల పల్కులు
విని యివి నేర్తువా యనుచు నవ్వుఁ
గవ గూడి పొదలుజక్కవల మక్కువపెక్కుఁ
గాంచి వానిగుఱించి కన్నుగీటు
నీవు పెక్కువా లేక నేను బెక్కువా యంచు
సరి నిల్చు వానిభుజంబు సోఁక
మడుపులు చుట్టి యేర్పడఁగ గోరులు వెట్టి
లలి మీటు మరునికిల్లాకు లనుచు

గీ. మ్ఫురిపెముస్న మేను విఱుచుఁ గెమ్మోవి దెఱచుఁ
గుచ్చెల విదుర్చుఁ బయ్యెదకొంగు జార్చుఁ
గొసరు వగ నవ్వుఁ గొనగోటఁ గొప్పు దువ్వు
నొంటి నరికట్టు నిలు మంచు నొట్టుఁ బెట్టు. 86

క. ఈరీతిఁ వానియెడన్
నారీతిలకంబు మేలునన్ వర్తిలఁ గా.
నారసి యారసికునిపైఁ
దారసిలెన్ గిన్క మీఱ దర్పకుఁ డంతన్. 87

క. ఆపొలఁతి తలఁపు వలపున
డాపక తోఁ దోపులాడు నయ తరితీపుం
జూపుల కోపుల నేపుల
వైపుల మై పులక లెసఁగ భావము గరఁగన్. 88

సీ. కులుకులాడిని ప్రేమ దొలుకుఁజూపులఁ జూచి
యలుకు మీఱఁగ దోస మనుచుఁ దొలఁగు
కనకాంగి తనుఁజేరఁ జెనకంగ నుంకించి
వెనుకటి కిది మాట యనుచు వెఱచు
సరసిజాననతోడ సరస మాడఁ దలంచి
వరుస కా దంచు భావమున నెంచు
నెలఁతఁ గన్గొని సొక్కి నిచ్చలు తన కిదే
మరు లాయె నని హరిస్మరణ సేయు

గీ. నొంటిపాటున నహ్వాలుగంటి నంటి
యొంటుకొనఁ జూచి యోహో యయుక్తమనుచుఁ
దలఁచుఁ దలఁచియు మరునికిఁ దల్లడిల్లు
నుల్లమున నుండు యామినీవల్లభుండు. 89

ఉ. చెంతఁ దనంత నింతి కడుఁ జేరిక సేయఁగ సంతసంబునన్
గంతుఁడు రంతొనర్చుఁ బరకాంత యటంచు సద్ధర్మ మంచు లో
నెంతయుఁ జింత నొందు మన సిట్టటు కొట్టుక నాడ సాహసం
బింత భయం బొకింత రుచి యింత యసమ్మతి యింత గన్పడన్. 90

వెండియు దినదినమును దన
దండను వెదండయాన తరితీపుగల

మెండుకొన నుండఁ గన్నులు
పండువుగాఁ జూచి కామపరవశుఁ డగుచున్. 91

ఉ. ఈయబలాలలామ కెన యేయుగమందును గాన నీబెడం
గీయెలప్రాయముం జెలువ మీకొమరుం మఱి దీనికే తగున్
వే యన నేల ధాత్రిఁ బ్రభవించినవారికి నీమిటారిమై
చాయ యొకింత సోకినను జాలు నదే కనకాభిషేకమౌన్. 92

క. చన్నులు కౌఁగిటి కణఁగవు
కన్నులు చేరలును గొల్వ గా సరిమించున్
వన్నెలు పలుకులు వేలుపు
టన్నులయందైన దీనియందము గలదే. 93

సీ. నిద్దంపుటద్దంపునిగనిగల్ గలదీని
ముద్దుచెక్కిట నుంచుమోము మోము
జగజంపుజిగికెంపువగ నింపునీయింతి
మోవిపై నానించుమోవి మోవి
బలుకోకముల వీఁక నలవోక గెల్చునీ
కలికిచన్గవఁ బట్టుకరము కరము
క్రొమ్మించునమ్మించు నెమ్మేన మెఱయునీ
సుదతియందము చూచుచూపు చూపు

గీ. మదనదవదహనదోదూయమానమాన
సాబ్జసంజీవనీవిద్య లైనదీని
రవకొసరుఁబల్కు వినువానిచెవులు సెవులు
తనియ నీయింతిఁ గూడినతనువు తనువు. 94

ఉ. ఎందఱిఁ జూడ మిద్ధరణి నిందునిభాస్యల వారి కెల్ల నీ
యందము చందముం గలదె యక్కట! మిక్కుట మైనకోర్కి చే
నందఁగరానిమ్రానిఫల మాస యొనర్చినచంద మాయె నే
మందు మనోజ్ఞుఁ డేగతిని నారడిఁ బెట్టఁదలంచినాఁడొకో! 95

సీ. కలకంఠితళ్కుగాజులు గల్లు మనినంత
మనసు ఝల్లని చాల మమత నొందఁ
జిగురాకుఁబోఁడి మై జిగి దళుక్కనినంత
[illegible] చెక్కని [illegible]

గుబ్బలుగుక్కెతజాలుకొప్పు ఘుమ్మనినంత
సొక్కి జుమ్మని మేను సొమ్మసిల్లఁ
జేరి మాటాడక చెలి గిరుక్కున నేఁగ
మతి చురుక్కని చాల వెతలఁ జెందఁ

గీ. బాళిఁ గడు దూలి జవరాలిపై విరాళి
బయలు మతిమాలి తమి సోలి బయిసిమాలి
వనరువిత మాయె నార భానజునిమాయ
నేకరణి నిల్వఁగా నేర్తు నెట్టు లోర్తు. 96

ఉ. మున్నొకనాఁడు నంగనల ముద్దులసుద్దు లెఱుంగనట్టిచో
వన్నెలు మీఱ నందమున వావిరి వింతకు వింత యైనయీ
క్రొన్ననబోణి తానె ననుఁ గోరికఁ జేరిక సేయ నూరకే
యున్నయెడ న్మనోజుఁ డిది యోర్చునె దైవము మే లొనర్చునే? 97

గీ. అలక లురులు గాఁగ యలనాభి చెలమగా
మెఱుఁగుఁదియ్యమోవి మేఁత గాఁగ
చెల్వియదీమమునను వలరాజు వేఁటాడఁ
జిక్కె నామనంబుజీనువాయి. 98

ఉ. ప్రేంఖదధర్మవర్తనకు భీతిలి గోలతనాన నిప్పుడీ
శంఖసమానకంఠిని వశంవదఁ జేసుక పొందనైతినా
పుంఖితబాహుఁడై మరుఁడు పొంచినవాఁ డెటులో "శరీరమా
ద్యం ఖలు ధర్మసాధన"మటంచు వచింపఁగ నాలకింపమే. 99

క. ఈవనితబెళుకుఁజూపులు
భావజుతూపులవితానఁ బైఁ బర్వినచో
నేవేదము లేశాస్త్రము
లేవాదము లేవివేక మేలా నిల్చున్. 100

సీ. పొల్లయల్క లోన నీపొలఁతుకతోఁ గూడఁ
దర్కించువేడుక తర్కశాస్త్ర
మంగజుకేళి నీయంగనతోఁ గళా
స్వరములు పల్కుటే శబ్దశాస్త్ర
మిడనహాతమి దీనియాస్యంబున నిజాస్య
మోగ మొనర్చుటె యోగశాస్త్ర

మిమ్ముగా నిమ్ముద్దుగుమ్మగుణమ్ములు
సంఖ్య యొనర్పుటే సాంఖ్యశాస్త్ర
గీ. మలఁతికొనగోట నొక్కి నీయతినినీవి
మోక్ష మొనరించుటే యెల్ల మోక్షశాస్త్ర
మేను నీవని పైకొనుటేను ద్వైత
మరువు రొక పైన నద్వైత మిద్ధరిత్రి.
క. మెఱుఁ గెక్కినయద్దముగతిఁ 101
బరఁగినయాచెలికపోలఫలకముమీఁదన్
చిరుతనెలవంక లుంచుట
సరసముగ గురుప్రతిష్ఠ సలుపుట గాదే. 102
చ. మెలకువ సెజ్జఁ గాంచి తమి మించి నయంబున బుజ్జగించి వై
పుల నెలయించి వింతసొలపుం దెలుపుంబలువుర్వగల్ దగర్
గళల గణించి భావములు గాంచి రతిం దనియించి వేడ్క నీ
యలికుల వేణిఁ గూడవలదా యిలఁ దాఁ దను వెత్తినందుకున్. 103
క. ఉన్నవి నామది కోరిక
లెన్నెన్నో యింతిహృదయ మేమో. నన్నున్
మన్నన దయఁజేయునొకో
క్రొన్ననవిలుకానివెతలకుం ద్రోయునొకో. 104
మ. అని యంతంత నిరంతరాంతరదురంతానంతచింతామహాం
బునిధిస్ఫీతతరంగభంగురహృదంభోజాతుఁడై సంతతం
బును గుప్యద్ఘనమీనకేతనధనుఃపుంఖానుపుంఖోత్పత
ద్ఘనజానర్గళమార్గణప్రకరనిష్పత్రాకృతస్వాత్ముతన్. 105
క. పువ్విలుతుఁ డొకఁడు ద్రిప్పఁగ
నెవ్వరు నెఱుఁగనివిరాళి హృదయంబు గడు
న్నొవ్వఁగ నెవ్వగఁ బొగలుచు
నవ్వనజారాతి మగుడ నాత్మగతమునన్. 106
చ. పలుకులనేర్పులున్ జిలుగుఁ బయ్యెదజాఱుపులు వింతమోడిన
వ్వులు నలయింపులున్ జెలుకుబోరయొయారపుఁజూపుసొంపులుం
గులుకులుఁ బ్రౌఢకామినులకున్ సహజంబులు వీని జూచి య
య్యలికచఁ జేరఁ గోరఁ దగవా నగ వారడి గాదె మీఁదటన్. 107

చ. తలఁపఁగ సాహసంబు తలిదండ్రులు విన్నను తాళ రీగురుం
డలిగిన మోస మింద్రుహృదయంబునకు న్వెలి యాదు నందుపైఁ
బొలఁతుల నమ్మఁ గూడ దెటు దా నెటు లానో యి దేల తా న యా
చిలుకలకొల్కి బల్మి దయచేసిన చూత మటంచు ధీరతన్. 108

గీ. అగ్గలిక మీఱఁ దాలిమి
తగ్గక మానసముఁ బట్టి తను వలచినయా
దిగ్గజకుంభ స్తనిపై
నొగ్గినభావంబు నూఁది యుడుపతి యుండెన్. 109

ఉ. అంత లతాంతకుంజసదనాంతవిహారవిలాసవత్యుప
క్రాంతవసంతరాగవిసరద్విగుణీకృతపల్లవోల్లస
త్కాంతిసదారుణోదయతతప్రమదాకులకోకకామినీ
సంతతరుచ్యదంతము వసంతము దోఁచె వనాంతరంబులన్. 110

క. ఆకులపాటు వియోగుల
కే కాదు ప్రపంచధర్మ మెఱుఁగనివృక్షా
నీకంబునకుం గలిగెన్
ధాక వసంతుని దె మిక్కుటంబుగ ధాత్రిన్. 111

ఉ. వాలుగడాలువానిదళవాయి వసంతుఁడు చైత్రయాత్రకై
సాలములందు జీర్ణదళసంఘము చీలిత బెట్టి క్రొత్తఁగా
మేలిదళంబుల న్నిలిపి మీఱి యయుక్తజనామితక్షమా
పాళి గ్రహించి నూత్నమగుపైకములన్ సవరించె నెల్లెడన్. 112

క. ఎలమావిని నునుఁబల్కులు
గలకోయిలఁ జేరనీక కాకము తఱిమెన్
లలితుఁ డగునృపునిచెంగట
ఖలుఁ డొక్కరుఁ డుండి కవులఁ గదిమెడిమాడ్కిన్. 113

మ. తెలిమొగ్గల్ బలుసిబ్బెపుంబొడలుగాఁ దేనెల్మదోద్వేలధా
రలుగాఁ దేఁటులబారు బారిగొలుసై రాణింప లేఁగుజ్జుపొ
న్నలు పున్నాగము లై వనిన్ జిగురుఖాణామేటికి న్మెచ్చుగా
దళశృంగారము లై చెలంగె నిరుచెంతన్ మావు లొప్పారఁగన్. 114

గీ. సరజసారుణమకరందసారధార
గురిసె నప్పుడు కుసుమమంజరిని జాల

కమ్మవిలుకాఁడు విరహులఁ గ్రమ్మి దివియఁ
గిఱుసుకత్తిని దొరఁగునెత్తురు లనంగ. 115

ఉ. కోయిలపేరిగారడపుఁగొంటరి తా ఋతురాజుమందటన్
మాయ వహించి లేఁజిగురుమారునికత్తులు ద్రిప్పఁగ వాఁడు ము
క్తాయతహారపఙ్క్తులు ప్రియమ్ముగ నీయఁగఁ దెచ్చి నించె నా
నేయెడ మొగ్గచాలు జనియించెను భృంగకులంబు మెచ్చఁగన్.

మ. అమరం ద్రొవ్విరి తేనెచాలుకోణతా లందంద లాగించి పొం
కముగం బుప్పొడిమట్టిలోఁ బొరలి వీఁకన్ బోక పూమొగ్గగో
తములం ద్రొబ్బి సమీరణుల్లుఁ డనువౌందన్ మావిపూలోడిఁ ద్రి
ప్పుమెయిన్ గోకిలబాలుఁ డెంచికొను సొంపుల్ గుల్కునాదంబులన్.

రగడ. వెలసె వనాంతరవీథి వసంతము
గలిగె జగంబులఁ గనకవసంతము
జిలిబిలియలరులఁ జిమ్మె లతాంతము
పొలపున మీఱె నశోకలతాంతము
మురువుగఁ బొన్నల మొగ్గలుపుట్టెను
సరసిజముల మధుసారము పుట్టెను
కరకరిఁ గంతుఁడు కైదువఁ బట్టెను
విరహిణులకు మది వెత చూపట్టెను
భుగభుగ మని సురపొన్నలు విచ్చెను
మగనికిఁ జెలి కమ్మనివిూ విచ్చెను
పొగడమొగడలకుఁ బుట్టెను దావులు
తగె విటసంకేతమ్ముల తావులు
భసలవిసరములు బారులు తీరెను
మసలక పికములమానము దీరెను
కనుఁగొన వే శృంగారపువనములు
మన ముల్లసిలం చును మఱి జవ్వనములు
పొలిచె మహీజంబులు సదళంబులు
తులకించెను గంతునిషుదళంబులు
కననీయ నిదే కైకొను మరువము
వనితా! యిచ్చితివా నిను మరువము

మెలఁతన్వా! నావి సుమీ విరవాదులు
వలదే నాతో వలవనివాదులు
కలికీ! యిచ్చట కంతునికై దువ
నలి కీ నరుగఁగ నచ్చటి కైదువ
తగఁ బూచెఁ గదే స్థలనీరజములు
దిగు లొందించెఁ బథిని నీరజములు
పువ్వులు గలవఁట పోదమె దవ్వులకు
నవ్వుచు జవ్వని! నను వెను దవులకు
ఇంతి! యెక్కడివె యీకోరకములు
చెంత నుండె నిచ్చెద కోరకములు
చెలి! మును నేఁ జూచితినే కొమ్మలు
బళి న్యాయముఁ జెప్పరె యాకొమ్మలు
నాతి! ప్రేంకణము నగె నీపాటల
చేతి కబ్బె నిదె చేకొను పాటల
తోయజలోచన! దొరకెను దవనము
వే యీడకు రావే మీఁద వనము
మోవి గంటివా ముద్దులగులు కదె
మోవిగంటి నా ముద్దుల గులుకదె
విటపాళుల నీవేనలిఁ బెట్టుదు
విటపాళుల నీవే నలిఁ బెట్టుదు
వనిచినగోరంటెను జెలి! మెచ్చవు
వనిచినగోరంటను చెలి మెచ్చవు
అని వనితామణు లాడఁగఁ బాడఁగ
ఘన మగుతమి మొగ్గలు గిలు పాడఁగ
నలు వగునబలల నారామంబుల
నళికులయుతముల నారామంబుల
పాటీరనగోపరిహారిచంధన
వాటీవేల్లితవల్లీస్పందన
పటిమ చెలంగుచుఁ బాండ్యవధూటీ
చటులోపరిరతిసంరంభమాధాటి

విలులితసురభిళ వేణీచాలన
లలితసుపరిమళలహరీఖేలన
సరణిక బొదలుచు జల్లగ గదలుచు
విరులను గురియుచు విరహుల నొరయుచు
గమలము లంటుచు గలువల నొంటుచు
స్తిమితత గులుకుచు దేనెలు జిలుకుచు
నలసత దూలుచు నళితతి దోలుచు
మలసెను దారము మలయసమీరము. 118

సీ. ఏలాలతాజాలడోలాసమాలోల
బాలామణీగానభాసురములు
ధీరానిలవ్రాతధారాచలచ్చూత
దూరాపతద్రజోధూసరములు
మోదానహోనంగవేదాభరవభృంగ
ఖేదావహజ్ఞాతికేసరములు
నాళీకదృక్కాంతపాళీనవైక్రాంత
కేళీపరిస్ఫూర్తకేసరములు

గీ. కన దగె నకుంఠకలకంఠకంఠనాద
పటుభటాహ్వానకుపితబిభ్యత్ప్రపంచ
పంచసాయకమదహస్తిపై సరములు
మీసరమ్ములు మధుమాసవాసరములు. 119

క. ఆమని యేమని చెప్పెద
నామనికి వికచకుసుమితారామతరుల్
కామనిరంతరకీర్తి
స్తోమముగా నిఖిలదిశల సొబ గొందు నెడన్. 120

చ. ప్రతతభుజానిరర్గళపరాక్రమపాలితలోకు డాశత
క్రతు డపు డత్యుదారత నొకానొకయాగము సేయ బూని దై
వతగురు డైనయాంగిరసుపాలికి జార్తుని బంప వాడు శీ
ఘ్రుత జను దెంచి గీష్పతిని గాంచి జొహా రొనరించి యిట్లనున్.

క. తిన్నగ జన్నము సేయుమ
తిన్నగవైరి నను బంచె దేవరకడకుం

బఘ్నగ న్నాతని ఫలసం
పన్నుఁగఁ జేయఁ దగు శిష్యవత్సల! యనినన్. 122

క. హృదయమ్మున సమ్మోదము
గదుర సూరాచార్యుఁ డట్ల కా నిమ్మనుచున్
మది రాగము కుదు రారఁగ
మదిరాయతనేత్రఁ జూచి మధుమధురోక్తిన్. 123

పంచచామరము.

పయోజపత్త్రనేత్ర! గోత్రపత్త్రభంజనుండు స
త్ప్రియోగ మైనయాగ మర్థి తా నొనర్పఁ బూనికిన్
బ్రియంబునన్ రయంబు మీఱఁ బిల్వఁ బంచె నన్న యో!
వియోగవేగ మెట్లు లోర్తువే గజేంద్రగామినీ! 124

శా. ముల్లోకంబుల నేలురాజు సవనంబున్ దీర్ప రమ్మన్నచో
నుల్లంఘింపఁగ రాదు గావునఁ దదుద్యోగంబు గాఁ జేసి సం
పల్లాభంబున వేగ వత్తు నిపు డాత్మన్ ఖేదముం జెంద కే
యిల్లున్ వాకిలిఁ జూచికొమ్ము మదమత్తేభేంద్రకుంభ స్తనీ! 125

చ. అలకలు దువ్వరాదు సరసాన్నములన్ భుజియింపరాదు మై
కలప మలందరాదు తిలకంబు రకంబుగ దిద్దరాదు సొ
మ్ములు గయిసేయరాదు సుమముల్ ధరియింపఁగ రాదు సాధ్వి యా
నలినదళాయతాక్షికిని నాథుఁడు చెంగట లేక యుండినన్. 124

గీ. కాన నీవును మాఱిరాక మానసమునఁ
గోరి యారీతి సత్పథాగారగరిమ
మీఱ నుండుము చారుచకోరనేత్ర!
నీవెఱుంగనిరీతి నిర్ణీతి గలదె. 127

చ. మఱియొకమాట బోటి వినుమా మనమారసి యీడ కేము క్ర
మ్మఱఁ జనుదెంచునంతకునుమా ప్రియశిష్యుఁడు చంద్రుఁ డన్నిటన్
వెఱపరి నీమనం బరసి శ్లేష్మ మెలంగుచు నింట నుండు నీ
తఱుమ్మఱి లేక కావలయునట్టిపను ల్గొను మంబుజాననా! 128

చ. వయసున బాలుఁ డయ్యుఁ బరువంబగు తెల్విని జాలపెద్ద యెం
తయు గృహకృత్యవర్తనల నన్ మఱపించును నిచ్చలున్ సుఖో

దయమున నెంత కన్నెఱుంగఁ డారయఁ జూచినఁ గండపమేను స
త్ప్రియహితవర్తనుం డితని వేఱుగ నెంచకుమా తలోదరీ! 129

క. ఇంటికిఁ బ్రాపై యెప్పుడు
కంటికి ఱెప్పవలెఁ గదిసి కాచు నితని కాఁ
కంటికి నన్నుం బిడి వా
ల్గంటీ! కడు ప్రేమఁ బ్రోవఁ గాఁదగుఁ జుమ్మీ. 130

చ. అనినఁ దదీయదార సముదారముదారమదాత్మభావగో
పనమున నోరచూపులను బ్రాణవిభుం దిలకించి యుస్సురం
చని వెస నూర్పి చెక్కిటఁ గరాబ్జముఁ జేర్చి ధరిత్రి వ్రాయుచుం
గనుగవ నశ్రువుల్ దొలుక గద్గదికం దల వాంచి యిట్లనున్. 131

శా. ఓ! లెం డేమిటిమాట! హా ప్రియనమా! హాస్యానకుం బల్కుటో!
బాళి న్నాహృదయంబుఁ జూచుటకొ! నా పైఁ గోపమో! కాక నం
జాలిం బెట్టెడిలాగొ! నైజమొ కటా! నన్నొంటిగా నుంచి పో
నేలీరం మన సొగ్గె మీకు నహహా! యేనా మిముం బాయుటల్?

ఉ. ఏ మనుదాన నేకరణి నే మనుదాన వియోగసాగరం
బే మని యీఁదుదాన గతి యేమని పల్కెడువారిఁ గాన హా!
గామిడి దైవ మీవితము గా మిడిమేలవుసేత నిర్దయం
సీమలు గానిసీమలకుఁ జెల్వుఁడ! యేఁగఁగఁ దెచ్చె నక్కటా! 133

ఉ. పైన మిడేల యన్నఁ గ్రతుభంగము చేసినదోస మశ్రువుల్
పూన నమంగళం బగును బొమ్మని పల్కను నోరెటాడు మీ
తో నయినట్టిపాటు ననుఁ దోడ్కొనిపొమ్మన నెంతభారమో
యా నది మీకు నెట్టు లహహా యెడఁబాయుదు నేమి సేయుదున్.

గీ. తలఁపు లొక్కటి గాఁగ నగ్గలపువలపు
చెలిమికలిమిని దొలఁగక కలసి మెలసి
భువిని క్షీరోదకన్యాయమునను వెలయు
దంపతులు చేసినట్టి దేతపము తపము. 135

సీ. తీర్థాలవెంబడిఁ దిరుగుట కొన్నాళ్ళు
జన్నంపుదీక్షలఁ గొన్నినాళ్ళు
తుద లేనియొక్కపొద్దులచేతఁ గొన్నాళ్ళు
ఘోరతపంబులఁ గొన్నినాళ్ళు

గురుకులవాసపుగోష్ఠిచేఁ గొన్నాళ్ళు
ఫున్న మమా సంచుఁ గొన్నినాళ్ళు
ఋతుదినంబు లటంచు మది నెంచి కొన్నాళ్ళు
పన్నిన వేసటఁ గొన్నినాళ్ళు

గీ. గాఁగ యెలప్రాయ మెల్ల నీకరణి నేఁగె
యెన్నఁడును నీదు కౌఁగిలి యెఱుఁగ నైతి
యిపుడు నీవద్దనుండుట కేని యోర్వ
దాయెఁ బగదాయమైన మీదారి సకట. 136

చ. గళరవమంత్రము ల్చెలఁగఁ గా జిగిసిబ్బెపుగుబ్బచన్ను ల
న్కలశము లంది యంది జఘనం బనువేదికయందు నుండి యు
జ్జ్వలరశనన్ గ్రహించి జిగివాతెరసోమరసంబు గ్రోల వే
డ్కలు గలమన్మథక్రతువు కన్నను వేఱొకజన్న మున్నదే. 137

గీ. తెలుచుమాటలు నేర నిర్దయత మీఱ
నింట నన్నొంటి నుంచిన నేవితానఁ
దాళ్ళఁగలదాన నెన్నిచందాల నైనఁ
బైననైరాక మూన మీపాద మాన. 138

చ. అని కపటాంతరంగ మెసయంగఁ బొసంగఁగఁ బల్కునంగనన్
గని దయ రాఁగ రాగరసకందళికం దలిరాకుబాకునన్
ఘనముగఁ దూంటవింటిదొరకాయము గాయము సేయ జాయతో
ననిమిష దేశికుం డసియె సాచరమోదరపాదరాత్మఁ దై. 139

చ. పగనకు మింతకంటె బలవంతపుసంత పురంధ్రి! మా కిదే
నెగుఱు లెగయించెఁ బువ్విలుగ నీమది నీ మది దోఁచకున్న నె
మ్మి గదురు వచ్చి పొం డిటకు మీ రన మీఱి నయుక్త మిందుపై
నిగఁ బసిగోల గోలతన మేలను మే లనుకూలమయ్యెడిన్. 140

ఉ. ఇచ్చటియగ్నిహోత్రతతు లెవ్వరివా లతిథివ్రజంబులన్
వచ్చినయాప్తబంధుల ఘనంబుగ నెవ్వరు పూజసేయువా
రిచ్చట నున్నశిష్యులకు నేగతి నన్నెడఁబాయలేనిబ
ల్మచ్చిక నీవు వచ్చిన బలా! యటంచు ... 141

క. పెటవిటవారవధూటీ
పటలీసంస్కృతము స్వర్గపట్టణ మటన్

ఘటకుచయుగ ! సతులకు నేఁ
గుట యుచితమె వలదు మదినిఁ గోపము నాపైన్. 142

వ. నావచనంబులకుఁ బ్రతివచనంబులు వచియింపకు నాయాన యానం
బు విడువుము శుభోదయంబుగా మమ్ముఁ బైనంబు పంపుము పోయి
వచ్చెద ననిన నక్కలికి కల్పితవిషాదంబును కపటలజ్జాభరంబును
గైతవాశ్రుపాతంబునుం గనుపట్ట మీ రిట్లు పల్కిన నేమి సేయఁగల
దాన విరహసాగరం బేరీతిఁ గడవఁ గలదాన నైనను మీయానతికి
సమ్మతింబడితి నన్నగారాతిజన్నంబు సేయించి పిమ్మట నిమిషమా
త్రం బైన నచ్చట నిలువవలదు మీమాట జవదాఁట నేనంత
బేల నే యూత్మ కుమారునింబలె యీయత్రికుమారునిం బోషించెద
విశేషించి నేఁటనుండియుఁ బ్రాణపదంబుగా గారవించెద మీకుం
బ్రియుం డట యితని యేనుం బ్రియునిఁ గాఁ దలంపవలవదె
యిచ్చటివిచారంబులు మాని నెమ్మదిగఁ బయనమ్ముఁ బోయిరమ్మని
యనుపుటయు నయ్యనిమిషగురుండు శతమఖమఖనిర్వర్తనకౌతు
కాయత్తచిత్తంబున నమరావతీపురంబునకుం జనియె ననుటయు.

ఆశ్వాసాంతము.

శా. అర్ణోరాశిగభీర! భీరహితచిత్తాభోగ! భోగావళీ
వర్ణోదీర్ణవిభా! విభాపశమితవ్యాపాద ! పాదాంబుజా
భ్యర్ణప్రాహ్లాదమిత్ర ! మిత్రహితసంపద్వాస ! వాసచ్ఛటా
స్వర్ణాంచత్కవిరాజ! రాజకసదస్సమ్మాన్య!మాన్యాగ్రణీ. 144

క. కల్పకసమదానకళా.
కల్పక నిజపాణిపద్మ ! కాంచనసద్మా !
కల్పకసత్కవివినుతా
కల్పక ! సత్కీర్తినాత్మ ! గాయకరత్నా!. 145

పృథ్వి. మంతుఁడై వరిసామంతమంత్రిస్మయ
ధ్వాంతవిధ్వంసనోదగ్రజాగ్రద్రవీ!
సంతతౌదార్యసౌజన్యగంభీరతా
శాంతిసంపన్నరాజద్గవీ భార్గవీ!. 146

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవ శేషము కృష్ణయార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతం బైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

శ శాం క వి జ య ము

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరంగపతిపదాంబుజ
సారంగచ్ఛిత్త! చిత్త జాతజయంతా
కారా ! కవిమందారా !
క్షీరాంభోనిధిగభీర! సీనయధీరా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమునీంద్రుల కిట్లనియె నవ్విధం బున బృహస్పతి దివస్పతిసదనంబునకుంజనినయనంతరంబ యిక్కడ.

చ. ఒంటిగ నబ్బెఁ జంద్రుఁ డిపు డొంటిగ హా తెరజుంటి తేనియల్
గెంటనివేళ్లమఁ గ్రోలి రని కేళిని దేలక యున్న ముత్యపుం
బంటవలంతివింటిదొరబారికి నోరువలే నటంచు నా
తుంటరిగుబ్బలాఁడి వగతో విగతోరువివేకపాక యై. 3

గీ. గురునివెంబడిఁ దా నొకకొంత దూర
మరిగి యాతనియనుమతి నంబుజారి
క్రమ్మఱఁగ వచ్చునాలోనఁగంబుకంఠి
పట్టెఁగూడనితమకంబు నెట్టుకొనఁగ. 4

సీ. సరసాన్నపానము ల్బహుకపాకంబులు
వింతవింతగఁ జేసి దొంతి నునిచి
యొుపైఁనసలుగులు నుష్ణోదకంబులు
నొనర మజ్జనగేహమున నొనర్చి
చెలువొందువలువలు వెలహెచ్చుసొమ్ములు
పొందళ్కుఁ బెట్టెలఁ బొందుపఱిచి
కుంకుమంబు రసంబు గోరజవ్వాజియు
రతనాలగిన్నెల జతనపఱిచి

గీ. పువ్వుబొత్తులపొట్లము ల్విప్పటించి
పొంకముగఁ గేళిగృహము నలంకరించి
యింతి యాతనిరాకకు నెదురు చూచు
చుండఁ దారామనోవల్లభుండు వచ్చె. 5

క. వచ్చినయాతని వేగమె
పచ్చలగద్దియను నునిచి ప్రమదామణి తా
నొచ్చంబు లేనికూరిమి
ముచ్చట లాడుచును బ్రేమ ముప్పిరిగొనఁగన్. 6

ఉ. ఊరికిఁ బంపి వచ్చితివె యొజ్జల నీగురుఁ డమ్మచెల్ల! సం
సారము మీఁదిభ్రాంతిఁ జనఁజాలఁడు దవ్వుగ సాఁగిపోయెనే
దారుణ గాఁడుగా మరలి దైవకృతంబున నొంటిపాటు చే
కూరిన దింక నీమనసుకూరిమి నేగతి నాదరించెదో. 7

గీ. ప్రొద్దు వోయెను లెమ్మిఁక సుద్దు లేల?
శిరము మజ్జన మొనరింప వరుస నేఁటి
కనుచు నమ్ముద్దుచాన యత్యాదరమున
నలవు సొలవును వలపు సయ్యాట మెసఁగ. 8

సీ. ఫాలభాగమున వజ్రాలపాపటబొట్టు
తళుకుతళుక్కని తాండవింపఁ
గరసరోజముల బంగారుగాజులు రత్న
కంకణమ్ములు గల్లు గల్లు మనఁగఁ
జెమటచేఁ జాఱినచికిలికస్తురిబొట్టు
ఘుమఘుమ తావులఁ గుమ్మరింప
మెఱుఁగారుకమ్మలు మృదుకపోలములపై
ధళధళ కాంతులు దళుకు లొత్త

గీ. గొప్పు ముడివీడ నుదుట ముంగురులు గూడ
గుబ్బచనుదోయి హారముల్ గునిసియాడ
నీటువగ మీఱ వన్నెకాన్పికి మిటారి
నమక మెద నంట సంపెఁగతైల మంటె. 9

గీ. చెండ్ల గెలిచిన మెఱుఁగుపాలిండ్లతోడ
బీరములు చూపవచ్చు జంబీరములను

జించి సారస్య మంతయు పంచినట్లు
నిమ్మపండ్లరసంబుల నెలఁత యంటె. 10

మ. తరుణీరత్నము బాలకై తకదళోదంచన్నఖాగ్రంబులన్
గురులన్ మెల్లనఁ జీరి పాయ లిడి చిక్కుల్ పాయఁ గాఁ బ్రాఁసుచున్
గరపం కేరుహాగత్నకంకణఝణత్కారంబు తోరంబుగా
వరగంధామలకంబుఁ బెట్టెను సుధావారాశితొల్పట్టికిన్. 11

ఉ. జాఱుపయంటఁ జెక్కి బిగి చన్గవ నిక్కఁగ బాహుమూలశృం
గారరుచు ల్వెలిం బొలయఁగా నగుమోము చెమర్ప రత్నకాం
చీరవము ల్సెలంగ నభిషేక మొనర్చె లతాంగి వానికిన్
మారునిమాఱు సాగరకుమారుని బట్టము గట్టెనో యనన్. 12

సీ. పసమించుమాదరసాకపోరువలచేఁ
దడియార నొత్తి కుంతలము లార్చి
సాంబ్రాణిధూపవాసన నించి జవ్వాది
చేనంటుచును కురు ల్చిక్కు దీర్చి
అఱవిరివిరిజాజివిరులు చుట్టినజాఱు
సిగను జంటరుమాల సొగసుపఱిచి
తళుకునిచ్చలపునెత్తమ్మిపూలబంతి
పుట్టంబు హాయులు గాఁ గట్టనిచ్చి

గీ. కమ్మకస్తురిచేఁ దిలకమ్ము దీర్చి
యొంటివజ్రంపుబావిలీ లుంగరాలు
చేసరాలును సరిపెణ ల్చిలుకతాళి
పంకజేక్షణ వాని కలంకరించె. 13

చ. బలురతనంపుఁజెక్కడపుఁబళ్లెర మంచి పసిండిగిండిలో
సలిలము నుంచి ముత్యసరిసన్నపుబియ్యపుటన్న మొల్పుఁబ
ప్పులుఁ బొడికూరగుంపు కలుపు ల్వడియంబులు చారు లూరగా
యలు కలవంటకాలు పరమాన్న మిడెన్ లలితాంగి వానికిన్. 14

సీ. విరహాగ్ని నీరీతిఁ గరఁగె నామానసం
బనినట్ల వెన్నగాచినఘృతంబు
పాలఁబోల్పఁయను నీపాలుసేయుట కిదె.

యానవా లన్నట్టు లానవాలు

నెప్మి నీరీతి శాకెమ్మావి గ్రోలుమీ
 పూని నీ వన్నట్టు పానకంబు
తనవచోమాధుర్య మెనయునా యివి చూడు
 మన్నట్టు మేలిరసాయనములు
గీ. నొప్పుగా గిన్నియల నుంచి యుపచరించి
పాణిపంకజకంకణక్వాణ మెసఁగఁ
బువ్వుసురటిని విసరుచు భోజనంబు
కాంత సేయించెఁ దనమనఃకాంతునకును. 15

క. బంగారుబొమ్మ రంగగు
భృంగారుజలంబు వంపఁ బ్రియ మింపెసలా
రంగా మోదంబున సా
రంగాంకుఁడు ధౌతపాణిరాజీవుం డై.

ఉ. కాంత యొసంగువీడియము గైకొని యింతి యొనర్చునవ్విధం,
బంతయుఁ జూచి వింతవగ నై కనుపట్టె నటంచు నెంచుచున్
గంతునిరంతు లోర్చుక చొకాటపుగాటపుఁ బువ్వుదోఁట నే
కాంతముగా వసించె హృదయంబునఁ జెక్కుఁదలంపు లూరఁగన్.

క. అలపొలఁతుక దానంతట
వలపులు వడ్డికిని బాఱ వాంఛలు మీఱన్
దలపోయుచుఁ బనిదోఁపక
నిల్లుపం జాలనివిరాళి నెమ్మదిఁ బొదలన్

సీ. తేట యాగొజ్జఁగినీట మజ్జన మాడి
 వలిపచెంగావిపావడ ధరించి
పసిడిరాయంచుబవంతిచీర ధరించి
 రాణించుపైఠాణిపైకె దొడిగి
వదనాంబుజమున జవ్వాదిచారికఁ దీర్చి
 గొప్పగా నెఱిజాఱుకొప్పుఁ జుట్టి
గమగమ వలఁచుకుంకుమము మేన నలంది
 మృగనాభిపంకంబు మొసను బూసి
గీ. మిన్నుక కాటుక రేఖ కన్నొనలఁ దీర్చి
చరణయుగమున లత్తుక జాజు లెప్పి

తనయెయారంబు నిలువుటద్దమునఁ జూచి
యపుడు గైసేసి గడిదేరి యామిటారి.

సీ. చిగురాకువిలుకానిచేతిచక్రమురీతి
కమ్మలు ధగధగత్కాంతి గులుక
కుసుమసాయకధనుర్గుణనినాదములీలఁ
గలమేఖలాఘలంఘలలు వెలయ
చెఱకువిల్తాప్టినిబిసుడుడిండిమలీలఁ
జరణనూపురఝళంఝళ లెసంగఁ
బంచసాయకసార్వభౌమసత్కీర్తి నాఁ
దారహారము తళతళ యనంగ

గీ. సారె రతిరాజుమోౌల హెచ్చరికదెలుపు
చక్కి మెట్టెలు గిలుకుగిలుక్కు మనఁగ
లలితకందర్పసామ్రాజ్యలక్ష్మి నాఁగ
గంధగజయాన వచ్చె శృంగారవనికి. 20

వ. ఇవ్విధంబున నచ్చకోరలోచన యచ్చటికి వచ్చి నిచ్చ నిచ్చలు న్వొ విచ్చి విచ్చలవిడి రాలిననిచ్చలంపుఁజవ్వకపురంపుఁబరాగంబునం బ్రోదులుగాఁ బాదులు గట్టి సజ్జకం బైనగుజ్జుగొజ్జంగినీరు నించి పెంచినపొన్నలు పొగడగున్నలు గన్నేరులు కన్నెగోరంటలు చిన్నిసు పొన్నలు నిమ్మలు కమ్మసంపెగలు నింపు మీఱునునుపోకమాఁకుల డంబు మీఱునారికేళంబులు తావులకుం దావు లయినమోవు నెలమావులప్రోవులు వాసనాసారదంబు లగుశారదంబులు నారదం బులు నీరదంబులడంబు విడంబించుచీఁకటిమాఁకులును లికుచకుచాకు చసాదృశ్యఫలంబులపోడిమి మీఱుదాడిమీనికుంజంబులు జంబూ వృక్షంబులు జంబీరంబులు ఫలరసజంబాలంబు లైనపనసతరుజాలం బులు సాలహింతాలతాలతక్కోలసాలంబులుం గలిగి యెల్లెడల నల్లి బిల్లిగా మొల్లమిగ నల్లికొనినమల్లియల నుల్లాసంబునం దిరుగు తేటి పిల్లగరులగములఁ గని నిగనిగనిజిగి మిగులు మొగులతెగ లని మచ్చి కలం బురివిచ్చి యాడుమన్పంపుఁజిలువజవ్వనుల త్రొక్కుమొక్కు తెరల మరువున మలయపవననటన రీతలలితతాళికాలతాంగులనటనంబులకు ఘటనంబులుగా జొకమీఱుతదీయకేకారవంబులు షడ్జంబులుగా

సమదకోకిలక్రాకలీరవంబులు పంచమశ్రుతులు గా గానంబుఁ జేయు తేఁటిబోటిపాటల కనుగుణంబుగా నుగ్గడించుభరతపిట్టలదిట్టంపు సొల్లుకట్టులం గమ్మి యఖండనాదమేదురం బై యయత్నకల్పితసంగీత మాధుర్యంబునం బొలుపొందునందనోద్యానంబుచందంబున హృద యానందం బగునమ్మందిరోద్యానంబునఁ జెంగల్వకొలనిచెంగట రంగారుబంగారుకలశంబులం బొలుపొందుజీవదంతపుఁజవిక వసి యించునమ్మనోహరాకారునిం దూరంబునం గాంచి కాంచీకలకలం బులు నిగుడ గబ్బిగుబ్బలోపల నొరవు నెరపుమెఱుపుఁదీఁగెలాగునం బొదరిండ్ల డాఁగుచు మనోన్మాదంబునం దూఁగుచు నిష్కంపుటస్దంబుల గతి ముద్దుగులుకుబాహుమూలంబులరుచులు చెమచెమ క్కని వెలిం బర్వఁ దళుక్కునఁ జనుగుబ్బలు నిక్క నిక్కి విరులు గోసి కప్పు గొప్పునం జెక్కుచుఁ బుప్పొడిలిన్నియల నెక్కుచుఁ జిఱుచెమట జాఱినతిలకంబు తేటనీటిబావులనీడం జూచి నీటుగాఁ గొనగోట దిద్దుచుఁ జేనున్నపూబంతి కాలున నద్దుచు మొయిళ్లనుండి ముత్తి యంబులు రాలువిధంబున గొప్పుననుండి తెలిమల్లెమొగ్గలు రాలఁ దేనెవాఁకలు దాఁటుచుఁ జిగురుటాకుల ఘెలవంకగోళ్ల నాటుచుఁ జెదరినముంగురులు చక్కం దువ్వుచు నల్లనల్లనం గులుకుచుఁ బల్ల టీలం గని నవ్వుచు మలయానిలంబున నరజాఱుపయంటమాటిమా టికిం జేర్చుచు రాయంచలకుఁ దనగమనవిలాసంబు నేర్పుచు వెడవెడ సడలినపోకముడి బిగియించునెపంబునఁ దనపొక్కిలిచక్కదనంబుఁ గన్పడం జేయుచుఁ గర్ణావతంసంబునకై చివురులం గోయుచు మరు వంపుఁబాదులజాడ ద్రాక్షపందిళులనీడఁ గప్పురపుటనంటులమాటునఁ బోఁకమాఁకులచాటునఁ బటికంపుమెట్టికల కేళాకూళుల లేవఁ గుసుమ కేసరపరాగధూసరం బైనతోఁపం జేర వచ్చునవసరంబున. 21

చ. కనియె మృగాంకుఁ డాచెలిని గన్గొనినంతనె తక్కుబెక్కుగా
ననిచి కటారి నూరి యెద నమ్మదనుం డెద నాఁట మీటఁగా
మనను ఝుళుక్కన న్మెయిఁ జెమర్పఁగ నొగ్వఁగ రానితత్తరం
బున్న బులక ల్దనర్ప ధృతి మొగ్గగ దిగ్గున లేచి యాత్మలోన్. 22

శా. ఔరా చక్కదనంబు హాను! మురిపెం బయ్యారె!యొయ్యారమహా
రౌరా! మైసిరి హైసరే! సొగసు మే! లౌరా విలాసంబు! ల

ఝ్ఝాశే జన్వన! మద్దిరా వగలు! మఝ్ఝాశే తనూవిభ్రమం!
బిరామామణితోడ నీడు గలరా యీరేడులోకంబులన్?. 23

గీ. బొమ్మ గా దిది బంగారుబొమ్మగాని
యింతి గా దిది జాజిపూబంతి గాని
కలికి గా దిది మరునివ్రాములికి గాని
భామ గా దిది లావణ్యసీమగాని. 24

చ. నవతనుకాంతియుక్తిని ఘనప్రతిభం బని తాను తారకా
నివహ మెదిర్చి యింతి తపనీయరుచి న్నిజసత్త మాయఁగా
బవలు దొలంగి చేరి పదపద్మముల న్నఖరత్నవైఖరిఁ
దివిరి భజించెఁ గా దనఁ దదీయసమాఖ్యను దన్వి పూను నే?. 25

క. పాటలగంధిమొగంబుం
దేటకు నే నోడి బంటు తెలిఁగైతి నిదే
సాటిగ ననుఁ గొల్చినయుడు
కోటియు నీచెలువనఖరకోటికి నోడెన్. 26

ఉ. పల్లవజాతిబింకములఁ బాపుట కే నిటు సాక్షి కాంతిసం
పల్లవనిర్జితంబులు ప్రవాళము లవ్విధరంబు గన్న దే
పల్లవపాణిపాదములఁ బర్వ్వజపాధికలీల వాటిసాం.
పల్లవసిమ్హతంద్రిగనినట్టివలంతియు నెన్న నేర్చునే? 27

ఉ. కామతరుప్రవాళనవకందళరేఖలొ లేక మన్మనః
ప్రేమ నవానురాగఝరి పేరినతావులొ కాక యుల్లస
త్సోమలకాంతిపూరనదకోకనదంబులొ లేక మోహరా
త్రీముఖసాంధ్యరాగపరదేవతలో కనకాంగిపాదముల్!. 28

గీ. కమలగర్భాదుల జయించుకలికిజంఘ
లాత్మశాళిగ మకరంబు నరసి ప్రోచె
స్వజనసంరక్షణైకతత్పరుల కెందు
నెదుటిమందాధికారత నెంచ నేల? 29

చ. కరభము లన్న పేరు వినఁగా నె వికారము డొంకుదెల్పెడిన్
కరివరతుండము ల్సమతఁ గైకొని వచ్చి ధరిత్రి వ్రాలె నీ
హరివరమధ్య పెందొడలు హెసరె జానులపేరియందవ్వుం
గరుడుల పైడికంభములె కాయజమల్లుని బంధనాచితిన్. 30

చ. గొనబుగుఫ్వారిపుంజలువకోకకు బంగరునీటిచిన్కుడా
ల్గొనకొనఁ జేసి మాటికిఁ దళుక్కనుచు న్వెలిఁ బర్వుకాంతి నిం
పెనసినయీయొయారితోడ లించుక సోకినయంత నబ్బు గొ
బ్బునఁ బదివేలరంభలఁ గవుంగిటఁ జేర్చినసౌఖ్య మొక్కటన్. 31

గీ. ఈనారీమణినునుతొడ
లేనుఁగుతుండములె కాని యెద సుడిఁ బెట్టన్
బూనినకదళీతరులన్
దా నేలా పిల్లపిల్ల తరముఁగ దరమున్? 32

చ. కటి యొకటే ధరిత్రి నవఖండము లేలఁగఁ జాలు నందుపైఁ
బటుజఘనంబె చక్రములఁ బంపు లిడుఁగ గుచము ల్మహోన్నతం
బిటు సృజియించి దీని కౌకయించుక కౌను సృజింపఁ డాయె నే
మిటికొ విరించి యింతిమెయి మించు కనుంగొని మోహ మందెనో!.

సీ. ఈలేమ చక్కదనాలవెల్లియొ కాక
తళుకుకన్బెడిస బెళుక నేల?
యీరామ రతిదేవియారామమో కాక
పొక్కిలిపొన్నపూ పుట్ట నేల?
యీకల్కి మదనునిచేకటారియొ కాక
కౌనువేరిటివిడి గాంచ నేల?
యీరాజముఖి పంచదారరాసియొ కాక
యారుచీమలబారు చేర నేల?

గీ. మేటి యీబోటి తేటపన్నీటిచెర్వు
కానిచో వళివీచిక ల్కలుగ నేల?
యీవనిత నాదుపుణ్యంపుఁదీవె యరయఁ
గానిచో చన్నుగుత్తులు పూన నేల?. 34

గీ. అంఘ్రులకుఁ బద్మసారూప్య మత్తులకును
గమలవరగర్వసంపద కర్ణములకు
శ్రీవిలాసంబు గలిగియుఁ జెలియకౌను
కేలవో లేమి దాని యదృష్టరేఖ!. 35

ఉ. బంగరుకుండ లంచు విరిబంతు లటంచును జెం డ్లటంచు రా
థాంగయుగం బటంచు సమదద్విపకుంభము లంచు నెంచి ప

ల్కఁ రగ నయుక్త మిక్కలికిగబ్బిచనుంగవ కంతురాజరా
జ్యాంగములందు నెక్కుడగునంగము యావనరేఖఁ బొల్చుటన్.

సీ. వీణకాయలు గుణశ్రేణిపై నిడుకొన
*యెఱుఁగవు యొరుక్రింద నీఁగి యుంట
తమ్మికొమ్మొగ్గలు తమముద్దు చూపెడి
నలజన్మపంకంబు † దలఁప నెఱుఁగ
నరయుక, నెరవుబంగరుకుండ ‡ లరయంగఁ
జేరి వేఁడిమి చూప నీరు గానె?
§ బట్టగూర్చుతనానఁ బుట్టచెండ్లగరీని
మఱచెనో తలకొల్లమారితనము

గీ. నొమ్ము గాన్పించె బలుగజనిమ్మపండ్లు
గలుగుసారస్యమును దాము కాసుఁ జేయఁ
గలవె యీయింతిబిగిచన్నుఁగవకు సాటి
యొకటొకటితోడ జోడుగా నొనగుఁ గాని. 37

చ. కమలదళాక్షిహస్తములు గన్గొనఁ బద్మిని కౌనుదీవెపో
ణిమఁ బరికింపఁ శంఖినియె నెన్నడ హస్తిని యాఁ బరేంగిత
క్రమ మరయంగఁ జిత్తినియె గా కటు పల్కులు వేయునేటికిం
బ్రమద మెసంగ నిక్కలికి పక్కన నవ్విన జాతు లేర్పడున్. 38

చ. మృగమదసారసారభము మీఱినయాసతికంఠలక్ష్మి న
చ్చుగ నెదిరించు కౌనుపాలుసుంగనుశంఖ మదెంత చుట్టియుం
డెగువ మొగాన నిల్వవలదే యపు డేర్పడకున్నె దానియా
సొగసులుగుల్కు పల్కుబడి సోయగమున్ దనరి త్తకూఁతలున్.

క. పగడంబుల తెగడంబుల
జగడంబుల గెలువఁ జాలుసఖిమోవి జగా
నిగరాల న్మగరాలన్
నగరాల న్వేలకు నమ్ము నాతిరదమ్ముల్. 40

క. అంబుజముఖినెమ్మొగ మన
యంబును నిద్ద మగు నద్ద మగుఁ గానియెడన్

* ఎఱుఁగరు తమరెుళ వెల్ల వాడు. † దలపవే మో. ‡ బవియుంత. § పూని గుర్తునానఁ బూలచెండ్లరిడిన.

బింబమునకుఁ బ్రతిబింబము
డం బౌకొమ్మోవి వేరిటం దాలుచునే.? 41

ఉ. చక్కదనంబు పాల్కడలిచాయఁ దగెం గుచమందరాద్రి యా
చక్కనె రోమరేఖనుభుజంగము గన్పడె నందుచేఁ గదా
యిక్కడితియ్యమోవిసుధ లింపులు గుల్కెడు దీనిఁ గ్రోలకే
యెక్కడి సౌమనస్యము? హరీ! యిది నీకృప లేక కల్గునే.? 42

సీ. ఇది మనోహరకాంతి కింపైనబింబంబు
బింబంబు గా దిది బెడగుకెంపు
కెంపు గా దిది తేఁటియొంపనిమంకెన
మంకెన గా దిది మంచిచిగురు
చిగురు గా దిది వింతజిగిహెచ్చుపగడంబు
పగడంబు గా దిది పానకంబు
పానకం బిది గాదు పలుచనిచెఱకుపా
ల్చెఱకుపా లిది గాదు కురుజుతేనె

గీ. కురుజుతేనెయుఁ గా దిది కుసుమరసము
కుసుమరసమును గాదిది గ్రొనబుజున్ను
జున్ను గాదిది చవిగుల్లుసుధలదీవి
సుధలదీవియుఁ గాదిది సుదతిమోవి. 43

ఉ. నీరజగంధిమోవిజిగి నెక్కొనుముక్కరముత్తియంబు దా
మారుఁడు ధాతువాదపటిమన్ ఘుటికాకృతి గట్టినట్టిసిం
దూరితపారదం బనఁగ నూత్నరుచిం గనుపట్టెఁ గానిచోఁ
గారణమేమి నాసకును గాంచనకోశసమృద్ధి గల్గఁగన్. 44

మ. తళుకుం దేటయు విప్పు సోఁగతన మందం బొప్పఁగాఁ దారకా
కలితచ్ఛాయల నింపు సొం పెసఁగునీకంజాక్షికన్దోయితోఁ
జెలువారన్ సరసంపునవ్వులకు వచ్చున్ జూడు. రేఁజీఁకటిం
దలవంపు ల్గనునట్టితమ్మియు దివాంధం బైన లేఁగల్వయున్. 45

క. కులుకుసెఱవంకకన్బొమ
సొలపుల నీయింతివాలుచూపులఁ జూడన్
వలరాజువంటివాఁడును
విలునమ్ములు వైచి దాస్యవృత్తికిఁ జొరఁడే. 46

సీ. పదపల్లవంబులఁ బద్మసంపదయును
ప్రపదంబులను గచ్ఛపప్రభూతి
రక మైనజంఘల మకరలీలాయోగ
మూరుల వరమనోహారితయును
గొనబుటారున నాముకుందనందకలక్ష్మి
చారుగళంబునశంఖగరిమ
యందంపుగదములఁ గుందంపువిభవంబు
పరఁగుమోమున మహాపద్మసుషమ
గీ. యలకముల నీలకాంతియు నెలవుకొలిపి
నలువ నవనిధులను గూర్చి చెలువఁ జేసి
వరుస నాలెక్క లిరువంకవ్రాసె ననఁగ
నీనలినపత్రనేత్రకు వీను లమరె. 47
క. నుదురా జిగిక్రొన్నెలచె
న్నుదురాగతమునను దేంట్లనుదురావెట్టు
న్నదురా యని ముంగురులె
న్నదురా నెఱివేణి జీవనదులాజసమున్. 48
సీ. నవరంబు తనకుఁ దా నవరంబుగా నెంచు
మలయు మజ్జను మజ్జ మాను మనును
బర్హంబు కనికరం బర్హంబు గాదను
నళితెక్కకప్పులకప్పు లొనఁగు
నీలంబు జిగి గాంచి నీలంబు వల దను
నలరారు నాచు మున్నాచుదరమి
చీఁకటిమా నోర్చు చీఁకటి మ్రాన్పడ
తమము గై కొన దనుత్తమము గాఁగ
గీ. మంపు సాంబ్రాణిధూపంబు పెంపు పెంపు
వంపుమరువంపుటిందీవరంపు రంపు
గుంపు మృగమదవాసన ల్గుప్పు రనఁగ
సాటిలే కొప్పు నీయింతిజాణకొప్పు. 49
గీ. ఆకృతిని హేమరూపి యానాన్నె నముకుఁ
ఛాయఁ జూడఁ దిలోత్తమసరణిఁ దోఁచె

మోహముఁ జూచిన శశిరేఖమోడి యమరె
మాటపోడిమిఁ జూచిన మంజుఘోష. 50

ఉ. పన్నగకన్యల న్మనుజభామల యక్షసరోరుహాక్షులన్
గిన్నరసన్నుతాంగులను ఖేచరభామల సిద్ధకాంతలన్
జన్నపువిందుసుందరులఁ జారణవారణరాజయానలన్
గన్నది కాదె దీనిమెయి కైపులు వైపులు చూడ మెచ్చటన్. 51

గీ. [illegible]
చూచినంతనె మదిలోనఁజొచ్చెఁ బాళి
యేమిటికి వచ్చె నిచటికి నిందువదన
యెట్టులున్నదో యింక రతీశ్వరాజ్ఞ! 52

క. అని చింతించుచు నుండఁగ
వనజాయతనేత్ర వచ్చి వానిసమీపం
బునఁ గూర్చుండెను మేనం
గొన బగుజవ్వాదితావి గుబులుకొనంగన్. 53

గీ. వచ్చి కూర్చున్న వాఁడు నవ్వెన్నెలాడిఁ
జూచి ధృతి గుంది యందంద చోద్య మంది
తనువు పులకింపఁ జిత్తము తత్తరింప
వివశతను జెంది మగుడ వివేక మొంది. 54

క. ఏటికి వచ్చితి నేనీ
తోఁటకు నిందేల వచ్చెఁ దోడ్తోడనె యీ
బోటి మరుండు మనోభవ
పాటచ్చరుఁ డేమిపాటుఁబడ నున్నాఁడో! 55

క. నిలువర మయ్యెను మును నా
తలఁచినయది మది విరాళి తహతహపఁడి తా
నెలమిన్ బైకొనవచ్చెను
గలకంఠుల నమ్మరాదుగా కల నైనన్!. 56

క. ఐనను గానీ నాచే
నైనగతి న్నిలిపి చూతు ననుచిత మగుచో
నానా మోహాం బనుచున్
మానవతిం జూచి న్యాయమార్గమున [illegible] 57

మ. ఇది యే మిచ్చటి కేల వచ్చితివి నీ కింటం బను ల్లేవె యె
ప్పుడు హోహో పతి యూర లేనియెడ నీపల్కేళిశృంగారముల్
సుదతు ల్సేయుదు రే రహస్యమున నిచ్చోఁ జేరి నాచెంత నుం
డెద విట్లుండిన లోకు లూరకయ సందేహింపరే చూచినన్. 58

క. అనఁ జిఱునవ్వు మొగంబున
బనరఁ జకచ్చకితకర్ణతాటంకరుచుల్
దనుకఁగ మకమక చినుకఁగ
కనకాంగి హాయ ల్చెలంగఁగా నిట్లనియెన్. 59

ఉ. వచ్చిన నేమి రావలసివచ్చితి నే పని యున్న దంట నీ
విచ్చట నుండఁగా మనసు కింపగుసొమ్ములుఁ బెట్టినంత నే
యొచ్చెము లేనినీసరసనుండుట కేమియు నోచ నైతినా
యెచ్చట నున్న నేమి మన కేమిటి కెవ్వరు సంశయింపఁగన్. 60

ఉ. కాకయు సంశయించినను కాదన నేటికిఁ గంతుబాఱికిన్
లోకువ గానివారు ధరలోఁ గలరే యిపు డిన్నినాళ్ళకై
చేకుఱె నోంటిపా టిచటఁ జేసినపుణ్యము చేత నింకన్
గాఁకలఁ బెట్ట కే విను ముఖాముఖిఁ బల్కెద దాఁచ నేటికిన్. 61

ఉ. నీనెఱసీటు నీసొగసు నీరసికత్వము నీవిలాసము
న్నీనవమోహనాకృతియు నీయెల ప్రాయముఁ జూచి చూచియున్
మానని ప్రేమ నేచి యభిమానము చేఁ దమి దాచి యున్నినా
ళ్లేను మనోజుబారికి సహించితిఁ బొంచితి మోహ ముంచితిన్. 62

సీ. కమ్మనినీముద్దుకెమ్మోవి గని యాస
మీఱంగ గ్రుక్కిళ్లు మ్రింగి మ్రింగి
యొఱపైననీదువేరురముచందముఁ జూచి
గుబ్బచన్నుల బయల్ గ్రుమ్మి గ్రుమ్మి
యింపైననీచెక్కు లీక్షించి ముద్దిడ
నూరకే వాతెర యొగ్గి యొగ్గి
చూడఁజూడఁగ వింతసొబగైననినుఁ గాంచి
తహతహా పైఁ బడఁ దలఁచి తలఁచి
గీ. యెపుడు పైకొందు ముచ్చట లెపుడు గందు
నెపుడు దేవుఁ బొందు విరహాగ్ని యెపుడు డిందు

నన్నేచు నే నుందు నేటికి నబ్బె సందు ,
లీలఁ బెంపొందురతులఁ దేలింపు మిందు. 63

చ. అన విని గుండె జల్లనఁగ నచ్చెరుపాటును రిచ్చపాటు నె
క్కొన గరుపాటునుం గదురఁ గొండొకసే పటు లూరకుండి నె
మ్మనమునఁ దెల్పఁ బెట్టి మటుమాయపుమాపని దిట్టి యక్కటా
వనితలభావము ల్తెలియవచ్చునె యంచుఁ దలంచి యిట్లనున్. 64

క. తగునే నీ కిది యెంతటి
తెగువే యీను ద్దొకింత తెలిసిన జగతి
న్నగ వారడి యపయశమ్ముల్
మగువా! చేపట్టినట్టిమగవాని కగున్. 65

ఉ. ఇంతిరొ పాలనంటికుల మీవు జనించిన దాట నెన్నఁగా
నెంతయు నన్నె వాసిగను నింటను జొచ్చిన దేమి చెప్పు కం
చంతటికాఁపురంబు సతు లౌననఁ జేసెదు జాతి నీతి యొ
క్కింత దలంప కిప్పనికి నేటికి నేఁటికిఁ గ్రొత్తఁగాఁ జొరన్. 66

ఉ. ఓర్వదు బంధుజాల మడకొత్తున నొత్తును మామగారిదే
పర్వినమాత్ర పంట పగఁ బట్టును బావ మగం డటంటిమా
దుర్వహరోషభీషణతఁ దోడనె చంపఁగఁ జూచుఁ గావునన్
సర్వవిధంబుల న్సతికి జారసమాగమకాంక్ష చెల్లునే ? 67

చ. రమణిరొ! యేటి కిట్లిహపరంబులకు న్వెలి యైనయట్టియీ
క్రమమున విన్నపాటు తనుకంబును దిట్టతనం బొయారమున్
బొమముడిపాటు జంకెనయుఁ బూనికయున్ మురిపెంబు మోడిపం
తము చిఱునవ్వు దోఁప వనితామణి కన్గొని వాని కిట్లనున్. 68

శా. కానీరా యిటువంటినీతము లనేకంబు ల్మినుం బోలివి
న్నా నేను న్నినువంటినీతిపసులు న్నారీకుచాభోగభో
గానందైకరసంబె బ్రహ్మ మని మోహాయత్తతన్ మానమున్
ధ్యానంబు న్జపముం దపం బుడిగి యుండం జూడమే యిద్ధరన్. 69

ఉ. గోలతనానఁ బల్కెదవు కుంభకుచాపరిరంభగుంభనో
ద్వేలసుఖోదయం బనుభవింపనివాఁడవు గానఁ గూరిమిన్
జాళిగ లేనిదాన దయ్యదాఁచకు నీ కిటు తప్పునేమము
ల్బాలుర[illegible] మొనగి యేలదా. 70

ఉ. సూనశరార్తికి న్మిగులఁ జొక్కుచు దీనతఁజేరి మ్రొక్కుచుం
దా నయి కోరి పైఁబడినదాని నుపేక్ష యొనర్పఁ బాతకం
బౌ నిఁక నోర్వనే నిమిషమైనను నాగొన బైనమే నిదే
కానుక నీకు రూపజితకైరవనాయక! ప్రాణనాయకా! 71

క. గణ్యత నేమైనసరే
ప్రాణ్యావనముఁ జేయవలయు రసికనుతప్రా
వీణ్యా! "పరోపకారః
పుణ్యాయ" యటన్నవచనము న్వినలేదా. 72

క. అతివలహృదయము లారసి
రతి... లన న్దెల్ప లేనిరట్టడి కూపుల్
జతురతయు జవ్వనంబును
వితయ చమిూ యడవిఁ గాయువెన్నెలరీతిన్. 73

ఉ. ఎంచఁగ రానిమోహమున నే నిటు పిన్నటనాఁటనుండియు
న్బెంచితిఁ బెద్దఁజేసితిని జేర్మిగఁ బ్రాయము నచ్చినంతనే
యెంచక మాటలాడె దిపు డిన్నిప్రియోక్తుల కిమ్ము పుట్టెఁగా
మంచిది నిన్ను గూడుటకె మాకు స్వతంత్రము లేకపోయెనే. 74

ఉ. నావుడు నాతఁ డేమియు ననన్మన సొగ్గక మోహ మెట్టిదో
యేవగఁ ద్రోసినన్ విడువ దీనగలాడి బలారె యుక్తమా
యీవిత మంచు నిట్లనె సురేంద్రునకుం గురుపత్నివై జగ
త్పావనకీర్తి గాంచితివి పాడియె నీ కిటువంటిపోడుముల్. 75

చ. వికలచరిత్రుఁడైన ముదివెంగలి యైనఁ గురూపి యైననున్
త్రికరణశుద్ధిగా మగఁడె దేవుఁ డటం చని నిశ్చయించి యొం
డొకఁ డెటువంటివాఁ డయిన నొప్పదు కోరఁగ సాధ్వి యిట్లుగాం
గక మది దప్పె నేని కలన న్నిరయంబు రయంబున న్గనున్. 76

క. కోపము వల దిది నీ పీ
పాపమునకుఁ జొచ్చినం బ్రపంచంబున నిం
కేపాలఁతి మగనియెద్దన్
గాపుర మొనరించు వలదు కాపథ మనినన్. 77

క. కటకట! గురువులతోనే
గుటగుటలా... నేను గ...క ...

నట్టు నిట్టు ప్రొద్దులు పుచ్చుచు
నటమటఁ బెఱిగాయసుద్దు లాడెద వారా! 78

ఉ. మగని నతిక్రమించుటలు మానినికిం దగ దంటి వొప్పితేఁ
మగఁడు మగండనంగ మది మక్కున మెవ్వనియందొ కంటికిం
పగునతఁ డెవ్వఁడో యతఁడె యాతనిఁ గా దని యన్యుఁ గూడినన్
దగ దిది కాముకీజనులధర్మము మర్మము నే నెఱుంగుదున్. 79

ఉ. బాళి మనంబునం దణఁచి ప్రాయము వ్యర్థము చేసి యూరకే
దూలిన నేమి పుణ్య మని తోఁచెను మున్నలదారుకావన
స్త్రీలు గిరీశునిన్ గలయరే వ్రజభామలు శౌరిఁ గూడరే
యాలలనాశిరోమణుల కందున నిందున నేమి చెప్పమా. 80

సీ. కన్నకూఁతు రటంచు నెన్నక భారతీ
తరుణిఁ గూడఁడె నీపితామహుండు
మేనత్త యనుమేర మీఱి రాధికతోడ
నెనయఁడే నిన్న నీ యనుఁగుబావ
నదినె యంచు నొకింత వావి లేకయె జ్యేష్ఠు
నెలఁతతోఁ బొందఁడె నీగురుండు
మునిపత్ని యన కహల్యను బట్టఁడే నీదు
సహపాఠి యగు పాకశాసనుండు

గీ. ఇట్టిమీవారినడతలు గట్టిపెట్టి
యమ్మ నే చెల్ల! న్యాయంబు లాడెదార!
కడకు నీరంకు నీవెఱుంగనివితాన
దూరెదవు నన్ను జలపోరి దోసకారి! 81

ఉ. లోకములోనఁ గొంద ఱబలు లన్నతులం దనియింపలేక య
స్తోకమనీష నన్యపురుషు ల్దమకాంతల నంటకుండఁ దా
టాకులలోన వ్రాసిరి పఠాంగనఁగూడినఁ బాప మంచు న
య్యాకులపాటుఁ జూచి యిపు డాకులపా లెనయంగ నేటికిన్? 82

ఉ. పాప మటంచు నీ పనికిఁ బైకొన కుండితి వేని కంతుసం
తాపముచేత నాతనువు దాళఁగలే దినుమంత నీకు ని
ప్పాపము పోవు బెట్టు నను పాలన సేయుము నీవు దీన శా
పాపము శాది ప్రాణపరిపాలనపుణ్యము నీది నల్లభా! 83

ఉ. ఎక్కువమాట లేల విను మే బహుభాషలదానఁ గాను నా
యక్కఱ చిన్నపుచ్చక ప్రియంబున నేలిన మేలు గానిచో
మక్కువ లేనివారిఁ బతిమాలిన నేమిఫలంబు చూడరా
గ్రక్కున నింద నీకు నయి ప్రాణము లర్పణఁ జేతు గట్టిగన్. 84

ఉ. ఒల్లను శీల మామగని నొల్లను కాపుర మొల్ల మాస మే
నొల్లను చుట్టపక్కముల నొల్లఁ గులంబును నొల్ల నామనో
వల్లభ! నీదు కెంజిగురువాతెరఁ గ్రోలక మాన నేల నీ
యొల్లనిసుద్దు లింపెనసి యున్నదినం బొకటైనఁ జాలదే. 85

ఉ. ఏలర జాలిఁ బెట్టెదిపు డేలర వేగమె యెన్నిపువ్వులన్
వ్రాలదు తేఁటి యట్ల మగవాఁ డనువానికిఁ దోస మున్నదే
బాలిని దానె పైఁబడినభామను బిగ్గ కౌఁగిలించినం
జాలదె యింద్రభోగపదసౌఖ్య మన స్మృతి వేఱ యున్నదే. 86

సీ. చిత్తజాకార! నీ చెలువుఁ జూడఁగ లేని
కమలాక్షి నిలువాలుఁగన్ను లేల
కాంతుఁడ! నినుఁ జేరి కౌఁగిలింపఁగ లేని
జక్కవగుబ్బెతచన్ను లేల
ప్రాణేశ! నీప్రక్కఁ బవ్వళింపఁగఁ లేని
తరలాక్షిచక్కనితనువ దేల
రమణ! నీతోఁ గూడి రతికేళి నెనయని
బాలికామణియెలప్రాయ మేల

గీ. చిన్నినయసున నుండియు నిన్నె కోరి
యున్న నను బోయమరుసికి నొప్పగించి
తేలచూచిన నిన్ను నే నేల విడుతు
కోర్కె దీరంగ వీఁకఁబై కొందుఁగాక. 87

చ. సరసుఁడ! నీమనంబునకె సమ్మతి గావలె నంచు నింత సే
పరసితి యాఁచి యాఁచి యిఁక సంగజసాయకకీలికిం జే
నరనిమిషంబు నోర్వ సధరామృత మానఁగ నిమ్ము కానిచోఁ
దెఱనను జంపినట్టికొల దీరక తాఁకుసుమీ మనోహరా. 88

చ. అని యిఁక యూఱు పల్కవల దంచును దీనత దోఁప నాడుచున్
జనుగన యుబ్బ[illegible] జాఱఁగఁ గ్రమ్మడి వీడ దేహ మె

ల్లను బులకింప నీవి వదలం గరకంకణకింకిణీకన
ద్ఘనమణిమేఖలాధ్వనులు గ్రమ్మఁగఁ బైఁ బడి కౌఁగిలించినన్. 89

చ. పరవశుఁ డయ్యె వాఁడు నలపంకజగంధియుఁ జొక్కి వ్రాలె న
య్యెరువురు నట్లు మోహముల నేమియుఁ దోఁపక యుండి రంత నా
గురుకుచ వానిఁ బొమ్మఁ జనుగుబ్బ మొన న్నెరుమంగ వాఁడు న
య్యరవిరిబోఁడిమోవిచిగు రానఁగ నెంచి సుమంత గొంకినన్. 90

ఉ. భావము గాంచి యావికచపంకజలోచన మంచ మెక్కి యు
న్నావులు చాలురా హృదయవల్లభ! యం చని వానియందపు
న్మోవి బిఱాన వంటిమొన నొక్కుచు నానుచుఁ జొక్కుచుండఁగా
నావగఁ గాంచి యారసికుఁ డట్లనె దా నొనరింప నెంచినన్. 91

మ. తరితీపు న్వగ లెత్తి మోవిమెలుపుం దప్పింపులం జాల య
క్కఱఁ బుట్టింప నతండు తత్తర మొసంగ న్గొమ్మ ధమ్మిల్లమున్
జెరపిఱ్ఱ గైకొని బాహుమూలయుగళి న్గిల్గింతఁ గావింప న
య్యరవిందానన నవ్వ నాతఁ డధరం బాసక్తిమై నొక్కినన్. 92

చ. కమలదళాక్షి సంకలితకంకణఝుంకృతి సీత్కృతు ల్సవి
భ్రమగతి మీఱ మేను గరుపార మనోజవికారపారవ
శ్యము దయివాఱ నీవి దిగ జాఱ నొకంగము జాఱువారఁగా
రమణుని పేరురంబుపయి వ్రాలెను జంత్రపుబొమ్మకైవడిన్. 93

ఉ. మోమును మో మురంబు నురము న్భుజము ల్భుజము ల్దొడ ల్దొడ
ల్ప్రేమఁ గదించి పాదములు పిక్కలు నొక్కటిగా మలించి భో
రాములనిండుకౌఁగిటఁ దిరంబుగ సౌఖ్యపయోధి నేలి రా
లేమయుఁ బ్రాణనాథుఁడును లీల భుజంగయుగంబుపోలికన్. 94

సీ. కన్నాత లాఁగించి కాంతుమోము గదించి
సారెసారెకు మోవిఁ జప్పరించి
రతిచాతురికి మెచ్చి రమణుఁ గౌఁగిటఁ గ్రుచ్చి
మోహాన నూఱాఱుముద్దు లిచ్చి
తనియక యెదురెక్కి దయ్యు సేయు మని మ్రొక్కి
గుదికాళ్లు వెల్లువఁ గూర్చి నొక్కి
మదనశాస్త్ర మెఱింగి మనసుకొంకుఁ దొఱంగి
[illegible]

గీ. యరిది సూదంటుశిలవలె హత్తి హత్తి
గొనబుతీవియచందానఁ బెనఁగి పెనఁగి
కౌముదిని జంద్రశిలవలెఁ గరఁగి కరఁగి
సమరతుల నేలె నాబాల సరసలీల. 95

చ. ఎఱుఁగదు చన్నుదోయి బిగియించి కరంబులఁ బట్టు టెంతయున్
ఏఱుఁగదు వాఁడిగోళ్లతుదనిక్కవ లెల్లను గ్రుచ్చుటేమియున్
ఎఱుఁగదు లేఁతమోవిచిగురెంతయుఁ గుమ్మెలువోవ నొక్కట
ల్తరుణి యఖండసౌఖ్యరసతన్మయత న్మకసంగరంబునన్. 96

ఉ. మక్కువఁ దిట్లుఁ గొట్లు బతిమాలుట లూఱట లెచ్చిపోరుట
ల్పక్కమరల్పునేర్పులును బద్దులు నబ్బినచోట ముద్దులున్
మ్రొక్కులు పల్కు మోడి విసరు ల్కసరు ల్కొసరు ల్చెలంగ నా
చక్కరబొమ్మ నెమ్మి మరుసాముననోమునిఁ గూడె వేడుకన్. 97

కనుదమ్ము ల్ముకుళింపఁగాఁ బులక లంగశ్రేణి నిండారఁ గాఁ
లువు ల్సొక్కి విచేష్టితం బౌరయఁగాఁ దత్తద్గతు ల్మాని నె
స్తనము ల్నిర్వృతిఁ జెందఁగా నలరుచున్ బ్రహ్మైక్యలీలాసుఖం
బన నింపొందుసుఖోన్నతిం గనిరి రత్యంతంబునం దిర్వురున్. 98

సీ. చిటుక వ్రాలినమేలిచిఱుదొండపండన
మొనపంటినొక్కులమోవితోడఁ
కపురంపువీడెంపుఁ గఱ చుట్టుఁ గనుపట్టు
గబ్బిసిబ్బెపుఁజనుకట్టుతోడఁ
గమనీయమణిమాలికాశశపదచంద్ర
రేఖాంక మగుతను రేఖతోడ
నలరువిల్తునిసాము జిలిబిలిచెమటచే
సొగసు మీఱినవన్నె మొగముతోడఁ

గీ. గొం గొకటి కట్టి మిగిలినకొకఁ జుట్టి
కరముననుబట్టి వీడినకచభరంబుఁ
దగ నమస్సుచు విభునికై దండఁ బూని
తారశృంగారలీలావతార వెడలె. 99

గీ. ఇవ్విధంబునఁ జనుదెంచి యుగురుఁబోఁడి
విభుని తనవాన్కనురచుక విరితవారు

లేఁగా యుంచు సదనంబుఁ బాఱఁజూచి
యలబలము లేనినిజమందిరాంగణమున. 100

శా. పన్నీటం జలకంబు లాడి నునుజాళ్వాయంగదట్టంబుతోఁ
బన్నీటందపుజల్వఁ గట్టి హారు వొప్పన్ దావిగంధంబు మే
న న్నిండార నలంది జాజివిరిదండ ల్జుట్టి జవ్వాజిరే
ఖ న్నెమ్మోమునఁ దీర్చి నూత్నమగుశృంగారంబు రంగారఁగన్.

గీ. కాంతునట్లనె కై చేసి కళ్కుపసిడి
తమ్మి మొగ్గల వ్రాతయుండంపుజిలుఁగు
దుప్పటిని కట్టఁగా నిచ్చి తోడుకొనుచు
వచ్చి వాఁకిటితలుపు తీవ్రముగ వైచి. 102

సీ. కసటు వోఁ బన్నీటఁ గడిగి పువ్వులతావి
వల నైనకమ్మజవ్వాజివలపు
నెఱపెడినురటీలఁగరులగాడ్పులు సోకి
పలుకుకిన్నెరతంతి యళుకు కులుక
కెరల్చి యల్గించుకోకిలపల్కుతమి కింపు
నింపు కెంపులఁగుంపు నిగ్గుజగ్గు
చప్పరకోళ్లమంచము సఖి నెలపాన్పు
తలగడ బటువుబిల్లలును జల్లు

గీ. తెరయు చౌశీతిబంధంబుటరిదిపటము
లగరుసాంబ్రాణిధూపంబుపొగలు నూడి
గమ్ము లొనరించుకీల్బొమ్మగమియుఁ గల్గి
వెలయుపడకింట నాదంట విభునిజంట. 103

చ. జిలిబిలి తేనియ ల్చిలుకుచెంద్రొవచందువక్రిం దనంద మై
చలువలఁజల్లుసన్నవిరిజాజులపాన్పునఁగమ్మ తెమ్మెర
ల్వొలయఁగ నుండి ప్రాణవిభు మోముఁ గనుంగొని శ్వేతవెన్నెల
ల్దొలకొన నవ్వుచున్ దమిఁ జెలంగి పునారతికౌతుకంబునన్. 104

చ. గమగమ వాసన ల్దెసలఁ గప్పఁగఁ నొప్పగుకప్పురంపు బా
గము లెపు డిచ్చి శ్వేతవిడిగాఁ దగు గేఁదగిరేకుటందవుం
దెములపుటాకుమడ్పులును దా నొసఁగం గొఱికి కిమ్మటించు సా
రమణుఁడు మోము ద్రిప్పుటయు ... చేయుడున్.

మ. మొనపంట న్మదు పందుఁగొంచుఁ జెలికెమ్మో వింత యానంగ నం
గన సీత్కారకపోతకూజితచమత్కారంబు సంధిల్ల నా
తనిబింబాధర మాని నొక్కెఁ దమిచేత న్వార లీరీతి నిం
పౌనరం జుబ్బనచూఱఁగాఁగఁ గొని రన్యోన్యాధరంబు ల్దమిన్. 106

క. అద నై నపికిలిగువ్వలు
గొదుముచు నొండొంటిమీఁదఁ గవియువితానన్
మదవతియుఁ బ్రాణనాథుఁడు
మదనాహవకేళివేళ మార్కొని రంతన్. 107

క. గుత్తంపుగుబ్బ లురమున
హత్తుగ సరి యాని యాని యారసికుండున్
బిత్తరియును బెనఁగిరి సరి
బిత్తరులుం బిరుదుజెట్లు బెనఁగినమాడ్కిన్. 108

చ. పెనఁకువత త్తరంబునను బిత్తరి కత్తటి నీవి జాఱిన
న్ననవిలుకానిసాదనకు నాథునిఁ బైకొన లాఁగి కేల్మెయిన్
ఘనమణిఘంటికాకటకకంకణకింకిణికాంచికాంచికా
స్వనములు నివ్వటిల్లఁ బురుషాయితకేళి కుపక్రమించుచున్. 109

చ. అమరిక మీఱఁగా నిలిచి యందపు మై సిరి నుల్లసిల్లఁ గా
గొమరుమిటారిగబ్బిచనుగుబ్బలవ్రేఁగున గాను నాడఁగా
రమణి క్రమక్రమంబున దురంపువగ న్నటియించె వింతగా
నుమశరసూత్రధారకుఁడు సొంపున దిద్దినపాత్రకై వడిన్. 110

సీ. కట్టుగంబంబునఁ గట్టినగంధేభ
మనఁగ నల్లన నసియాడి యాడి
బిరుదుజెట్టియు నాఁగఁ బెనఁగి యారాటాన
నందంపుఁదొడలచే నదిమి యదిమి
చికటారిమాష్టీనిచెలువునఁ గూర్చుండి
పూనిక మీఱంగఁ బొదలి పొదలి
చెండు గోరించినచెలువున లివ మీఱి
నొయ్యార్యతమునఁ గొంతి యుబికి యుబికి

గీ. కలయు మెలఁకువ బెలుకుచుఁ గులికి కులికి
వలపుఁ దెలుపుచు ... పలికి పలికి

యులపుసొలపున నిలువక నిలిచి నిలిచి
మొనసి ప్రియుఁ గూడె మగపాడి ముద్దులాఁడి. 111

సీ. అరవిందమకరందమళి యానినటు లాని
వరునివా తెఱ చిఱుసాలు గ్రోలు
గిరి హత్తుమదమత్తకరి వ్రాలునటు వ్రాలి
చనుగుబ్బ లతనినక్షమునఁ గ్రుమ్ము
నెరసానిదొరసాని హరి నెక్కుదుర మెక్కి
నగ వింతజోడైనవగపుఁ జూపుఁ
బనమానలవమానవమాని కన సోలి
యదరునిట్టూర్పుల నలవుఁ దెలుపు

గీ. అమరికకు మెచ్చి కెమ్మోవి యాన నిచ్చు
నానికల నిచ్చు నరిపల్కు మని యదల్చుఁ
గేళిఁ బడలితి వని నవ్వుఁ గేల దువ్వు
బాల గిఱికొన్న బాళి పుంభావకేళి. 112

సీ. సొంపారఁ గుల్కెడుకెంపుబావిలితోడ
నలరువజ్రపుఁగమ్మ లల్లలాడ
నుదుటిపైఁ జెమటబిందువులు గుంపులు గూడ
ఘుమఘుమతావిని గొప్పు వీడ
రమణీయతారహారములముత్యము లూడ
నిగ్గుపాపటబొట్టు నృత్య మాడ
నాయాసభరమున నానవాబ్జము వాడ
విభుఁడు ప్రేమను దను వేడ్కఁ జూడ

గీ. మించుతీవియ మెఱసి నటించుజాడ
నరిదిచూపులు ప్రియుహృదయంబు గాఁడ
నంగజావేశము సన్నమైన వ్రీడ
రమణునెన క్రీడ సలిపె నారతులప్రోడ. 113

ఉ. *జిసెత్మ్యక సెయ్యుచిక్కులును జిన్నిమిటారపుగోట్టినొక్కులున్
నెయ్యముఁ దొల్కుచూపులును నిచ్చలు మెచ్చుల గిచ్చువైపులున్

* అర్థము చింత్యము.

దొయ్యనికూర్ములుం దనరెఁ దొయ్యలియర్గ శశియుగ దివానిశం
బయ్యెడ నుండి రిట్లు మదనాహవమోహవశానురక్తులై. 114

వ. అనుటయు. 115

శా. ఆచంద్రాచలచందనాచలధరణ్యాకల్పకీర్తిప్రభా
శ్లోచిష్కేశపటుప్రతాపశలభస్తోమీకృతారివ్రజా
ధీచాతుర్యలసద్వచోవిజితమాధ్వీగోస్తనీపాణితా
క్వాచిత్కాంచితసత్కవిప్రవర వాగ్జాలప్రియంభావుకా. 116

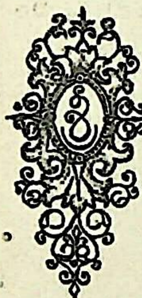
క. స్వామిద్రోహరగండా!
సామాదికచతురుపాయసాధనశౌండా!
శ్రీమద్గుణప్రకాండా!
హైమగృహాళిందపూర్ణహయవేదండా! 117

స్రగ్విణీవృత్తము. దానరాధాసుతా! ధర్మసత్యవ్రతా!
దీనరక్షాప్రియా! ధీరభావోదయా!
భానుభాస్వద్ఘృణీ! బ్రహ్మవంశాగ్రణీ!
మీనలక్ష్మాకృతీ! మేరుభూభృద్ధృతీ!. 118

గద్య. ఇది శ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందళో
రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవ శేషము కృష్ణ
యార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన
శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ శాం క వి జ య ము

చ తు ర్థా శ్వా స ము.

మధురాధిపసన్నుత
సామాదికచతురుపాయసంధానభవ
శ్రీమానితకవివినుత
క్షేమంకర సుగుణహార సీనయధీరా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

ఉ. అంత గురుం డనంతమహిమాతిశయంబున నప్పులోమజా
కాంతుఁ డొనర్చుయాగము నఖండితనై ఖరి నిర్వహించి తా
నెంతయు భక్తియుక్తి నతఁ డిచ్చుబహుకృతు లంది హర్షిత
స్వాంతత నాశ్రమంబునకు వచ్చె వియచ్చరకోటి గొల్వఁగన్. 3

క. తారయు వాచస్పతికిని
దా రయమున నెదురు వచ్చి తాత్పర్యంబున్
గూరిమియు భయము భక్తియు
గౌరవముఁ హర్షముఁ బ్రకాశింపంగన్. 4

క. పాదములు గడిగి పయ్యెద
చేఁ దడి యొత్తి పదజలము శిరమునఁ గొని యా
వేదండయాన యతనికిఁ
గైదండ యొసంగె వినయగౌరవ మెసఁగన్. 5

ఉ. ఇంటికిఁ దోడి తెచ్చి మణిహేమమయోజ్జ్వలపీఠి నుంచి ప
య్యంట చలింపఁగా సురటి నల్లన వీచుచుఁ బ్రాణనాథ! న
న్నొంటిగనుంచి యీకరణి నుండుదురే? క్రతువాయెనే? సుఖం
బుంటిరె యిన్ని నాళ్ళు? పురుహూతబహూకృతిఁగంటిరే?యనన్.

మ. క్రతువాయె న్సుఖ ముంటి హాసవునిసత్కారంబుఁ గైకొంటి ది
క్పతు లత్యుత్తమ[illegible]

న్నతి నొక్కంటఁ గొఱంత లేదచట చానా! నామది న్నీదుసం
గతి లేకుండుట యొక్కటే కొదువ యోగక్షేమమే నీ కిటన్. 7

మ. అని వాచస్పతి పల్కు వేళ శశి సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి ని
ల్చిన దీవించి కుమారకా! సుఖమె బాళిక్ శాస్త్రము ల్నేర్వు చిం
తనఁ గావింతువె భోజనాదివిధుల్ మద్భార్య నిన్ బ్రేమచే
తాను బోషించునె యగ్నిహోత్రమును నిత్యంబు న్విచారింతువే. 8

క. అనుటయు శాస్త్రంబును చిం
తన సేయుదు మీవధూటి తాత్పర్యముతో
ననుఁ బ్రోచు నన్నివిధముల
ననిన న్సంతుష్టహృదయుఁ డై గురుఁ డంతన్. 9

క. కాంతామణియును జంద్రుఁడు
నంతేనమునఁ జెలఁగి మెలఁగుమార్గముఁ జూడన్
వింతగఁ దోఁచిన మది నా
క్కింతయునున్ సంశయించి యెఱఁబఱికమునన్. 10

క. వీరలచందముఁ గన కొక
తీరై యున్నయది గురుసతీశిష్యవిధం
బారయఁ జూడంబడ దా
నాఛాయణుఁ డెఱుఁగు నే మన న్గలవాఁడన్. 11

క. కాని మ్మైనను జూతము
నానాఁటికి వీరు నడుచునడకఁ బరిచయం
బైనట్టిమందె మేలమొ
కానియెడ న్కిల్బిషంబు గలదో యనుచున్. 12

మ. పరికింప న్మఱి వార లబ్బినయెడల్ భావంబుల్ గొంకకన్
పరిహాసంబులు కన్నుసన్నలును భ్రూభంగంబులు న్మర్మముల్
సరసోక్తు ల్పచరించువైఖరుల నెల్లం గాంచి కోపించి యా
తరుణిం జేరఁగఁబిల్చి రోష మిగురొత్తం బల్కె గద్దించుచున్. 13

ఉ. ఓసి యిదేమి యీ నడత యొప్పదు సాధ్వి వటంచు నమ్మితిన్
మోసము వచ్చె వీని నతిమూర్ఖుని శిష్యుఁ డటంచు నెంచితిన్
వాసవముఖ్యసర్వసురవర్ణితచర్యుఁడ నై చరించునా
వాసియు వన్నెయుం దొఱఁగి వచ్చెను దుర్యశ మేమి చెప్పుదున్. 14

క. పెద్దలు లేనియెడర్ణామి
మ్మిద్దఱి నే నొంటి నునిచి యేఁగఁగ నగునే.
ముద్దియ! యేమని చెప్పుదు
పెద్దతనము వోయె బుద్ధి పెడతలఁబట్టెన్. 15

చ. శివశివ! యెంత పాతకము సేయఁగ నొగ్గెను సిగ్గుమాలి వీఁ
డవిరళభక్తిమై జనని యంచని † యెన్నుచుఁ దండ్రి యంచు న
న్నవిరతము న్భజించి నిఖిలాగమము ల్చదివిట్లు చేసెనే
యువిదల నమ్ము టే పురుషు! లుర్వి నవిశ్వసనీయ లెన్నఁగన్. 16

చ. నిలకడ సున్న వావి సహి నేస్తము నాస్తి భయంబు లేదు చం
చలహృదయల్ దురాత్మక లసత్యలు కాంత లదాంత లింతయున్
దెలియక నానృపాలకులు నిగ్రహ మొప్పఁగఁబోతుటీఁ గెయు
న్బొలయఁగ నియ్య రంతిపురిఁ బుత్త్రిల నైనను నమ్మ రెంతయున్.17

గీ. తెఱవ ! మీశీల మెల్లను దివ్యదృష్టిఁ
జూచినాఁడను నీ వింక దాఁచవలదు
నీవె చెనకితివో లేక నిన్ను వాఁడె
చెనకెనో తెల్పు తెలిసి శిక్షింతు ననిన. 18

క. బొటవ్రేల నేల వ్రాయుచుఁ
గటకటపడి మేను నడఁకఁ గనుఁగవ నశ్రు
ల్పొటపొట రాలఁగ నేడ్చుచుఁ
గుటిలాలక శిరము వంచికొని యిట్లనియెన్. 19

సీ. ఏ మని యుత్తరం బే నియ్యఁ గలదాన
నెందునఁ దీరు మీసందియంబు
ఇంక నాపయి దయ యెట్లు గల్గును మీకు
నైఁపహ యున్న నాజన్మ మేల
పాపపుదైవంబు పాపెనో మనలను
తలను వ్రాసినవ్రాలుః తప్ప దింకఁ
ద ప్పొనర్చినవారి దండింతు నంటిరి
త ప్పొనర్పనివారు ధరణిఁ గలరె

† నన్నును.

గీ. యబ్జభవుకూఁతు రైనయహల్య మొదలు
నేర మొనరించె ననినచోఁ నేర్చి నడువ
నొకరితర మానె మగవార లోర్వవలయుఁ
గానిచోఁ వట్టినగుపాటు గాదె మీకు. 20

క. విచ్చుకపై బ్రహ్మాస్త్రము
నచ్చుగఁ దొడఁగినవితాన నబలపయి న్నీ
కెచ్చుగఁ గోపం బిటు రా
వచ్చునె తపైన సైఁపవలయు నటంచున్. 21

మ. చరణాబ్జంబుల వ్రాలి నేత్రయుగళీసంజాతబాష్పాంబువు
ల్వరద ల్గట్టఁగ లేవ కున్న నతఁ డవ్వామాక్షి నీక్షించి తాఁ
గరుణన్ లేవఁగ నెత్తి యానడక లింకన్ బాడి గాదంచుఁ జె
చ్చెర వీడ్కొల్పి హృదంతదంతురమహాచింతాభరాక్రాంతుఁ డై. 22

క. కోపంబున నత్రిసుతున్
శాపింపఁ దలంచి లోన క్షమియించి మనో
గోపన మెసఁగఁగఁ దనదుస
మీపమునకుఁ జంద్రుఁ బిలిచి మెల్లనఁ బలికెన్. 23

చ. చదివితి నీతి వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నీదుభక్తికిన్
హృదయము సంతసిల్లె నిఁక నీతలిదండ్రులఁ జూచు టొప్పుఁ బె
క్కు దినము లాయె వచ్చి మదిఁ గూర్మియు భక్తియు నుండ నిమ్ము మే
లొంద వెడుఁ బోయి రమ్మనుచు నొజ్జలు వేమరు తీవరింపఁగాన్. 24

క. ఆమాటకు మది ఝల్లన
సోముఁడు గురుఁ డిట్లు పలికె చూచితె యకటా!
మో మాట లేక దైవము
నామీఁద న్గరుణ మాలి నాతి న్బాపెన్. 25

గీ. సందియము దోఁచె నీతనిడెందమునకుఁ
బోయి రమ్మన్నచోఁ నుండఁ బోసఁగ దిచటఁ
బోలఁతి నెడఁబాసి ప్రాణము ల్నిలిచి యున్నె
తెగువ న్నెట్టు లైనఁ బోవక తీర దనుచు. 26

క. చేరి ప్రణమిల్లి నేరిచి

నేరక నే నడుచుకొన్న నేరము దయ మీ

రోరుచుకోనుఁ డని పలుకుచుఁ
దారను నెడఁబాసి తుహినధాముఁడు వెడలెన్. 27

చ. అటువలె నంటుకాఁడు చని నంత నెలంత దురంతచింతచేఁ
బొట పొట బాష్పము ల్దొరుఁగఁ బొక్కుచు స్రుక్కుచుదిక్కులేనిత్రొ
క్కట దిట మాఱ మారవిశిఖమ్ము లురమ్మునఁ దూఱి పాఱఁగాఁ
దృటి ఘటికాసహస్రమయి తోఁపఁగ నాఁపఁగరానికాఁకతోన్.

సీ. కొండ పైఁ బడినట్లు కొంతసే పేమియు
నన లేక మిన్నుగన్గొనుచు నుండు
మిగుల వెక్కస మైనమీనాంకుశిఖిపొగ
ల్వెలికిఁ దార్చినరీతి వెచ్చ నూర్చు
విరహంపుఁబెనునీటివెల్లువ కెదు రీఁది
నట్లుగాఁ జేతు లిట్టట్టు వైచు
ధనముఁ గోల్పోయినదారిగాఁ బుప్పొడి
మే నంట విరిపాన్పుమీఁదఁ బొరలుఁ

గీ. గొలఁకులను జాఱుకన్నీటి గోట మీటుఁ
దొడరి యడిగెడునిల్లాండ్రతోడ మాటుఁ
జింతను జెమర్చుచెక్కిటఁ జే యమర్చు
నలడువిలుకానిపటుధాటి నవ్విధూటి. 29

గీ. ఇందు ర మ్మన్న మాటల చంద మన్న
నదిగొ నెలవంక లెంత లె స్సాయె ననిన
రాజభోగంబు లన్న నారాజవదన
రమణుఁడే రని మది నెంచు భ్రమ వహించు. 30

సీ. విభుఁడు మాటాడుచోఁ వెదకి తప్పులు వట్టుఁ
బొలయల్క నపలిమోముగఁ బరుండుఁ
గొనగోటఁ బ్రియుఁడు చెక్కుఁ జుఱుక్కునను జీఱ
నిది యేటిసరస మం చీసడించు
ముచ్చటై నాథుండు మోవిఁ బల్మొన నొక్క
వెలయాలనా యంచు వీడనాడుఁ
దమకాన ధవుఁడు కందర్పకేళిఁ బెనంగ
నెంతసే పని లివరింప సాగు

గీ. నెక్కడ మనం బటన్న జుటుక్కు మనును
ఏలనే కోప మనిన నేమేమొ గొణఁగు
మేను పతిచెంత మనసు శే తేనిచెంత
నిలిపి యాచాన విరహంపు నెగులుతోన. 31

సీ. పతి పిల్వఁ బిల్వఁ దాఁ బలుకక వెడవెడఁ
బమలచేఁ గాలయాపన మొనర్చు
మాటికి మాటికి మగనితో మెండొడ్డి
చలపాదితనమున నలిగి యుండు
మమతతో నాథుండు మాటాడి యించుక
యటు మొగం బైనచో నెటికె విఱుచు
రతికాంతు ధవుఁడు చీరఁ జెఱంగుమాసె నం
చవ్వలి కేఁగు నిరాశ గాఁగ

గీ. నెల్లగృహకృత్యములయం దుపేక్ష సేయు
నఖలభోగంబులను వ్యర్థ మనుచు రోయు
జారవిభుమీఁది మోహంబు సారె కంటి
కాఁపురము నొల్లదాయె నా కలువకంటి. 32

ఉ. చేరల కెచ్చు కన్నుఁగవ చెక్కుల యందము చెప్ప శక్యమా
బారలఁ గొల్వనౌ నురము బాహులు జానులు మీఱునూఁదుబం
గారు కవుఁ బ్రవాళములఁ గైకొన వంఘ్రులు లోకమందు లే
దారసికత్వ మాగుణము లారతిచాతురి వానికే తగున్. 33

ఉ. భామలజాతిచేష్టితవిభానము లెల్ల నెఱుంగుకామసం
గ్రామకిరీటి యైన విటరాయఁడు మోహనమూర్తి యెంతయున్
నామది చల్లఁ జేయుప్రియనాథుఁడు నన్నెడఁబాసె నయ్యయో!
యీ మగఁ డేల యీసదన మేటికిఁ దక్కిన వేమి యేటికిన్. 34

ఉ. కోరిక కొన్నినాళ్లు మది కొంకు దొఱంగక కొన్నినాళ్లు చే
కూరక కొనినాళ్ళఁ జనఁ గూర్మివిటుం డొకఁ డబ్బె నబ్బినన్
వారక పేరులేనిప్రతిబంధము పెన్మిటి నంచు వచ్చి నా
దారక పోరి పాపె నకటా మగనాలయి పుట్టఁ జెల్లునే!. 35

సీ. అలయించు నొకవేళఁ బొలయలుక చికుల

సొలయించు నొకవేళ సొగసువగలఁ

గద్గదించు నొకవేళఁ గళలయిక్కువ లంటి
మఱిఁగించు నొకవేళ మెఱుఁగుమోవిఁ
బలికించు నొకవేళఁ బావురాపల్కులు
కులికించు నొకవేళఁ గొసరి నవ్వి
యానించు నొకవేళ నరిది మోమున మోముఁ
బూనించు నొకవేళఁ బురుషరతికిఁ

గీ. జిగురువిలుకాని కైన నాసొగసుకాని
యొప్పు లే దన్న మది మది దప్పినట్టి
యీమగం డేడ నే నేడ యేడ కేడ
యేటి కీపోరు వీనిపాం దెవతె గోరు. 36

ఉ. ఆడిక లైన నేమి మగఁ డారడిఁ బెట్టిన నేమి చుట్టము
ల్వాడక యున్న నేమి సరి వారలు నవ్విన నేమి కాఁపురం
బూడిన నేమి నాదగు ప్రియుం డిలుఁ బాసి చనంగ నేనునుం
దోడనె పోవ నైతి మదిఁ దోఁచక పోయె నిఁ కేమి సేయుదున్. 37

గీ. ఏకరణి నైన వానితో నెనయు టొకటి
కానిచో మేనిపై నాస మాను టొకటి
యింతయే కాక మగఁ డంచు నితనిమొగముఁ
జూచి సైరింప లేను త్రిశుద్ధి గాను. 38

చ. అని యనిశంబు నెంచు మదనాశుగదుర్దినకుర్దనంబునన్
ఘన మగుమూర్ఛఁ గాంచు వగకానివగ ల్గణియించు నైజపుం
బెనిమిటి నీసడించు మదిఁ బెక్కుతలంపులు నించు వాఁడు వ
చ్చె నని తలంచు నెచ్చటను చీను చిటుక్కనిన స్ఖలించుచున్. 39

క. ఇటు లెంతయుఁ జింతింపఁగ
జటినీమణి యోర్తు బాల్యసఖ యింటికి వ
చ్చుటయును దత్పూజనములు
ఘటియించి రహస్యముగను గామిని పలికెన్. 40

ఉ. నీవ యెఱింగి యుండుదువు నేనును జంద్రుఁడు నేస్త మాటయున్
బూవుమ దావియు న్వలెను బొందుగ వాఁడును నేను నుండుట
ల్నావిధి పెన్మిటై యిపుడు నన్నును వానిని బాపె నే నిఁకన్
భావజుకీలికీల క్షణమాత్రము నోర్వఁగఁ జాల గోమలీ! 41

సీ. తనవు చూచిన దృష్టి దాఁకు నంచని వాని
సొగ సెల్లఁ దప్పక చూడ వెఱతు
మొనగుబ్బ లదిమి క్రుమ్మినఁ గందు నని వాని
లేఁత మేనును గౌఁగిలింప వెఱతుఁ
దొడిఁబడ నమృతంబు దొలుకు నం చని వాని
నును మోవి గట్టిగా నొక్క వెఱతుఁ
జెమట చేఁ జెలువంబు చిందు నంచని వాని
నెనయుచోఁ గసి దీఱఁ బెనఁగ వెఱతుఁ

గీ. గాని యొకనాఁడు నానన్నుఁ గానిఁ గాంచి
కదిసి తనివార బిగ్గనఁ గౌఁగిలించి
నునుఁ బెదవి నొక్కి రతికేళిఁ బెనఁగి చొక్కి
యేలుకొన లేక యీరీతి బేల నైతి. 42

ఉ. అన్నము నిద్ర యం చెఱుఁగ నశ్రుజలంబులు నిల్పఁ జాల మేన్
సన్నగిలెన్ దిటంబు చనెఁ జాల విగాలియు మీఱె నేమియుం
గన్నుల కింపు గాదు త్రిజగంబులు లే వనునట్లు దోఁచె మో
హోన్నతి మేనఁ బ్రాణములు నున్నవొ లేవొ యెఱుంగ నంగనా!. 43

శా. ఏవంకం జనెనో మదీయ దయితుం డెచ్చోట నున్నాఁడొ నే
నేవెంటం బ్రియు మోముఁ గాంతు నిఁక నే నెవ్వారితోఁ దెల్పుదు
న్నీవవ్యాజపరోపకారవు గదే నెమ్మి న్ననుం బ్రోవవే
పోవే వానికి నావెత న్దెలుపవే పుణ్యంబు నీ కయ్యెడున్. 44

క. అని వేఁడిన నత్తాపసి
విను మేవగ నైన నీదు వేడుకకానిం
గొని తెచ్చెద మచ్చాతురిఁ
గనవే నేఁ డనుచుఁ బల్కి గ్రక్కున వెడలెన్. 45

మ. అతిమోహోన్నతి తారఁ బాసి శశి చింతాక్రాంతచిత్తంబుతో
వెతతో వెక్కసు నీడ్పు పావములతో విభ్రాంతభావంబుతో
ధృతిహీనస్థితితోఁ దృగంచ–సము ద్వేలాశ్రుపూరంబుతో
మతిఁ జింతించుచు నేఁగి యొక్కవనసీమన్ గుంజగర్భంబునన్. 46

చ. భ్రమ గొనినట్లు మిన్విఱిగి పైఁ బడినట్లు గ్రహంబు సోఁకిన
ట్లమితధనంబు గోల్పడినయట్లు ప్రపంచము గ్రుంగినట్లు చి

త్తము వికలత్వ మొంద మదిఁ దాలిమి డిందఁగ మేను కందఁగా
హిమకరుఁ డంతరంగమున నింతిఁ దలంచి వలంచి యిట్లనున్. 47

ఉ. ఆతటి జాఁత వేసినటు లాతఁడు పోమ్మని వీడ నాడఁగా
నాతరలాక్షి చిప్పిలెడునశ్రుల తెప్పల నప్పళించుచున్
దాఁ దలు పోర నిల్వ నయనమ్ముల నేఁ బయనమ్ము దెల్ప సం
జాతవిషాదయై యనుపఁ జాలనిచందము లెంచఁ గూడునే. 48

ఉ. పొమ్మనినంత రాఁదగునె బుద్ధికి మోసము వచ్చె నప్పుడే
కొమ్మను వెంటఁ బెట్టుకొని కొంకక వచ్చితి నేని నన్ను దా
నమ్మని యేమిచేయు నొకఁ డడ్డమె యే నటుసేయమి న్గదా
ముమ్మర మైనకంతువిరిముల్కులకు న్దను వొప్పగించెదన్. 49

సీ. తళుకుబంగరుకుండ తావిసంపఁగిదండ
వలపులసరణిజవాజి బరణి
పచ్చికస్తురివీణ బాగైననెఱజాణ
కల్కి మిటారి యంగజుకటారి
మక్కరందములవాక మదనశాస్త్రపుటీక
రతిచేతిచిల్క మర్వంపుమొల్క
మురిపెంబులకుదీవి మరుదోఁటయేలమావి
నెఱినీటు కిరవు పన్నీటిచెలువు

గీ. ఎంచఁ దగుముచ్చటల కిమ్ము మంచిసొమ్ము
కాంతలకు నెల్ల మేల్బంతి కలువదంతి
మేటిరతులకు సురతాణి మించుబోణి
దాని కెన యైనచాన జగానఁ గాన. 50

క. తారల గెలుచును నఖరుచిఁ
దారలతరళాక్షి చూపతారుణ్యములం
దారం జేయును మనిసిజు
దారం జిగి మోవి పంచదారన్ గేరున్. 51

శా. ఆమోమందము నాకన్నుంగవబెడం గామోవిసింగార మా
గోమ్ముంజన్నవగబ్బి యాగొనబునిగ్గు ల్మీఱునూగారుసొ
భామించుందొడజగ్గు ల్గానడలియొయ్యారంబు లయ్యారె! యే
భామారత్నము [illegible] పద్మాక్షి [illegible] కెన్. 52

సీ. ఘన వేణి వేణిశృంగార మాఁడసినంత
మోహాంధకారంబు ముస్సరించె
హరిమధ్య మధ్యవై ఖరి స్మరించినయంతఁ
బ్రకటధైర్యము బట్టబయటఁ బడియె
నతనాభినాభిసౌందర్య మెంచినయంతఁ
బలువివేకము సుడిఁబడఁ ద్రొడంగె
మృగనేత్ర నేత్రలక్ష్మిని గణించినయంత
నెదలోనఁ జాంచల్య మిరవుకొనియెఁ
గీ. బాటలాధరయధరంబునీటుఁ దలఁచి
నంత ననురాగమంతయు నలవి మీఱె
నింతి మైనిగ్గు లపుడు విశ్రాంతిహేతు
లిపు డతిశ్రాంతిహేతు లే నెటుల నైతు. 53

సీ. జగజంపువగకెంపుజగడంపుటలుకచేఁ
దొగ రైనకెమ్మోవిచిగురుదాని
యల జక్కవలఁ గ్రక్కదలఁ ద్రొక్క గమకించు
బిగువు మీఱినకుచయుగముదాని
నవరంపుబవరంపునవరంపునటనచేఁ
గుటిలవృత్తి వహించుకురులదాని
నరి యెన్నవిరిపొన్నసరిగొన్నగరిమచేఁ
గంభీర మగునాభిఁ గాంచుదాని
గీ. మారుశంఖంబు గెలువ ముమ్మాఱు బద్ధ
కంకణం బైనయట్లు రేఖాత్రయంబు
పొలుచుకంఠంబు గలదానిపొందు మాని
మోహవార్ధికి లోనైతి మోసపోతి. 54

సీ. ఏదిక్కుఁ జూచిన నెలదేఁటిదు నెదారు
లైజాడఁ జన్న నంభోజవనము
లేచాయ మెలఁగినఁ బూచినదీవియ
లేకడ నుండినఁ గోకవితతు
లేతోవ నిలిచిన నెలపొన్నశృంగార
మేమూల కేఁగిననిగురుటాకు

తేవంక కోఁదిగినఁ దావిమొగ్గలగుంపు
నేదెస డాసిన జాదిపువ్వు
గీ. లదరు పుట్టించు చున్న వాయతివకుచులు
నయనములు కేలు కుచములు నాభి చరణ
ములు నఖమ్ములు మైతావి తెలియఁ జేయు
నట్టి వయ్యెను బా గాయె నతనుమాయ. 55

ఉ. చక్కదనాల కేమి రుచి సంపద చిత్తరుబొమ్మయు న్గదుర్
జక్కన గాదె యంత నెఱజాణతనం బొకచోటఁ గానఁ గా
మక్కువ లోకమందె నహీ మాటలపోఁడిమి దానికే తగుర్
దక్కిన భామినీమణులు దానిశతాంశముఁ బోల నేర్తురే. 56

సీ. నునుఁబంట నామోవి నొక్కి చక్కనిసామి!
నొచ్చెనో యనుచు నానుచును జొక్కి
నమర వింతగఁ బల్క మనుచుఁ జెక్కిలిఁ గొట్టి
కందెనో యనుచుఁ జన్గవను జేర్చు
సందీక కౌఁగిటియందుఁ జేర్చి చెమర్చె
నో యని పైఁటచే నొనర విసరుఁ
దడవుగాఁ బడ కిచ్చి బడలితివో యంచు
నయము గాఁ గైకొని బయల లాఁగు
గీ. నట్టిచెలిఁ బాసి తలపోసి యలసి గాసిఁ
ద్గాల్మి నెడఁజేసి వెత డాసి తనువు రోసి
తల్లడింపఁగ నాయె హా! దైవమాయ
యేది గతి చేర విరహాబ్ధి కేది మేర. 57

చ. సరసనయానుభావముసఁ జక్కనిచక్కెరబొమ్మలాగుగా
దొరకె నటంచు నమ్మితిని దోడన యింటిమగం డసూయఁ బ
ల్గొఱకుచు వచ్చి గందపొడిలోపలఁ బూరుగు? నట్టినట్టు లి
ష్టఱ కొకసౌఖ్య మబ్బినను దైవముకంటికిఁ గంటగించెనో. 58

సీ. బటువుగుబ్బల నొత్తి పక్కకు హత్తి నా
హారాను చెల్లించినయందగత్తె
కొనగోరు నాటించి కూర్మి పాటించి నా
తమకంబుఁ గరలించుతలిరుఁబోఁడి.

వా తేటపా లిచ్చి పగలఁ దేలించి నా
వలపు లీడేర్చినవన్నెలాఁడి
పావురావగఁ బల్కి పైకొనికుల్కి నా
ముచ్చట లన్నమకూర్చుముద్దుగుమ్మ

గీ. ప్రక్కవ నెసంగి కౌఁగిలినమడు పొసంగి
గారవించినకొమ్మ బంగారుబొమ్మ
ననవిలుతువిద్యలకు నొజ్జ నాదుపజ్జ
కెన్నటికిఁ జేరు నావంత లెపుడు దీఱు. 59

చ. తలిరులు కూర్మము ల్దొనలు దర్పకునద్ద మనంటికంబము
ల్పులినము సంబరంబు *సుడి పొందగుడుఁ దరఁగ ల్భుజంగము
ల్పలుపు సరు ల్లత ల్దరము పద్మము తుమ్మెదగుంపు గూర్చినన్
గలికి యనంగ నౌ నయినఁ గల్గునె తాదృశలీల సాటికిన్. 60

చ. మకరపుడాలువానివిషమంపురణంబున లోలనేత్ర తా
రకలు మెఱుంగు లీన నవరత్నపుఁబాపటబొట్టు మోమునన్
దకపికలాడ నా చెలువు ధన్యత నొందఁగఁ జిత్రభంగులన్
ముకుళితతానము ల్పలుకుముద్దులగుమ్మను జూచు టెన్నఁడో. 61

చ. ఎసఁగిన నెయ్యపుంగినుక నెంతయు మోడి మునుంగు వెట్టి యా
కుసుమసుగంధి యున్నపుడు కొంకుచు నే జెయి దాఁచ నిద్రచేఁ
గసరినయట్లు మత్కరము గబ్బిచనుంగవపైకిఁ దార్చి మై
నుసులుచు నీవి జార్చిన మనోహరలీలల నెన్న శక్యమే. 62

చ. మలయజగంధి దా శిరసు మజ్జనమై తెలివల్వ గొంటికొం
గెలమి ధరించి త్రైక ధరియింపకయే కురులార్చు చున్న నే
నలమిని గౌఁగిలించుకొన నాహరిమధ్య యనంగసంగరా
కలనఁ జెనంగినట్టిరతికౌశలము న్మదిలోఁ దలంచెదన్. 63

చ. పులుగుల కబ్బలో కనకపుంజిగిదిబ్బలొ దానిగుబ్బలో
వలపులదీవియో సుధల బావియొ దానిమెఱుంగుమోవియో
కలువలబంతియో కుసుమకార్ముకదంతియొ కాక యింతియో
యలవియె దానియందము శివా! తలప న్దెలుప న్నుతింపఁగన్. 64

* సురపొన్నగిడక.

చ. ఒకతొడ సందిట న్దొనిపి యొక్కతొడ న్వలిఁ జేసి యొక్కచే
రక మగుగుబ్బచ న్నొకకరంబునఁ బెన్నెరికొప్పుఁ బట్టి త
త్తకతకతాళమానముల దారిగఁ గూడెడునన్నుఁ జూచుచుఁ
బకపక నవ్వునానలపుబంగరుబొమ్మను జూచు టెన్నఁడో. 65

సీ. వెనుదీయకుము టంచు వెడవిల్తుఁ డాడించు
జంత్రిపోలిక కీలుజడ నటింప
స్మరసంగరంబునఁ గురియుపువ్వులవాన
క్రమమున సరులముత్యములు రాల
మరుఁ డనుజెగజెట్టి బిరుదుఢక్కికమాడ్కి
గళరవంబులఘుమత్కార మెసఁగ
చిత్తజురాజ్యాభిషేకాంబువులభంగిఁ
దొడరినచెమటబిందువులు చెలఁగ

గీ. మదనపరదేవతాధ్యానమహితనిష్ఠఁ
బోలి యఱమోడ్పుకనుదోయి పొలుపు మిగుల
మగసొగసుఁ జూపె నాయింతి మరునిదంతి
పడగసాలను గెల్చినపంతమునను. 66

శా. ఏమా టాడిన జాళువారు నమృతం బేయంగ మీాక్షించినన్
హేమంపుందళుకు ల్తళుక్కను బలే యేదిక్కు ముద్దాడినన్
ఏమో చక్కెరలప్ప లంటినటు లా నెచ్చోట చే సాఁచినం
బ్రేమం బెన్నిధి యబ్బిన ట్లగు నయారే! యారెయారే తగున్.

సీ. కళుకుబంగరుచాయ గాజు లల్లన మ్రోయఁ
గులికి పక్కకు హత్తి కొంతసేపు
తనివి దీరక పేర్చి తనపైకి ననుఁ దార్చి
వంతుగా సమరతిఁ గొంతసేపు
అది చాల కెదురెక్కి యనురాగమున మ్రొక్కి
వింతహత్తింపులఁ గొంతసేపు
కసి దీఱ కటు లేచి గ్రక్కునఁ దమి రేఁచి
కుఱుచగోరింపులఁ గొంతసేపు

గీ. గొనబుకోకిలరవములఁ గొంతసేపు
కొసరువగ గుల్కుపల్కులఁ గొంతసేపు

కరఁగి కరఁగించువలపులఁ గలసి మెలసి
సొలసి సొలయించునాతి నే చూడ నైతి. 68

చ. తలఁపఁ గులాంగనారతి సుతప్రద మేమిసుఖంబు వేశ్యతోఁ
గలయుట ద్రవ్యహానికిని గారణ మింతియె సందుగొందియిం
తులయొడఁబొందు లన్న నతిదూష్య మగు న్పహుయత్నలభ్యతన్
దీలకొనునన్యభామలరతంబె రతంబు జగన్నుతంబుగన్. 69

చ. గరగరి కైన దై సెనరు గల్గిన దై నెఱినీటుకత్తె యై
పరువపునిండుజవ్వనపు బాగరి నాగరికంపుఁ బ్రోడ యై
మురు వగునవ్వుమోము దయి ముద్దులగు మ్మయి ముచ్చ టైనదై
సురతకళాప్రవీణ యగుసుందరి యందఱికిఁ లభించునే. 70

గీ. జాఱుకొప్పును నగుమోము చలువచీర
మెఱుఁగుఁగమ్మలు జిగిమోవి మెఱయునింతి
కన్నులను దోఁచుచున్నది గాని చేతి
కబ్బ దద్దంబులోఁ దోఁచులిబ్బపగిది. 71

చ. జిలిబిలిచెమ్మట ల్దొలుకుచెక్కులు ముద్దులమోవినొక్కులున్
సొలపులకన్నుదోయి యరసొక్కులు వీడకు మన్నమ్రొక్కులున్
బెళుకులపావురాపలుకుపెక్కులు మైసిరివింతచెక్కులున్
గలిగినసీరతంబు లేకఁ గందునె యిందునిభాననామణీ!. 72

శా. ఔనే ముద్దులగుమ్మ! కుల్కి తవునే యందంపుఁబూరెమ్మ! హా
సౌనే చక్కదనాలయిక్క! యిది యా యజ్ఞాస్త్రిచేతక్క! మే
లే నీలాలక! యంచు నే బొగడ నెంతేవింత పుంభావకే
ళీనాట్యంబున నన్ను నేలినవగ ల్నే నెంతు కాంతామణీ! 73

చ. కలఁగినకొప్పుతోఁ జిటిలుగంధముతో విడఁబడ్డపైకతోఁ
దలిరులవిల్తుపాళె మొకతట్టుతళు క్కనుకట్టుఁగొంగుతో
సొలపులకన్నుల న్నిదురసొక్కులతో విరిపాన్పు డిగ్గ నీ
వెలమిని వచ్చుకేళి యది నెన్నదు సోమవహంసగామినీ! 74

ఉ. పంతమి దేలనే పెనవిపానక మానక బాళఁ జాఱునే
యెంతటిదిట్టవే కసర కిప్పుడు నా కొకముద్దుఁ బెట్టవే
వంతల నేఁచకే మరుదివాణముఁ జూతు నటన్న నావకే
యింతులమేటి! యింతచల మేటికిఁ జీటికి మాటిమాటికిన్. 75

చ. ఒకచరణంబున న్నిలిచి యొక్కపదంబు ముడించి హాళినన్నడా
ల్చికిలిమెఱుంగుగాజులు ఘలీలనఁ జేతులు నాదుమూపునన్
రకముగ వైచి గుబ్బల నురస్థ్సలిఁ గ్రుమ్మెడినీదు మేలుపొం
దికలనుఖోన్నతిన్ బొగడ నీరజగర్భున కైన శక్యమే. 76

ఉ. అరిదికడానిబొమ్మ మన మందపుటద్దపుటింటిలోపలన్
సరసత మీఱఁ బెందొడలసందులపొందుల మోవివిందులం
బెరిమె చెలంగి కూడి ప్రతిబింబములం గనుపట్టినట్టియా
గుఱుతులు వేడ్క నొండొరులకున్ గనిపింపఁగ నుండు టెన్నఁడో!.

చ. చిలుకలకొల్కి చిత్తజునిచిల్కలముల్కులకల్కి మోహ మిం
పెలయఁగ నేను రాఁగఁ గడ కేఁగి తటుండు మటంచు వంచనం
బలికిన గుండె జల్లు మన గ్రుక్కపడి యుస్సురు మంచు నే నిలం
గలకల నవ్వి తోన ననుఁ గౌఁగిటఁ జేర్పవటే విలాసినీ!. 78

చ. పెనిమిటివెన్కనిల్చి నను బిత్తరిచూపుల నీవు చూడ నే
మునుకొని ముద్దుఁబెట్టుటకు మోమటు లొగ్గఁగ నీవు వేళ గా
దని తల యూఁచి నే నలుగ నందుకుఁ గన్నుల నీవు మ్రొక్క నే
నిను మదిఁ గౌఁగిటం బొదువ నీ వఱగన్నులు మోడ్పవా చెలీ! 79

ఉ. నింతువు నాదుకోర్కి గమనింతువు కేళి కహర్నిశంబు నా
నింతువు బొమ్మగుబ్బలఁ దనింతువు పౌరుషకేళిచేతఁ బూ
నింతువు తోన కేళికి గణింతువు నాదుగుణంబు లెల్లెడన్
గాంతలలోన నీకు సరి గాన జగాన నతానతస్తనీ! 80

సీ. చనుగుబ్బ పెనుగొండసంస్థాన మమరించి
తెలిచూపువలితామరల ఘటించి
పయ్యెదచెంగావిపావడ హవణించి
ముఖపుండరీక మింపునఁ గదించి
యారోహరత్నసింహాసనంబున నుంచి
కటిచక్రమును హస్తగతముఁ జేసి
పావురావగముద్దుపటహంబు మొరయించి
కలయంగసంపదఁ గానిపించి

గీ. మిసిమిపొక్కిలిమూలబొక్కసమొసంగి
తొగరుచిగురాకువిలుకానినగ రమర్చి

గరిమ వలరాయపట్టంబు గట్టి నన్నుఁ
గరుణతో నేలుకొమ్మ బంగారుబొమ్మ! 81

చ. విరహదవానలంబునను వేఁగుచు నన్న మటంచు నిద్రయం
చెఱుఁగక నేను జాలిఁ బడ నే మని పల్క విదేమి యల్క నీ
సరసతఁ గంటి నీబిగువుచన్నులకై వడి నీదుచిత్తమున్
హరిహరి యింతయేల కఠినత్వముఁ బూనెదు మానినీమణీ! 82

సీ. కలికి! నీసొగసెల్లఁ గలయఁ గన్గొను వేళఁ
గనురెప్పపాటు విఘ్నముగ నెంతు
నళివ! నీతో మాట లాడ నిల్చినయట్టి
నిమిషంబు నొకవత్సరముగ నెంతుఁ
జెలి! నీవు రతికేళి నలసి నిద్రించునా
గడియసేపు యుగంబు గాఁగ నెంతు
మగువ! నీదుచెఱంగు మాసినమూన్నాళ్లు
కల్పకోటిశతంబుగా గణింతు

గీ నెమ్మి గలవాఁడ నీకు మే నమ్మినాఁడ
లాఁతిగాఁ జూతురా నన్ను లలన! నిన్నుఁ
గౌఁగిలింపక మాన నా కన్నులాన
నిలిచి మాటాడవే బాల! చల మిదేల. 83

సీ. పల్కవే నునుఁదేనె చిల్కవే మారురా
చిల్క వేడుకపల్కు తళ్కు దీర
నిలువవే యొకసారి కలువవే వెడవిల్తు
కలువవేఁడిశరంబు కలఁచెఁ దాల్మి
చూడవే కన్నెత్తి వీడవే మోడి నీ
వీడ వే రావె నీ వాఁడ నేను
దియ్యవే చెంత నందియ్యవే మడుపు లం
దియ్యవే బళి కంతుకయ్యమునను

గీ. గలికి! రాయంచబోధల కలికి యులికి
యులికి వలమానపవమానగళితమాన
దళితమానసలీల నేఁ దాళఁ జాల
జాల మిదియేల లోలవిశాలనయన! 84

సీ. జిబిబిలిగాడ్పులచేఁ దాళఁజాల నీ
ఘననాభిగుహచెంత గదియ నీవె
మోహాంబురాశిలో మునిఁగెద నిపుడ నీ
పృథునితంబద్వీప మెనయ నీవె
యామనిబలుతాప మానంగ లేను నీ
యధరసుధాధార నాన నీవె
చిగురాకుకార్చిచ్చు సెగ లెగయించె నీ
నెరులమబ్బులచాయ నిలువ నీవె
గీ. మారభూతంబుబల్వెత లీ మ్మత నీదు
విశదగళరవమంత్రము లీవఁగ నీవె
కొమ్మ! నిను నాఁటనుండియు నమ్మినాఁడ
జాల మిఁక నేల నేఁ దాళఁజాల బాల! 85

సీ. ఎలదేఁటిగమిమేటి యెలగోలుమూకల
నెల్ల ము స్త్రీబుగా నెచ్చరించి
నల్లునంక గొరువంకబలితంపుఁదోఁటల
నెల్లను వేర్వేఱ నేర్పరించి
రహి మించునవి నించు రాయంచగమి యాస్తి
కై జీతముల నెల్ల గణుతిఁ బెట్టి
నునుమావు లను మావు లెనసినకోయిల
సందార్ల కెల్లను సారిఁ జెప్పి
గీ. యదిగో నలరాజు దనపౌఁజు నదనుఁ జేసి
వెడలి వేయించెఁ బూపొదవెలిగుడారు
నింక నేఁ దాళ ననుఁ బ్రోవ నిదియ వేళ
యేలనే మోడి యయ్యయో యెమ్మెలాడి! 86

క. అని తా వనితామణికై
జనితార్తినితాంతవిరహిజనతాఘనతా
పనిదానం బగుమదన్యుడు
నస్త్రవిల్లును దాను దోఁచినవితం బయినన్. 87

శా. ఏరా మారుఁడ! తల్లి వంకె యని నీ కెంతేనియున్ లేదు గా
రారాపు ల్ననుఁ జేయ న్యాయ మగునా రాజత్కృపాశాలి యా

శ్రీరామాహృదయేశుఁ డాఘనున కేరీతిన్ దగన్ బుట్టితో
క్షీరాంభోనిధికిన్ హాలాహలముమాడ్కిన్ పాంథవిధ్వంసకా! 88

చ. బలిమి వియోగవర్గముల బాధలఁ బెట్టెదునిర్దయాత్మ! నీ
దళములు చెల్లపాలయి శతాంగ మరూపకమై శిలీముఖం
బులు కడువాఁడి హేయమయి పూనినయిక్షుశరాసనంబు ని
ష్ఫలమయి పోయినం గద శుభం బగు ధారుణి కెల్ల మన్మథా!. 89

గీ. శివుఁడు నిను జీవమాత్రావశిష్టుఁ జేసె
నన్నుఁ గడముట్టఁ దునుమ కట్లగుటఁ గాదె
తనువు సగమైన భంగంబు తడఁబడంగ
జంగమై పోయె శత్రుశేషంబు దగునె. 90

ఉ. మత్తత విప్రయోగిజనమర్దనుఁ డైనప్రసూనధన్వికిన్
గత్తులొసంగినట్టిజనఘాతుకమాధవనామధేయ మ
త్యుత్తమ మేగతిం గలిగెనో గద నీకు సుధాఖ్య గారకున్
హత్తినలీల రక్కసున కంచితపుణ్యజనాఖ్యయుం బలెన్. 91

గీ. మధుపగుణశాలితో మైత్రి మహి నొనర్చి
పైకములఁ గూర్చి పంచమభంగి పేర్చి
రంతు లిడియెదు జాతి రవంత యెన్న
నుచితగతి లేదు కాసంత యోవసంత! 92

ఉ. బాపురె పాంథభంజన! ప్రభంజన! యామ్యదిగంతరంబు సం
గాపుర మీవు సల్పుటలు కాలునికిన్ జనపీడనంబు లం
కాపురి నుండు దైత్యులకుఁ గర్కశభావము చందనాద్రిశృం
గోపరిపన్నగావళికి నుగ్రత నేర్పును గాదె నిచ్చలున్. 93

చ. ఇల సుమనోగుణంబు విరియించెదు ప్రాణ మటంచు నెంచు మ
మ్మలయఁగఁ జేసె దార మలయానిల! యెంతటిమాంద్య మెంతపాం
సులగతి గర్భమందె బలసూదనుఁ డాగతి మట్టుఁ బెట్టఁగా
నిలిచె జగంబు కానియెడ నింగియు నేలయు నాక్రమింపదే. 94

క. అవునా పేరేప మనో
భవు నాపై కలితతామ్రపర్ణీసదనో
పవనా! పథికోత్ప్లవనా
పవనాపవనాదిఖలదుపవనా! పవనా! 95

సీ. పొదలపై మెదలుతుమ్మెదలార! మీ ఘోక
 చెలికటాక్ష మొకింత కలుగుదాఁక
గములుగాఁ దెమలుకీరములార! మీజోక
 హరిమధ్య చేరి మాట్లాడుదాఁక
పగలచే బొగలుసం పెఁగలార! మీ కాఁక
 మృగనేత్ర యంగీకరించుదాఁక
సిరులచే వఱలు తామగలార! మీ వీఁక
 శుకవాణి మొగ మెత్తి చూచుదాఁక

గీ. నవము నవముగ మెఱయుపల్లవములార!
ప్రబలు మీ రేఖ కాంత చేపట్టుదాఁక
తగదు చల మీఁక దైవ మేదారి నైన
తలఁపులీడేర్పఁగా నేర్పఁ దరుణిఁ గూర్పు. 96

వ. అని యివ్విధంబునం బలుకుచు నళిపికశుకనికరకలకలంబున కలుకుచు నధైర్యంబునం దలఁకుచు నరిమురి యరిమి కరకరికఱకుచెఱకు విలుతుం డోర వెఱికి కఱుకు కఱుకన్న నఱకుచిగురాకుబాకు తాఁకుచకచకలకుఁ జకితాయమానమానసుం డై పొగలుచు దగ దగ మని రగులు నెఱగలిపగిదిఁ రగులుకొను దిగులు సెగల మిగుల నొగలుచు రాకేందువదన యవలోకంబు లేమిం జేసి లోకంబు నిరాలోకంబుగా నెంచుచు నమ్మించుఁ బోణి తనయెడం జేసినవినోదంబులు సారెసారెకుం దలంచుచు నచ్చిగురుబోణిం గూర్చి యెడఁ బాపిన దైవంబుకుటిలనటనకు వెఱగందుచుఁ గుందరదన తనుఁ బాసిన ఖేదంబున నేమి పాటుపడునో యని కందుచు నొప్పులకుప్ప నెప్పుడు గనుఁగొందునో యనుకోర్కులఁ దెప్పలం దేలుచు నంతంతకు దురంతం బగుకంతుసంతాపంబునం దూలుచుఁ గ్రమ్మర నమ్మరాళగామినిం జెందనుపాయంబుఁ గానక శరీరధారణంబునం దేమియు నాసఁ బూనక జెట్టునిట్టూర్పుగాడ్పుల నధరపల్లవంబు బీటలువాఱ సంజాతకార్శ్యంబున ముంజేతికంకణంబులు జాఱ నానంగరాని వియోగసాగరంబు చుట్టుకొనెనో యనుతెఱంగున బొంగినకన్నీరు కెలఁకులం గ్రాలంకులుగా నిగుడ నెపరానితాపంబున డంబైన

యాణిముత్యంబులసరంబు లింద్రనీలవిసరంబులం దెగడ నేం దలుకు

డైన నిందుముఖి వచ్చె నని దిగ్గున లేచి బిగ్గనం బయల్కఁ గౌఁగి
లించి కానక సిగ్గునం దలవంచుచు నిప్పు డమ్ముద్దుగుమ్మ నన్ను రమ్మని
కమ్మఁబంపినం గదా తనతపంబు ఫలియించు నని యెంచుచు య
మ్మీనలోచనాధీనమానసుం డై యుండునవసరంబున. 97

చ. శిరమున కెంజెడ ల్నుదుటఁ జెన్నగుబి త్తరిబొట్టు వాతెఱన్
సరసపువీడెపుంగఱలు చన్గవపై రుదుగాకపేరులున్
గరమున నాగబె త్తమును గాత్రమున న్ననుబూది యొప్పఁగా
నరుదుగ జోగురా లొకతె యచ్చటికిం జనుదెంచెఁ గ్రక్కునన్. 98

క. అరుదెంచినయవ్వనితన్
బరిసరమునఁ గాంచి వినయభరితమృదూక్తిన్
దరుణీ! యెందుం డెందుల
కరిగెద వెందుండుదాన వని యడుగుటయున్. 99

క. కాశీపురమున వాసం
బే సలుపుదు నమరగురునిగృహమున నంతే
వాసి నయి యుండుతఱి ని
న్నే సతతముఁ జూతు నన్ను నీ వెఱుఁగవొకో. 100

చ. అతులితరూప! నే నలబృహస్పతియింటికిఁ బోయినట్టిచో
నతనివిలాసినీమణి రహస్యముగా ననుఁ బిల్చి నీదుసం
గతియు వియోగముం దెలిపి గ్రక్కున నెక్కడనున్నవాఁడొ యే
వితమున నేనియు న్వెదకి వేగమె రమ్మని పంచెఁ బంచినన్. 101

క. వెదకం బోయినతీఁగెయ
పదములఁ దగిలినవితంబు పాటింపఁగ ని
న్నెదుట నె కనుఁగొంటిని స
మ్మదమున హరిణాంక! వినుము మానిని వెతలన్. 102

ఉ. ఎంతని విన్నవింతు రజనీశ! రతీశదురంతచింతచేఁ
దాంతి వహించునీదువనితామణికిం ద్రుటియొక్క దివ్యవ
త్సరాంతర మై క్షణం బొకయుగాంతర మై నిమిషంబు బ్రహ్మక
ల్పాంతర మయ్యె నెన్న మఱి యవ్వలిమట్టు వచింప శక్యమే. 103

క. పులకపగిురు చనుమిట్టలు
మొలక లెగయ మెఱుఁగు లెసఁగుబొమవిలు చెలఁగన్

జలము గురియు చెలికనుగవ
జలదము లనఁదగును గాక జలకము లగునే. ? 104

ఉ. నేర్పుమెయిం బటంబునను నిన్ను లిఖించు లిఖించి రెప్ప ల
ల్లార్పక చూచుఁ జూచి తనయుక్కునఁ జేర్చును జేర్చి సంతసం
బేర్పడ సొక్కు సొక్కి తనహృద్గతతాపము నిన్ను సోకునం
చూర్పులు నించుచు న్నెలఁత యున్నది కన్నది విన్నవించితిన్. 105

ఉ. ముద్దియమోహ మెంతటిదొ? మోహనరూపవిలాస! వింటె యే
సుద్దుల నొల్ల దెవ్వరినిఁ జూడఁగ నొల్లదు సొమ్ము లొల్ల దే
ప్రొద్దు విడెంబు చల్వలును భోజన మొల్లదు నిద్ర యొల్ల దీ
కొద్దికి పచ్చవిల్తునిలకోరుల నేమగుచున్నదో కదా! 106

గీ. దేశముల లేని పెక్కు సందేశములను
నొడివె నని తెల్పఁగా నిందు తడవు పట్టు
నింటి చెంగటిపూఁబొదరింటి కిపుడె
నిన్ను రమ్మన్న దనవు డానీరజారి. 107

ఉ. తాపముఁ దీరె నామది సుధామధురోక్తులు నీవుఁ దెల్పఁగా
తాపసి! యీ మహోపకృతి ధారుణిఁ జేసెడువార లెవ్వరుర్
మాపటివేళ వచ్చెదను మల్లియపూఁబొదరిల్లుఁ జేర నీ
వాపరమాణుమధ్యకు మదాగమనం బెఱిఁగింప నేఁగుమా. 108

క. అని దానిఁ బంచి దట్టియు
ఘనమగు కాసెయును గట్టి కట్టాయితమై
వనజారి యుండుతమి గని
యనుగుణముగఁ దమి ఘటించె నన రవి వ్రాలెన్.. 109

మ. ప్రతిజన్మంబు సుమంగలీత్వగరిమన్ బ్రాపింప నింద్రాణి సు
వ్రతచర్య న్వరుణానికిన్ రవి హరిద్రాచూర్ణరాశి న్నభ
స్తతశూర్పంబున వాయనం బొసఁగఁ బ్రత్యక్సింధువీచీపటా
వృతి యొప్ప న్గొని చల్లునక్షతలు నాఁ బెంపొందెఁ దారౌఘముల్.

క. చరమగిరి నెక్కి పశ్చిమ
శరధిం దననీడఁ జూచి శత్రుభ్రమ రేచ్ఛన్
హరి దుముకన్ నిర్భయతన్
దిరిగెడుకరిఘటలో నాఁగఁ దిమిరము లెసఁగెన్. 111

మ. సమిదుల్లాసి ధనంజయుండు పటుతేజస్స్ఫూర్తియై యుండి తా
సమయం బౌటయు హేతిసంగ్రహవిరాజన్మూర్తియై భూరిభీ
ష్మసహం బాకురుచక్రనేత యసదై జాఱెన్ దదీయాంశుకా
ఘము దోర్దోగ్రనెమాత్స్యమాళి కెలిమిన్ గర్లెన్ ముదం బయ్యెడన్.

మ. నటనోద్ధూతగిరీశనూపురమున న్వాలిలెన్ దినేంద్రుండు త
చ్ఛటులాతామ్రజటాచయప్రభ లనన్ సంధ్యారుచు ల్పర్వె దా
త్పటుజూటీనటదాపగాంబుకణికాభన్ దారక ల్మీఱె ద
త్కటినిర్ముక్తగజేంద్రచర్మ మనఁ జీకట్లొప్పె నింతంతటన్. 113

సీ. జలజాప్తజాతీరతులసీవనవిహార
పటుమురారిమయూరబర్హరుచులు
అంజనాద్రినితంబకుంజరనికురుంబ
కటదానరోలంబపటలఘృణులు
శైలకన్యోత్సంగచరదంతివక్త్రాంగ
కలితనీలభుజంగగరళనిభలు
సాగరాంతస్సీమచారిదైత్యస్తోమ
శూలమేచకచామరాళిసుషమ

గీ. లేకముగఁ గ్రమ్ముకై వడిఁ గాకనికర
కంబళకదంబకాదంబసాంబకంఠ
జాంబవద్బలజంబూఫలాంబుదౌఘ
డంబరము లైనయంధకారంబు లెసఁగె. 114

క. అప్పుడుసంకేతిత మగు
నపూపపాదఁ జేరి సాహసైకసహాయం
బొప్పఁ జెలి వచ్చుమార్గము
రెప్ప యిడక చూచు చుండె రేరాజు తమిన్. 115

గీ. అంత నాజోగిజవరాలు మంతనమునఁ
బోయివచ్చినక్రమ్ము మెల్లఁ బొలఁతి కెఱుఁగఁ
జెప్ప నదియును మది మోహ ముప్పతిల్ల
బహుమతు లొనర్చి సాహసపటిమఁ జేర్చి. 116

మ. గృహకృత్యంబులు వేగ తీర్చి నిజసంకేతస్థలీసీమకున్
బహుమార్గంబులు దాటి ... గ్రగడియ ల్బల్మాఱును ...

ర్చిహితోక్తిం గడుప్రొద్దు వోయె ననుచుఁ శిష్యాళిం బంచి యా
మహిళారత్నము వేడ్కభర్తభుజియింపం దా కృతాహారియై.

చ. కపటయుతాంతరంగమున గ్రక్కున ముగ్ధతిజానుకూటమిన్
స్వపతిని నిద్రఁబుచ్చి తన పై నతఁ డుంచిన కేల్దిమల్చి పా
నుపుపయి నుంచి లేచి పదనూపురము ల్సడలించి తల్పునే
దుపు తగఁ బుట్టిగొల్లైమిడి నూపవతీమణి సంభ్రమంబునన్. 118

సీ. విప్పుకప్పుగుగొప్పకొప్పున విరినల్ల
కలువలదండలు చెలువు మీఱ
సిబ్బెంపుగబ్బిబల్గుబ్బచన్గవను మీ
సరము లౌనీలంపుశరము లమర
కళుకుపాొందళుకులం గులుకుమైమృగనాభి
పంకంబు నెఱపూఁత పొంక మలర
మేలుడాల్మీలనే ల్గారిలుకన్నులు సోఁగ
కాటుక రేఖలు నీటు మెఱయఁ

గీ. బొసఁగ కటివన్నెసాలువు ముసుఁగువెట్టి
చాల సొమ్ములు పూలు బాగాలుఁ గొనుచు
గురునిజవరాలు తమతోఁటగోడ దాఁటి
శశిఁ గదియ వచ్చె నతు లెంత జంత లౌర! 119

క. ఆరీతిఁ జేర వచ్చిన
తారాతరలాక్షిఁ గాంచి తారావిభుఁడున్
రా రమ్మని చేరం జని
గారవమున బార సాఁచి కౌఁగిటఁ జేర్చెన్. 120

చ. అనుగతహారవత్ప్రచుర మాపరిచుంబితదంతవాస మ
త్యనుపమమోహజాతపులకాంకుర మర్ధనిమీలితేక్షణం
బనవరతస్ఫురన్మణిత మత్యనురాగనిరస్తనీవిబం
ధన మగుచుం జెలంగెఁ గడుఁ దద్రతి సౌఖ్యరసాతిభూతి యై. 121

ఉ. మానినిఁ గూడి యిట్టు లసమానసుఖాంగజకేళిఁ దేలి తా
నానతినారి నారిని ప్రియంబున దోఁట్కొని వేడ్కతో నిశిన్
బ్దానిక విశాలకగా వరిగి పూర్వదిగీశపురాభ మాపతి
స్థానపురి న్వసించె నయశంబునకుఁ భయ మేమి కామికిన్. 122

వ. అంతే.

మ. తొలి దేవేంద్రుఁడు మాకులంబు చూరలేదో మేము నాస్తోమురా
యలయంకస్థితిఁ గాంచలేదొ స్వరవిద్య ల్మున్న మావారిశి
క్షలచేఁ బాణిని నేర్చెఁడో యని కులస్థానప్రతిష్ఠల్ త్రిభం
గ్యల ఘోషించెను నాఁగ గోళ్ళకలయం గూసెన్ ధరామండలిన్.

సీ. భూరిత్రియామికాభోగిని తొలికొండ
పుట్టపై నిడిననిర్మోక మనఁగ
ప్రత్యూషవిష్ణునిర్మథితాంధకారాబ్ధి
రహిఁ దోఁచునవసుధాలహరి యనఁగ
పద్మినీమిత్త్రుఁడు బ్రహ్మవేషము దాల్చు
తఱిని బట్టినవెల్లతెర యనంగ
కుముదంబులకుఁ గలక్రొన్ననుగుగ్గిల
పొడి యుంచుదీపంబుపుటిక యనఁగ

గీ. వెలయ వేగురుచు క్కనువెన్నముద్ద
చెంతఁ జూపట్టుకానుమజ్జిగ యనంగ
మ్రుచ్చు వేడుకకత్తెల మోము లెల్ల
వెలవెలను బోవఁ దూర్పునఁ దెలుపు దోఁచె. 125

ఉ. చుక్కలతేఁడు తూర్పుదెసజోదు తనుం గురుసంగరార్థమై
యుక్కునఁ దారసిల్లు నని యుక్కళ మంపినరీతి వేగురుం
జుక్క నుకేంద్రుదిక్కునను శోభిలెఁ దద్బలశోణరేణువు
ల్మిక్కుట మయ్యె నాఁగ నటమీఁదఁ జెలంగెఁ బ్రభాతరాగముల్.

క. చీఁకటికాటుకపిట్టలు
కాకుపడన్ భాస్కరుండు కరజాలకము
ల్వైక నిగిడింపఁ దారలు
వ్యాకులతం దారె ఖగము లగుటన్ భీతిన్. 121

సీ. తేఁటికాటుకరేక నీటు మీఱఁగఁ దీర్చి
మిసిమిగాఁ బుప్పొడి పసుపుఁబూసి
తెల్లి తేనెనిగ్గులత్తిలకంబు సవరించి
రమణీయపత్త్రాంకురముల నలరి

కమ్మబంగరుఛాయ కర్ణిక ల్గావణించి
హంసకస్ఫూర్తిచే నతిశయించి
యుదయరాగంబు సాం పొదవంగా ధరియించి
కంకణంబులు చాల పొంకపఱిచి
గీ. చెలఁగుతరఁగలపయ్యెదచెఱఁగు జాఱ
చిఱునగవు నెమ్మొగంబునఁ జెంగలింప
పద్మినీకాంత యతులసౌభాగ్యగరిమ
గాంచి పతికన్న మున్న మేల్కాంచి యుండె. 128

చ. జననయనోపరోధకరశార్వరగర్వ మడంగఁ ద్రొక్కి స
న్మునిగణసన్నుతు ల్వెలయ ముఖ్యమహామహనీయమూర్తిచే
నినుఁడు సెలంగఁ బద్మిని యహీనవికాసము నేత్రపద్మము
ల్గనఁ జెలఁగెన్ మరందకణకైతవకౌతుకబాష్పపూర యై. 129

చ. వనజము లుల్లసిల్లఁ జెలువం బఱి చీఁకటి పెల్లగిల్ల నిం
పునఁ దగునాత్మబింబరుచి పూర్వమహానగముఖ్య మెల్లఁ గాం
చనగతిరీతిఁ జెల్ల రవి చక్కఁగ నెక్కొనెఁ దూర్పుదిక్కునన్
ఘనగతిఁ జీఁకటుల్ మరలి క్రక్కునఁ జేరెను స్త్రీలవేశిలోన్.

చ. తగ సమయావనీవిభుఁడు దాల్చినకెంపులదాళిబిళ్ళ యన్
పగిదిఁ జెలంగె భాస్కరుఁడు భాసురరశ్ములు భర్మరశ్ములై
నిగిడి కనంగ నయ్యె కడు నింగిని దత్తరుణారుణాతపం
భాగి నలరెం దదీయతను వొందినకుంకుమపూఁత కైనడిన్.

ఉ. అంతట దేవమంత్రి మలయాచలకూటపటీరవాటికా
భ్యంతరనిర్గతానిల మహర్ముఖబోధితపద్మసౌరభా
క్రాంతి నెసంగుచున్ బొలయఁ గంతునిగంతుల నిద్రలేచి తా
నింతిని గానఁగిటం బొదువ నిట్టటు శయ్యకుఁ జేయి దార్చుచున్.

క. కానక లతికాగాత్రిం
గానక మది జల్లు మనఁగఁ గరము భీమి బెడం
గానక మనసిజుఁ డేచం
గా నకటా! యనుచు గృహము కలయఁగ వెదకెన్. 133

చ. వెదకి వధూమణిం గనమి వేదన జెందు మనంబునందు నీ

బ్రదుకు నిరర్థ[illegible]చుం బల్మలు వేసరుఁ బల్కు వేటికే

సుదతి! యటంచు నున్సురసుచర్యా నలుదిక్కులు సూచి విభ్రమా
స్పదగతిఁ గంప మందు మదసామజకంపితభూరుహాకృతిన్. 134

మ. అతఁ డారీతి నిజాంగన న్వదకి దివ్యజ్ఞానదృష్టి న్నిశా
పతి గావించినకీడుగాఁ దెలిసి హా! పాపాత్ముకుం డెంత దు
ష్కృతకర్మంబున కొగ్గె సిగ్గు కులముం జింతింపకే పుంశ్చలీ
స్థితిచే నీబలుజంత ఘోరమెంత పనిఁ జేసె న్నమ్మరా దెవ్వరిన్. 135

క. ఏ కినిసి శపించిన నిపు
డాకులదూషకుఁడు గ్రుంగు నది యొకహెచ్చా
కోకారిని దండింపఁగ
బాకారికిఁ దెలిపి నేఁడ పరిమార్పింతున్. 136

క. అని నిశ్చయించి మది న
య్యనిమిషదేశికుఁడు దుస్సహాగ్రహమతిచే
ననలునివితమునఁ గనలుచు
ననిలజవము మెఱయ నిలక నటు చని యెదుటన్. 137

క. గంగం దరంగరవ మెస
గంగం బ్రవహించు నిన్ను గం గనుగొని యే
గంగం బురముల నెల్ల న
గం గలనిర్జరులపురి తగం గనుపట్టెన్. 138

సీ. ఘనసుధర్మాస్థితుల్ ఘనసుధర్మస్థితు
లన మహాభోగ మెం దనుభవింతు
రప్సరోజాతంబు లప్సరోజాతంబు
లనఁగ హేమాభిఖ్య లమరు నెందు
సురభి మరుత్పాళి సురభి మరుత్పాళి
నా నెందుఁ జెందు మందారలీల
నాసత్యముఖ్యులు నా సత్యముఖ్యులు
నా నెందుఁ గాంతు రానందనంబు

గీ. నమరనాయకమణిలీల నమర నాయ
కమణి శచిమోవిముద్దులు గాంచు నెచట
విష్ణుపదభూషణం బన వెలయు నెద్ది
యట్టియమరావతీపురి నతఁడు చేరె. 139

గీ. వింత లేమియుఁ జూడక వివిధరత్న
కీలితము లైనగవనివాకిళ్ళ గడచి
మొగమువంచి విసర్ణుఁడై ముసుఁగు వెట్టి
నగరిపుఁడు నిచ్చ వసియించునగరి కరిగి, 140

సీ. ఆచార్యు లిదె వచ్చి రనుచు దిగ్గన లేచి
మోడ్పుకేల్దమ్ముల మ్రొక్కువారు
నతిరయంబున నితఁ డాపద వచ్చిన
ట్లరుదేరఁ గత మేమొ యనెడువారు
వింత లేమో చాల వినఁబడు నేటికి
నంచు నాతని వెంబడించువారు
నాలిఁ గోల్పడినయ ట్లెలకో యిపు డింత
యధికదైన్యముఁ జెందె ననెడివారు
గీ. పరిజనము లెవ్వరును లేక పల్లకెక్క
కెల్లబిరుదులు వర్జించి యేరితోడ
మాటలాడక పేదబ్రాహ్మణునిరీతి
వచ్చె ననువారు నయి సురల్ రిచ్చపడఁగ. 141

సీ. కరకంకణంబులు గల్లని చెలు లిరు
గోపులఁ జేరి వీఁచోపు లిడఁగ
వహ్న్యర్కినైరృతివరుణవాయుకుబేర
శంకరుల్ గదిసి పార్శ్వములఁ గొలువ
సురసార్వభౌమసంగరనిరస్తపులోమ
బలివిరామ యటంచు బట్లు పొగడ
రంభోర్వశీముఖ్యరమణీలలామము
ల్పదపాళికోపు లేర్పడ నటింపఁ
గీ. బాణితలమున భిదురకృపాణి మెఱయ
ననుపమానసుధర్మాసభాంతరమునఁ
బృథులచింతామణీభద్రపీఠమునను
నిండుకొలువుండునిర్జరనేతఁ గనియె. 142

ఉ. అగ్గిరిభేది యెంతయు బృహస్పతిఁ దవ్వులఁ గాంచి గద్దియన్
దిగ్గన డిగ్గి దిక్పతులు దేవమునుల్ గరుడోరగాదులున్

దగ్గఱ రా నెదుర్కొని పదంబులకున్ బ్రణమిల్లి యాత్మలో,
నగ్గల మైనభక్తి తగ నర్ఘ్యము పాద్యము నిచ్చి క్రక్కునన్. 143

క. కై దండ యొసఁగి తోడ్కొని
సాదరగతి వచ్చి మణిమయాసనమున న
య్యాదిత్య తేజు నునిచి శు
భోదర్కము గాఁగ సముచితోక్తులఁ బలికెన్. 144

గీ. ఓమహానుభావ! సేమమే మీకు మీ మో
మోముఁ జూడఁ జిన్నఁ బోయి యున్న
దేమి కారణంబొ యేను శిష్యుండ నై
యుండ నింతవంత నొంద నేల? 145

క. అన విని యవనతముఖుఁ డై
యనిమిషగురుఁ డిట్టు లనియె నమరేంద్రునితో
వినిపింపరానికార్యము
వినిపింపఁగవలసె నైన విను మేర్పడఁగన్. 146

ఉ. అత్రిమునీంద్రనందనుఁడు నబ్జభవాంశజుఁ డాకుముద్వతీ
మిత్త్రుఁడు తండ్రి పంపునను మిక్కిలి భక్తిని మమ్ముఁ జేరి స
చ్ఛాత్త్రునియట్ల వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నేర్చి ద్రోహి యై
మాత్రధికరా మదీయసతి మానితశీలను బట్టె వింటివే. 147

క. అంతియ కా దాపాతకి
యెంతయు మది భయము లేక నేమేమో మ
త్కాంతకు బోధించి వెసం
జెంతను నే లేనివేళఁ జేకొని యుఱికెన్. 148

క. హరిహయుతో గురుఁ డీగతి
హరిణాంకునికానినడక లటు దెల్పితఱిఁ
సుర లెల్ల చెవులు మూసుక
హరి హరి! యిది యెంతపాప మని తమలోనన్. 149

చ. కటకట! యింత పాతకము గన్నది గాదనువార లిప్పుడా
కుటిలుని నాజ్ఞ సేయఁ దగుఁ గొంచక యం చనువార లాపె దా
నెటువలె సమ్మతించె మది నీ పని కం చనువార లింతు లిం
తటిబలుజంతలా యనుచు నానను వ్రేలిడువార లై రటన్. 150

చ. అనిమిషనాథుఁ డయ్యెడ మహాగ్రహదుర్గ్రహమానసస్థితిం
గనలుచు భీషణాకృతిని గన్నులు వేయును జేవురింపఁ గా
వనె ననలాదిదిక్పతుల నందఱిఁ గన్గొని మీరు వింటి రే
చెనటి నిశాటుం డిపుడు చేసినయాకొలఁదిగామిచందముల్. 151

శా. అంభోజాసనుచే వరంబు గొని గర్వాయత్తుఁడై యెవ్వరిన్
సంభావింపక చేసె నాగురుసతీసంగం బతిద్రోహి యై
దంభాచారుని గొరతల్పగుని మద్బాహాగ్రజాగ్రన్మహా
దంభోళిం దల ద్రవ్వ నేసెద నహా! దౌరాత్మ్య మే సైతునే. 152

మహాస్రగ్ధర.
అని దిగ్వేదండశుండాయతపృథులభుజోదగ్రదంభోళి కేలన్
గొని రోదోమండలన్ మిణుగురులు గుములుగా గుప్పసారించి యుద్య
ద్ఘనశక్తిన్ ద్రిప్పఁ గొండల్ గడగడ వణకం గల్పవిశ్రాంతివేళా
జనితామర్షాంతకాలస్మరహరుక్రియ నాస్థాని దిగ్గంచు లేచెన్. 153

చ. అనలుఁడు లేచి నిర్జరకులాధిపుఁ జూచి యిదేమి దేవ! నీ
వనికిఁ జనంగ లేచె దిపు డాగ్రహవృత్తిని నింతమాత్ర కై
ననుఁ బనిఁ బంపు మాఖలుని నాఘనఘోరకరాళకీలలన్
విను కరఁతున్ సముద్రనవనీతపదంబు యథార్థమై తగన్. 154

మ. అనినం దండధరుండు చండభుజదండాస్ఫాలనోద్దండని
స్వనదీర్ణద్రుహిణాండకంపితజగత్సత్త్వమై యాదుర్నిరీ
క్షునిదాఘార్కనిభాననభ్రుకుటిదంష్ట్రాభీషణోద్యద్ఘనా
ఘనసంఘోపమకాళికాతనుతమఃక్రాంతాఖిలాశాంతుఁడై. 155

శా. జంభారాతినిఁ జూచి యిట్టు లను దోషాకారుఁ డౌ చంద్రుసం
రంభంబు ల్చవహుల్లోపఘాతముల నారం జేసి యత్యుగ్రతన్
గుంభీపాకము కాలసూత్రము తమఃకూటంబు గాన్పింతు న
న్నంభోజాసనుఁ డిట్టిదుర్మతులఁ బోకార్పం గఁదాఁ బూన్పుటన్. 156

చ. అలవరుణుండు భాసురనయాంపరణుం డను నిర్జరేశ్వరున్
గనుఁగొని సామదానములఁ గాన్గిపను ల్మతి భేదవృత్తిఁ జే
కొన్ని యొనరింప నౌ పతులు గూఢనికార్యము దండయు క్తిచేఁ
గొనకొని దీర్ప నీతికిఁ దగున్ మును మ్మున్నుగ దండ మర్హ్యమే. 157

ఉ. సారసగర్భుఁ డాతని కొసంగెను గాండివ మక్షయాస్త్రతూ
ణీరములర్థి మనోజవము నిత్యము నైసరథంబు దీధితి
స్ఫారమనోజ్ఞవజ్రకవచంబు నసాధ్యము నొపురంబు న
వీరసురాసురావళికి వ్రేల్గొని చూపఁ దరంబె పోరులన్. 158

ఉ. కావున దూత నొక్కరుని కైరవమిత్త్రునిచెంత కన్పి త
ద్భావము గాంచి వచ్చుటకుఁ బంపుట యుక్త మతండు సంధిచే
నావనజాక్షి నిచ్చినఁబ్రియం బగుఁ గాక యెదిర్చె నేని యో
దేవ! భవద్భుజాకులిశతీవ్రత నియ్యకొనంగఁ జేయుమా. 159

చ. అన విని యట్ల చేయఁ దగు నంచనె నైరృతి కార్య మిందునన్
గొనకొన గోట నొపనికి గొడ్డలి యేటి కటంచుఁబల్కె న
య్యనిలుఁడు రాజనీతి యిది యం చనె యక్షవిభుండు మంచిదే
యనువుఁడు దూతఁ జూత మని బల్కెఁ బురాసురవైరి యయ్యెడన్.

క. అనిన సురేంద్రుఁడు గురుతో
ననఘా!యిటు సేయ మీకు నభిమత మగునే
యని యాతనియనుమతిఁ గై
కొని తా నొక్కరుని బిలిచి కుశలత దోఁపన్. 161

ఉ. చందురుచెంత కీవు చని సమ్మతి గా నిపుణత్వ మేర్పడం
బొందుగఁ బల్కి సంధి యగుపా ల్పొనరించుకర మ్మటన్న సం
క్రందనునాజ్ఞ నొదలను గైకొని వాఁడు విమాన మెక్కి దాఁ
జెందొవవిందుపట్టణము చేరఁగ నేఁగి వియత్పథంబునన్. 162

చ. నరయత వచ్చి వెల్పటిహజారముచెంత రథంబు డిగ్గి భా
స్వరమణికీలితంబులు విశాలము లైతగుకొన్నికక్ష్యము
లరుసఁగ దాఁటి యంతిపురివాఁకిటిపెద్దలఁ గాంచి వారితో
సురపతిదూత వచ్చె ననుచు న్వివరింపుఁ డటన్న వారలున్. 163

క. గమికత్తెలతో నపుడా
క్రమ మెఱిఁగింపంగ వారు గ్రక్కునఁ జేతః
ప్రమదప్రదమై యొప్పెడు
ప్రమదవనముఁ జేరి యపుడు ప్రమదం బెసఁగన్. 164

సీ. పటికంపుసోపానపం క్తినిజాంశుసం
ఘటనచేఁ జాలుగాఁ గలిగి మిగులఁ

బోలుపొందుజలసూత్రములు పన్ని రసురీతి
జలజల ప్రవహించుజలములందుఁ
గలిగిన నెత్తావికలువలగములలో
వలగొనునంచతోయ్యాలుల నళుల
లలిత మైనట్టి కేళాకూళిఁ జుట్టి పె
ల్లల్లినద్రాక్షపందిళ్ల చెంత
గీ. పొదలునరవిరిమల్లెపూఁబొదలక్రేవ
వాటమై పాలు తేటపన్నీటికాల్వ
మిసిమిసన్నపుటిసుకపై నెసఁగుచల్వ
గలువపాన్పున నెలరాతిపలకయందు. 165

సీ. జోడు కట్టిన గెల్తు సుదతిరో! నిను లీల
పైబోడు గూఁడినప్రతిన దగునె
సారె పండఁగ మేలు సనుకూరు మాకింత
కాయక పండు టేకరణిఁ గలుగు
నిమ్మైయిఁ గుంకుమ యిదె యంటె వాల్గంటి
పెనఁగెదనలుపులనిడువ నేను
మేలుగ సతమాయె మీాటి పోఁజూడకు
కొసరక ముందుగాఁ గూడి వత్తు
గీ. ననుచు నర్మోక్తిచాతుర్య మమర నపుడు
కవఱవలు రత్నకంకణరవ మెసంగ
పందెములు గోరి వైచుచు పగడసాలఁ
దారతో నాడుహరిణాంకుఁ జేరి మ్రొక్కి. 166

క. దేవ! యవధారు వాకిట దివిజనాథు
దూత చనుదెంచి యిపుడు మీాతోడ వార్త
లాడ వలె నని యున్న వాఁ డనినఁ గొంతఁ
దడవు చింతించి మది ధీరతను వహించి. 167

క. చిఱున వ్వొలయఁగఁ ద్వారా
తరుణీమణి నచట నునిచి తగ జిగిమిగులన్
మెఱయురతనంపుఁ బావలు
విరిబోణియ యొకతె దొడుగ వేడుక మీారన్. 168

ఉ. నెమ్మి మిటారిమై పసుపునిగ్గులదుప్పటివల్లెవాటుతోఁ
గొమ్మమెఱుంగుచన్నుగవ గుత్తపుగుప్ప టురంబునీటుతో
గుమ్మలు వోవ నొక్కచెలి గ్రోలినతేనియ కావిమోవితో
నెమ్మెలు మీఱఁ జంద్రుఁ డొకయింతికరం బనలంబనంబుగన్. 169

సీ. పగడాలచేవకంబంబులు మగరాల
నిగరాలకోణిగలు నిద్ద మైన
యద్దంపువాకిళ్లనాణిముత్యపు మేలు
కట్లనీలపుగవాక్షములుఁ గెంపు
టోడుబిళ్లలకప్పు లుదిరిబంగరుబైరి
టాకులపచ్చలడంబు మీఱు
తిన్నెలు పటాంబట్టుతెరలును బటికంపు
మెట్లును జిగిరంగు మేల్వారంగు

గీ. చందువలు నంద మయి యొప్పుచంద్రకాంత
కుట్టిమంబులు గలకేళికూటమునకు
లీల నరుదెంచి మదకలనీలకంఠ
కంఠరుచిరమ్య హారరత్నకంబలమున. 170

గీ. హెచ్చుముత్యపుగద్దియనే కరంగి
నుఖవు తలగడ చెయ్యూఁది కెలఁకులందుఁ
గొంద ఱిందీవరాక్షులు కొలన నుండి
బలరిపుని దూత పిల్వఁ బంపఁగ సతండు. 171

క. చనుదెంచి మ్రొక్కుటయుఁ బ
జ్జను గూర్చుండంగఁ బనిచి శతముఖునేమం
బును సురలసేమ మారసి
పనివడి నీ వచ్చినట్టి పని యే మనుడున్. 172

చ. కులిశకఠోరధార బలుకొండలతండము గండడంచున
బ్బలియుఁడు పాకశాసనుఁడు బలభంజనుఁ డింద్రుఁడు పల్కుచున్నవా
ర్తలు విను పద్మజాంశమున ధారుణి నత్రిమహామునీంద్రు స
త్కులమునఁ బుట్టినాఁడ వనఘుండవు ధర్మవిదుండ వెయ్యెడన్.

గీ. అట్టినీయెడ నొక్కదుర్యశము గల్గె
సొబగు తెలిచల్వకును మసి సోకినట్లు

సకలజనపూజ్యుఁ డైనయాచార్యుభార్య
బలిమిఁ బట్టితి వింతపాపంబు గలదె. 174

గీ. అంతటఁ బోవక నీ వ
య్యింతిని నెత్తుకొని వచ్చి హృదయంబున నా
క్కింతయు వెఱవవు గర్వా
క్రాంతుఁడ వై యెంత కండకావరమొ కదా. 175

క. క్షితిలో స్త్రీవ్యసనంబే
యతిగర్హిత మందుపైఁ బరాంగన యాపై
నుతశీలుఁ డైనగురుసతి
పతివ్రత నీ వాచరింపఁ బాడియె నీకున్. 176

చ. అరయక మించి చేసితివి యౌవనగర్వముచే నకృత్య మి
త్తఱి మును లైన నీదుతలిదండ్రులపై మొగమాట నిమ్మహ
త్తర మగుతప్పుఁ గాచితిమి దా యడలేటికి నిప్పు డైన నా
గురు శరణంబు సొచ్చి యళికుంతల నిచ్చుట మేలు కానిచోన్.

క. ప్రకట మగుసంగరంబున
నొకక్షణమున వీపుచర్మ మొలిపించెద యా
మిక వేయించెద నిదె మా
మకభుజదంభోళిచండిమం బెఱుఁగ వొకో. 178

మ. అని దిక్పాలకు లందఱు న్వినఁగ జంభారాతి పల్కం గడుం
గినుక న్వారలు నిట్లనే యనిరి తీక్ష్ణీభావ మొప్ప న్మహా
మును లెల్లన్ శపియింపఁగాఁ దలఁచి రున్మాలంబుగా నాగ్రహం
బున సర్వామరసిద్ధసాధ్యులును గుంపు ల్గూడినా రెల్లెడన్. 179

క. నా విని నునుమీసము పై
చే వైచి మొగంబునందు చిఱునవ్వును గో
పావేశంబును దోఁపఁగ
నా వేలుపుదూతఁ జూచి యతఁ డిట్లనియెన్. 180

శా. ఓహోహో! పురుహూతుఁ డెంతటిగృహస్థో! యిట్లు దాఁ బల్కనీ
యూహాపోహము లెందుఁ బోయెనొకో! ప్రత్యూషంబునం గోడి యై
మోహోద్వృత్తి నహల్యఁ గూడు నెడలన్ బోధింప నేనొల్ల ని
ట్లాహా! యొజ్జలవుచ్చకాయవిత మార్గా వేయి నింకేటికిన్!. 181

సీ. అమరేంద్రుసంశుద్ధి యతని మే న్దెలుపదా
ఋషివధూరతి వహ్ని కిపుడు లేదొ
మఱచెనో పాండుభామాస్నేహ మినజుండు
నైరృతినియమ మెన్నాళ్ళ నుండి
ప్రాసఁగఁ గాలేదొ యూర్వశిగుత్త వరుణున
కనిలుఁ డంజనిఁ గూడి దనియఁ డేమొ
కన్నెత్తి యొకసతిఁ గనుఁగొనఁడొ కుబేరుఁ
డెనయఁడో దారుకావనిని శివుఁడు
గీ. తమతమచరిత్ర లెఱుఁగక తాము నొకరి
ననుకొనుట లాయెనా మంచి దంద్రు గాక
నోళ్లు మూయింతు మద్భుజానూనచండ
గాండివనినాద మొనరునక్కదనమునను. 182

క. మగనియెడ రోసి తటున
మ్మగువయె నను వలఁచి వచ్చి మందాడినచోఁ
దగులువడితి నన్నందుకు
దిగఁ బాళెము రాజుపేరు తెలియనిమూఢుల్. 183

ఉ. ఇందుకుగా వహించుక సురేంద్రుఁ డుపేంద్రుఁడు శూలి కీలియుఁ
గ్రందుగ నిర్జరోరగనికాయము లొక్కట వచ్చి తాఁకినన్
జెందిన వేఁక్కఁ దారసిలి చిందరవందర గాఁగఁ జేసెదఁ
జందనగంధి నిత్తునె పొసంగనిసంధికి నేను జొత్తునే. 184

క. ఈవార్తలు విూదొరతో
వే వివరింపు మని పలికి వీడ్కొల్పఁగ వాఁ
డావిబుధేంద్రునిచెంతకుఁ
దా వచ్చి తదుక్త లెల్లఁ దగఁ దెల్పుటయుఁ. 185

ఉ. వింటిరె పాపిపల్లదపువెంగలికూఁతలు వచ్చె నతివా
రింటికి హాని యింతటియకృత్యముఁ జేసియు స్రుక్కఁ డెంతయుఁ
బంటుతనంబులా జలదపంక్తులలోపల దాఁచియున్ననా
విల్లటికిఁ గార్య మబ్బె వెద వెట్టెద తత్తనుమాంసఖండముల్. 186

చ. చెదరనిక్రొండల న్దరఁగఁ జేయుమదుజ్జ్వలవజ్రకీలికిన్
మృదు వగునీసముద్రనవనీతపుముద్దఁ గరంచు టెంత నే

నిదె కదనంపుటాయితము హెచ్చుగ వచ్చెద మీర లిప్పుడే
కదలుఁడు చాటి చెప్పెఁ డెఱుఁగన్ దెఱఁగంటివజీర్ల కీయెడన్.

క. అని పలికి యంతిపురికిన్
జనె సురపతి యంత నచటిజగడపువార్త
ల్విని నారదుండు తనురుచి
జనితశరన్నారదుండు సంతస మెసఁగన్. 188

సీ. అక్షసూత్రము ద్రిప్పు నంగుళీతలి యుద్ధ
జనిహేతుయోజనాభినయ మెసఁగ
శౌరిఁ జేరొక్కనుజిహ్వ నమరకారణమైన
తారావధూటి సంస్తవము చెలఁగ
యలఘువైరాగ్యనిర్మల మైనమదిలోన
జగడంపువేడుక చిగురులొత్త
నియమకర్శిత మైననెమ్మేన భావిర
ణోత్సాహకృత మైనయుబ్బు మెఱయ

గీ. కలిగెఁ బో యిన్నినాళ్లకు కడుపునిండ
నిష్టమృష్టాన్న మని పగిదుష్టుఁ డగుచుఁ
గుంచె విసరుచు వచ్చె పిరించికొడుకు
కడురయంబున నపుడు భార్గవునికడకు. 189

క. ఆరీతి జ్జనుదెంచిన
నారదునకు దైత్యగురుఁడు నయవిధుల న్స
త్కారము గావించి దర
స్మేరముఖుం డగుచు నేర్పు మెఱయం బల్కెన్. 190

చ. అనఘ! యపూర్వ మైనభవదాగమనంబు తలంప నొక్కచోఁ
బొనరిన కయ్య మిప్పు డెగఁబోయఁగ వచ్చినయట్లు దోఁచె నీ
వనుపమదేవదానవమహాహవనాటకసూత్రధారి వై
ఘనముగ వీణె మీటులయ కాడవు నీయొళ వే నెఱుంగనే. 191

క. అనుటయు నగి పరభావముఁ
గని పల్కఁగ నేర్చుకృతివి గావే రవి గా
నినిచోట్లును కవి గనుఁగొను
ననుమాట యథార్థ మయ్యె నైనను వినుమా. 192

ఉ. లాలితరూపయౌవనకళారసధాముఁడు సోముఁ డర్థిమై
వేలుపుటొజ్జపజ్జ నొగి విద్యలు నేర్చుచు నుండ వానియి
ల్లా లొకచోటఁ దా నతని కంగజవిద్యలు నేర్పి సాహసో
ద్వేలతఁ జంద్రుఁ డోడ్కొని తదీయగృహంబున కేఁగె నంతటన్. 193

క. ఆచ్ఛందము వేవేగన్
వాచస్పతి వచ్చి తెలుప వాస్తోష్పతి దా
సైచఁగ వేచిన కినుక
న్జూచి విధునిమీఁద సైన్యములతో వెడలెన్. 194

ఉ. చందురుఁ డొక్కరుండు బహుసంగరకోవిదు లై కడంగుసం
క్రందనవహ్నిముఖ్యరథికప్రవరుల్ మఱి వేన వేలు వా
రందఱు నొక్కనిం బొదువునప్పు డుపేక్ష యొనర్పఁ బాడియే
యిందున కీవు బాసటయి యిందునకుం జయ మిమ్ము భార్గవా! 195

వ. అనిన దరహాసభాసురముఖుం డై శుక్రుం డిట్లనియె. 196

శా. ఏమేమీ కడువింత వింటిమి బళీ! యిల్లాండ్రలోఁ దార బ
ల్లాని మే చంద్రుని ముఖ్యశిష్యునిగ నెంచంబోలు మా కింక సు
త్రామాదు ల్వడిఁ జుట్టుకొన్న శశిమీఁదన్ రేఖ గానిత్తునే
నామాహాత్మ్యముఁ జూడుమా గురుని నిందామగ్నుఁ గావించెదన్.

క. సురసంయమివర! మీకున్
బెరిమన్ దృప్తిగను విందుఁ బెట్టించెద సం
గరమున మీరు నిజేచ్ఛా
పరతం జనుఁ డంచు బంచి భార్గవుఁ డంతన్. 198

క. వృషపర్వాదిమహాసుర
వృషభుల రావించి చంద్రువిధముఁ దెలిపి యీ
విషమసమయంబునను నని
మిషులం గెల్తు మని నీతి మెఱయఁగ నంతన్. 199

క. శీతాంశునిచెంతకు నొక
ధూతం బనిపించి తాము దోష్ప్రథురీతుల్
ఖ్యాతి విన(జేసి దైత్యస
మ్మేతముగా శుక్రుఁ డచటి కేతెంచుటయున్. 200

సీ. ఎదురుగావచ్చి శుక్రున కెలమి మ్రొక్కి
కలువరాయఁడు దనుజులఁ గౌఁగిలించి
వావివరుసలు మెఱయంగ వారు దాను
నెనసి క్షీరోదకన్యాయమున వసించె. 201

వ. అనుటయు. 202

ఆశ్వాసాంతము.

శా. శ్రీరామానుజకీర్తిధారణ ! రణశ్రీవేణికాఖడ్గధా
రారాజత్కరపద్మ ! పద్మహితకృద్రంగద్భుజాధామ ! ధా
మారామాంబుజవాసినీపదసముద్యద్భక్తిపుణ్యావధీ
ర్ణారాతిప్రభుకర్ణ ! కర్ణశిబికల్పా ! కల్పదానోదయా!. 203

క. ధారాళజయవిహారా !
హారాయితకీర్తికృతదిశాలంకారా !
కారావసదరివారా !
వారాశిశయానపాదభక్త్యాధారా. 204

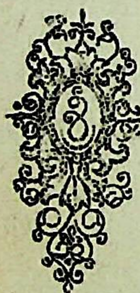
తోటకవృత్తము.
కురుకరహాటకరూశవరాటకకోసలభోజకళింగమహీ
వరనుతహాటకరత్నకవాటకవర్ణితకూటక ! దానజితా
మరతరువాటక ! సద్గుణపేటిక ! మర్దితతాటక ! సాత్కృతధీ
విరచితనాటక ! దండకఝాటకవీంద్రకిరీటకళాకలితా!. 205

గద్య. ఇదిశ్రీజానకీరామచంద్రచరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ
రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవ శేషము కృష్ణ
యార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన
శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధమునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శశాంకవిజయము

పంచమాశ్వాసము.

మస్కరురంగాధిప
రామానుజగుణగణాంకరచనాముదితా
హేమాచలమలయాంచల
సీమాచరసుకవిచంద్ర! సీనసుధీంద్రా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాది మునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

క. అంత శచీకాంతుఁడు మది
నెంతయుఁగుతుకమున వీరశృంగారరసా
త్యంతరమణీయవైఖరి
వింతై కనఁబట్టుమహితవిభవము మెఱయన్. 3

సీ. ధళధళద్యుతి నిండుతగటిమెఱుంగుదు
పటి కాసెచుంగులు బాగు మీఱ
మృగమదాంకిత మైనమేన వేగన్నులఁ
గనుపట్టుఘనవజ్రకవచ మొప్ప
దివ్యమాణిక్యదేదీప్యమానకిరీట
ఘృణు లెల్లదెసల నీరెండ గాయ
కంకణమౌర్వీకిణాంక మౌకెంగేల
శతకోటి శతకోటిచెన్ను మిగుల
గీ. కల్పసుమధామభూషణోత్కరము మెఱయ
చెలఁగి దేవర్షిగణము లాశీర్వదింప
మందహాసంబు మోమునఁ గందళింప
వెడలె జంభారి [illegible] మీఱ. 4

శా. ఆరీతి న్జనుదెంచి యాఘనుఁడు ప్రోద్యద్దానధారాఝరీ
పూరంబు ల్సెలయేరులై తగ జగాపాంబట్టుసాల్ గైరిక
శ్రీ రంజిల్ల చరత్తుషారగిరి నాఁ జెల్వొందునైరావతం
బారోహించె దిశావకాశములఁ దూర్యారావము ల్నిండఁగన్. 5

చ. అతిమతి నహ్ని మేషము కృతాంతుఁడు దున్న నరాశి మానవున్
వరుణుఁడు నక్రరాజమును వాయువు లేడి కుబేరుఁ డశ్వ మీ
శ్వరుఁడు వృషంబు నెక్కి వడి శక్తియు దండము కుంతపాశముల్
సురుచిర మాధ్వజంబు నసి శూలమునుం గొని తోడు గూడఁగన్.

ఉ. మోమున లేతన వ్వెసఁగ ముత్యపుటొంట్లసియాడ మల్కుతో
డా మెనవెట్టి కట్టినకడానిజగాజిగిపాగమీఁద ని
ద్దామెఱుఁగుండురా గులుక తండ్రి పిఱుందు జయంతుఁ డాశ్వక
స్తోముఁడు తోడ వచ్చె రవజోడలరన్ వెలివాజి మీటుచున్. 7

ఉ. స్వర్ణచిరత్నరత్నమయచక్రరవంబుల నబ్జజాండముల్
ఘూర్ణిలఁ గేతుకోటిమెఱుఁగు ల్నిగుడ న్వర హేమభూమిభృ
త్తర్ణకవైఖరిం దగ రథంబులు గొల్వఁగఁ జేరి మ్రొక్కి య
భ్యర్ణమునందె మాతలి రయంబున వచ్చె బలారి మెచ్చఁగన్. 8

మ. బహువర్ణాఢ్యకుధవ్రజంబు మణిచాపప్రక్రియన్ మీఱఁగా
నహనోజంచితహేమకక్ష్యలు తటిన్మంజుస్థితిన్ బూనఁగా
లహరీసన్మదవారివర్షముగ లీలన్ మత్తమాతంగముల్
రహిఁ గన్పట్టెను మేఘవాహనుని మ్రోలన్ మేఘజాలం బనన్. 9

మ. హరి గన్పట్టెను విశ్వరుద్రవసుమాహారాజికాదిత్యభా
స్వరవిద్యాధరసిద్ధసాధ్యతుషితస్వర్వైద్యగంధర్వకి
న్నరయక్షోరగచారణానిలసువర్ణశ్రేష్ఠు లుద్యద్గదా
పరిఘప్రాసపరశ్వధాసిధరులై పార్శ్వంబులం గొల్వఁగన్. 10

మత్తకోకిల.

ఇత్తెఱంగున మోహరించి మహేంద్రుఁ డాహవకౌతుకా
యత్తచిత్తత సర్వదిగ్వలయాంబరక్షితిభాగము
ల్బిత్తు లెత్త గభీరభైరవభేరికా పటహంబు లు
ద్వృత్తి మోయఁగ మజ్జగంబుల బ్రింగుభంగిఁ గడంగినన్. 11

క. చారులచే నాచందం
బారూఢిగఁ దెలిసి చంద్రుఁ డాహవకేళీ
ప్రారంభసూచకంబుగ
వీరోత్సాహమున భేరి వేయించుటయుఁన్.. 12

చ. చెదరె గిరుల్దివం బడరె శ్రీపతి దిగ్గున నిద్ర మేల్కొనెన్
బెదరె నజాండభాండములు భేదిలె నాదిమభోగికన్నుగ్ర
ద్లుదిరెఁ గలంగె వారినిధు లొక్కట దిక్తటసంధిబంధము
ల్వదలెను పొట్లపువ్వు లన వ్రాలెను ఝల్లన చుక్క లత్తరిన్. 13

సీ. బిబ్బోకవతి గబ్బిగుబ్బ గుప్పినసొంపు
గను నురంబున దివ్యకవచ మొప్ప
జవరాలినునుకీలుజడ వేటుదద్దుముద్దుల వెన్ను
నను కవదొనలు మెఱయ
వెలఁదికిఁ గలపంబు నలఁద ఘుమ్మనుపాణి
తలమున గాండివధనువు దనర
కిసలయాధరమేని పసపుడాల్దుప్పటి
కాసె నొప్పగు మొలకత్తి యమర

గీ. మోముఁదామరచిఱునవ్వు మురువు మీఱ
తారఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి యత్తలిరుఁబోణి
కులుకు కిలికించితంబుగ గెలువు మనుచుఁ
బనుప రహి మీఱి వనజారి బయలుదేఱె. 14

మ. బలువజ్రంబులబండ్లు కెంపుటిరుసుల్ పాఁబచ్చటాకూబరం
బులు సన్నీలమణిత్రివేణువు మహాముక్తామణీపీఠముఁన్
తెలివాజుల్ హరిణధ్వజంబు నమరన్ దివ్యాయుధోదగ్రమా
నలఘుస్యందన మెక్కి దైత్యగురుశిష్యామోఘులగ్నంబునన్. 15

సీ. అతిలోకభుజగర్వుఁ డగువృషపర్వుఁడు
విషమాహితులమిత్తి విప్రజిత్తి
యరిచమూచిత్తదత్తామయుండు మయుండు
శంబరుం డురుబలాడంబరుండు
సమరసైన్యాజయ్యుఁ డగుశతహాయుండు
తారకుం డనలోగ్రతారకుండు

ఘనవిభాజితవిరోచనుఁడు విరోచనుఁ
డాహవదళితాభియాతి హేతి
గీ. యనెడు దైత్యేంద్రు లెనమండ్రు నాజి తామె
యష్టదిక్పాలకుల నోర్తు మనుచు సింహ
శరభశార్దూలవృకఘోణిఖరమహోష్ట్రి
తురగముల నెక్కి యుద్ధసన్నద్ధు లగుచు. 16
చ. వెడలఁ దదీయసైన్యములు వెల్వడె నుగ్రతఁ గాలమేఘము
ల్కడఁగినలీల నొక్కమొగి గాటపుఁగాటుకకొండతండము
ల్విడిపడునట్టు లబ్ధు లతివేలములై యరుదెంచునట్లుగా
నడిదములుఁ గద ల్గుదియ లమ్ములు విండ్లును బూని యుగ్రతన్.
సీ. మదచండవేదండమండలు ల్గొండలు
ఘోటకచ్ఛట లూర్మిఝూటకములు
దరదము లై యొప్పుసరదముల్ దీవులు
పటవాళ్ళు కడిమి గనృడు మొసళ్ళు
కరవాలచయము భీకరవాలమీనముల్
చక్రసంహతి తోయచక్రవితతి
చంద్రార్ధచంద్రాంకచర్మము ల్కూర్మము
లాయుధద్యుతిజాల మౌర్వకీల
గీ. లగుచుఁ గనుపట్టుదైత్యసేనార్ణవంబు
భూరిచంద్రోదయంబునఁ బొంగి పొరలి
కెరలి శరలీల నరలంగఁ దరలి వచ్చు
నమరవాహినితోఁ ముదం బమరఁ గవిసె. 18
ఉ. ఆపగిదిన్ ఘటించి యమరాసురసైన్యము లంత నెంతయున్
గోపము లగ్గలింప సెలగో ల్జగడంబునఁ జేరి చేరి తోఁ
దోపుల మీఱి వేఁటిరవుతుల్ తురగంబుల మీటి పిల్వ చె
య్యాపక పూర్వపశ్చిమమహాంబునిధు ల్వలెఁ, దారసిల్లినన్. 19
క. సుభటుఁడు సుభటుఁడు హరి హరి
యిభ మిభమున్ రథము రథము నెదిరించినయా
రిభస మిది యేమి చెప్పన్
నభ మగిలెన్ బుడమి గ్రుంగె నగములు వగలెన్. 20

వ. ఇవ్విధంబునం గ్రమ్మి యస్మోహారంబులు రెండును ముమ్మరంబుగాఁ
బోరునవసరంబున యుగనిగమనారంభసంరంభవిజృంభమాణమ
హాంభోధరగర్జాగంభీరంబు లయినభేరీభాంకారంబులను, ప్రళయ
కాలభైరవహుంకారశంకారచనాచరణంబు లయినభీమఢమాఢమి
కాఢమఢమత్కారంబులు నకుంఠితపురుషకంఠీరవకంఠ నాళ క్ష్వే
ళీకరాళంబు లైనవీరకాహాళీకోలాహలంబులును, విగ్రహవేళాగ్రి
హోదగ్రహయగ్రీవగ్రీవామహోగ్రహేషాభీషణతాక్రూరంబులయి
నబూరగలరవంబులును మంథాచలమంథానమథ్యమానమహార్ణవో
దీర్ణనినాదానువాదంబు లయినయసంఖ్యశంఖఘుమఘుమప్రణాదం
బులునుసంవర్తనర్తనప్రవృత్తమృత్యుంజయచరణసంఘటనస్వనపోష
ణంబు లయినవీరభుజాస్ఫాలననిర్ఘోషణంబులును మహాసరాహ
ఘోణారవజయప్రవీణంబు లయినపటహడిండిమడమరుఢక్కాఝల్ల
రీతమ్మటప్రముఖనిఖిలవాద్యరావంబులు గొల్లన నుల్లసిల్లిన ఝల్లన
మదంబు లుప్పతిల్ల నిప్పు లురులుచూడ్కులఁ బ్రతిసేనాగజంబులఁ
గనుంగొని ఘళంఘళధ్వానంబులు మీఱ బారిగొలుసులు పరబలం
బులఁ బాయం గొట్టి యుద్యద్దాధోరణంబు లయినరిపువారణంబులం
దాఁకి ఘణిల్లు ఘణిల్లునం గొమ్ముక ట్లొరయ నగ్నికణంబులు నభోం
గణంబున కెగయఁ గళిల్లు పెళిల్లునఁ గఠోరదంతంబులు చిటులఁ దుం
డంబులు పెనుచుకొన నొండొంటిం దాఁకి ఘణంఘణితకాంచనఘం
టికాసంఘంబులతోడంగూడ ఱెక్కలతోడికొండలుంబలె నొకట
కటిం బట్టికొని యిమ్ముగా దంభోళిశకలాకారంబు లయినకొమ్ముకత్తు
లు గట్టినకొమ్ము లెంతయుం జూడఁ గ్రుమ్ములాడుచుం బోరు నేనుంగు
లును తరటు గావించి ఘోటకంబుల మీఁటి ప్రతిబలంబులు బడలు
వడంజొచ్చి పగతురు నిగిడించుకుంతతోమరప్రాసశక్తిశూలాద్యాయు
ధంబులు చిదురుపలై గగనంబున కెగయం దొడుపుకత్తులు బిసబిస
విసరుచు వేడంబులఁ దిరుగుచు కేడెంబు లొడ్డుకొని చకచకాయ
మానంబు లయినచికిలిబాకుతారులు గొని నఱకులాడురవుతులును
రథచక్రఘోషంబులును గేతనపటపటాత్కారంబులు నింగిముట్ట నర
దంబులు నిబ్బరంబుగాఁ బఱపుచుం బ్రతి[illegible]బ్బాటుగా
మెట్టింపుచు లాఘవలక్ష్యశుద్ధిదృఢత్వచిత్రత్వంబులు మెఱయ నర

యంబుగాఁ గోదండపాండిత్యంబు నెఱపుచు నంపపరంపరలఁ జెంపర లాడురథికులును గుదికాండ్ర చేసన్న నుబ్బి గబ్బి మిగులం బొబ్బ లిడుచు నొక్కనితోఁ బెక్కండ్రును బెక్కండ్రతో నొక్కండును తారసం బై యీరసంబున నుక్కునారాసంబులు నిగిడించియుఁ జేరినచోట నీటెలం బోటులాడియు డాసినయెడఁ గరాసి గొని మిగుల హత్తినయెడ సూరికత్తులం గొని యుద్ధు లుద్దులుగా గుద్దులాడు కాలుబంట్లును గలిగి దారుణం బయినయారణంబునఁ దదీయకోపాగ్నిధూమస్తోమంబులచొప్పున నప్పరంబునఁ గప్పలు విరాటుకుం గప్పుకప్పుడుప్పటియొప్పున గుప్పునం దుప్పఁ గట్టుటయును తమవా రనియును బెరవారనియునుం దెలియక చేసన్నలం దడవి పట్టుకొని యుబ్బినకైదువులచే నేటులాడి రయ్యవసరంబున నయ్యమరాసుర సేనాసందోహంబులు నెత్తురువానల నమ్మహీపరాగం బణంగుటయు ఖండంబు లయినతుండంబులును దుమ్ము రయినబొమ్మలును భేదంబు లయినపాదంబులును దీర్ణంబు లయినకర్ణంబులును చీలిక లయిన చూళికలును విద్ధంబు లయినవాహిత్థంబులును గాయంబు లయిన కాయంబులునుం గలిగి మావంతులతోడం గూడఁ బీనుంగు లయిన యేనుంగులును పగిలిననోళ్లును బరియ లయినజోళ్లును దునిసినశిరంబులును తుమురు లయినఖురంబులును జీలినగల్లంబులును జిద్రుపలైనపల్లంబులును వీడినభూషణబృందంబులును నలిసినబొమ్ములును నజ్జులైనయెమ్ములును బ్రద్దలైనవెన్నులును బగిలినకన్నులును దెగినవాలంబులును దీనదశం బొందినరాహుత్తజాలంబులును గలిగి యపరిమితరక్తధారాతరంగంబులును జక్రంబులు వ్రీలి సారథుల్ గూలి కేతనంబులు వ్రాలి కింకిణులు రాలి రథికులు సోలి రథ్యంబులు వ్రేలి రయంబులు మాలి రణాంగణంబునం దూలి హతాంగంబులైనశతాంగంబులును బదంబులు రదంబులును పాణులు కృపాణులును నురంబులు శిరంబులును వర్మంబులు చర్మంబులును వెన్నులు చన్నులును షక్కలు డొక్కలును వీనులు జానులును నేత్రంబులు గాత్రంబులును పాలంబులు కపోలంబులును త్రొడలు మెడలును వేళ్ళు నోళ్ళును గడికండలు పడకండలు నెత్తురులు గ్రక్కుచుఁ బొడచెనపాటుగంటవంబడి నెదు బెక్కు నటక యరివీరుల

శిరంబులు ద్రొక్కి క్రిక్కిరిసినవై రిభటశరీరంబులు తలగడులు గా నొడు గఱిచి మీసంబులమీఁద | చే వైచికొని గతప్రాణులై పడినవీరభటులు గలిగి సంగరాంగణంబు ఘోరం బయ్యె నప్పుడు కేశంబులు శైవా లంబులును మొగంబులు పద్మంబులును భుజంబులు మీనంబులును శిరఃకపాలంబులు గవ్వలును ద్వీపంబులు దీవులును చూర్ణితా భరణరత్నరాసు లిసుకలును కంఠంబులు శంఖంబులును మేదో మాంసమస్తిష్కంబులు పంకంబులునుం గలిగి సురాసురశరీరపట్టం బులు దెట్టలం ద్రోయుచు వేలకొలందు లగునెత్తురుటేఱులు ప్రవ హింప నందు భూతబేతాళఢాకినీశాకినీయాకినీలాకినీపిశాచకూశ్మాండ రాక్షసాదిగణంబు లుద్దు లుద్దులుగా నోలలాడుచుం బ్రమోదంబునం దేలుచు నరంబులం బెనచి కరంబులం గట్టినశిరంబు లనునందెలును గజతుండఖండంబు లనుచిమ్మనగ్రోవులం బట్టి నెత్తురునీరు చిమ్ములా డుచు మునింగి యొండొరులం బట్టుచు నిట్టలంబుగా జలక్రీడలాడి క్రొవ్వుపొద లను తెలిచల్వలం గట్టి నల్ల లనుతిలకంబులు దీర్చి సన్నపురంబు లనుసరంబులు వైచి నేత్రకమలమాలికాజాలంబులు ధరియించి మెదడుగంధంబు లలంది గుండెతండంబులు మెక్కి క్రొత్త రక్తంబులు గ్రోలి చొక్కి సోలుచుఁ గరతాళగతుల నాడఁ దొడంగి రప్పు డయ్యిరువాగునం గడిందివీరు లనుబేహారులు రథంబు లను నోడల నెక్కి సంగరం బనుసముద్రంబుఁ జొచ్చి తమతమప్రాణంబు లనుధనంబులిచ్చి నిచ్చలం బయినకీర్తు లనుముల్యంబులు గొని రాసు లు పోసి రయ్యవసరంబున దుర్వారగర్వంబులు పర్వ గీర్వాణులు ద్రోసి నడిచినం బూర్వగీర్వాణులు నెగ్గ బారిన వృషపర్వుం డదల్చి తెరలినబలంబుల మరలం బురికొల్పి తక్కినదండనాథులం దానును రథనేమీ కేరింకారభేరీభాంకారశింజినీటంకారవీరభటహుంకారంబు లకా వియత్తలంబు నొందింది యెదిర్చుటయు నిలింపులు గుంపులుగూడి తెంపునం దారసిల్లిన నింద్రుండును వృషపర్వుండును నగ్నియు విప్ర జిత్తియు ధండధరుండును దామరకుండును మయుండును నైరృతియు వరుణుండును శంబరుండును వాయువు శతమాయుండును కుబేరుం డును విరోచనుండును దుర్మదుండును నీశానుండును హయగ్రీవ

శుంభనిశుంభులు నాదిత్యవసురుద్రులును ద్వంద్వయుద్ధంబునకు దొరఁకొనఁ దొణంగి రప్పుడు 21

ఉ. సింగముమీఁద నెక్కి పటుశింజిని మ్రోయఁ గడంగి విక్రమా
భంగత నింద్రుఁ డాసి వృషపర్వుఁడు శాతశరంబు లేయ శ
క్తిం గొని వైచి యింద్రుఁ డలకేసరిఁ గూల్చిన వాఁడు తేజికిం
జెంగున దాఁటిదాఁటి సురసామజరాజముఁ జూచి మీఁటినన్. 22

వ. తదనంతరంబ యాలోన. 23

క. సౌరగజేంద్రము దానిం
బారి గొలుసుచేత విసరఁ బటురయమున న
వ్వారువము గాలిచక్రము
దారి న్వేడెములు దిరుగ దనుజేంద్రుండున్. 24

క. నేజము గొని యిప్పోటున
నే జమునిం జేర్తు ననుచు నిశిచరవీరుల్
జేజే లిడ సాహసమున
జేజేలగజంబు కుంభసీమం గ్రుమ్మెన్. 25

క. దానికిఁ గలఁగక శతమఖు
దాని కినుక మీఱ దానధారాస్ఫురణం
బూని కరమ్మునఁ జిమ్మెను
బూని కర మ్మెదుర దనుజపుంగవుహయమున్. 26

క. అందుకు వెఱవక తురగము
కందుకము ల్లైగసి తూఱఁగా నిగళము చే
నందుకొని ఘలఘలధ్వని
గ్రందుకొన న్విసర వేల్పుగజ ము వ్వేళన్. 27

క. సుడివడకయె వేదంబుల
సుడిగాలిగతిఁ హయంబు సురకరిఁ జుట్టన్
వడి దిరుగఁగ నడిదముఁ గొని
బెడిదముగా నఱికి వాఁడు పెళ పెళ నార్చెన్. 28

క. అమ్మద నాగేంద్రంబును
గుమ్మరసారెగతిఁ జుట్టుకొని వడి దిరుగన్

ముష్ఠాతె యనుచుఁ జూపఱు
ముమ్మాఱుం బొగడి రొక్కమొగి నవ్వేళన్. 29

క. వాలమ్మున నింద్రుఁడు కర
వాలమ్మున నుగ్గు సేసి వానిహయంబుల్
ఫాలమ్ము నొవ్వ నేసిన
వాలమ్మునఁ బఱచె నది మహావేగమునన్. 30

ఉ. అందుక యుగ్రతుండమున నందుక నబ్ధిఁ బరిభ్రమించు న
స్సుందరశైలమో యన నమందర మర్తదివిజేంద్రదంతి వీ
కం దగఁ దొట్టి నిల్చుతురగం బురగం బురగారి బట్టుచా
యం దగఁ బట్టెఁ గంద మన నందఱు నం దరుదంది చూడఁగన్. 31

గీ. హయము విడచి యసుర రయమున లంఘింప
నమరగజము వాని నమరఁగ జము
చెంత కనిచె నంత నంతకాకృతి నతం
డరద మెక్కి నీలశరదలీల. 32

క. కనుపట్టె శరపరంపర
లనిమిషపతిమీఁదఁ గురియ నతఁడును రింఖ
త్కనకమణిపుంఖశరముల
నినిచెను దినకరుఁడు కిరణనికరముపోలెన్. 33

చ. అనలుఁడు విప్రజిత్తియు రయంబున మార్కొని పోరు వేళ న
య్యనలుఁడు సప్తసాయకము లాతనిపై నిగిడింపఁ దోడనే
తునిమి యతండు తత్తనువు తొమ్మిదియమ్ముల నాట నాతఁ డా
తనివిలు ద్రుంచి నొంచిన నతండును వేఱొకవింట మార్కొనెన్.

సీ. తారకయములు విస్తారకనచ్చాప
నైపుణిఁ బోరి రందఱును బొగడ
మయనైరృతులు వహ్నిచయనైకశరముల
నొక్క రొక్కరిఁ గప్పి దక్కు మీఱ
శంబరాబ్ధీశులు శంబరాజద్బాణ
శతము లేసిరి పరస్పరతనువుల
హేతిసమీరణుల్ హేతిఘట్టనలచే
మిణుగురు లెగయంగ రణముఁ జేసి

గీ. రలవిరోచనుఁ డర్ధేశు నలవి లేని
భల్లముల నేయ నాతఁడు విల్లు దునిమె
దుర్మదుం డిందువాళితో దుర్మదమునఁ
బోరెఁ గేసరితోఁ గరి పోరినట్లు. 35

క. తక్కుఁ గలదనుజవీరులు
తక్కటిగీర్వాణవరులు దలపడి వైరం
బెక్కఁగ నెక్కటి పోరిరి
యుక్కున బ్రహ్మాండబాండ ముబ్బట్లూఁగన్. 36

క. సక్రోధ్యత నావేళన్
శుక్రుఁడు సురగురుని జూచి సోల్లుంఠనముల్
వక్రోక్తి నాడ నాతఁడు
శక్రు దెసం జూచెఁ జూడ శతమఖుఁ డనియెన్. 37

క. నేఁడే కడంగి శుక్రుఁడు
చూడఁగ జగ మెల్ల దనుజసైన్య మొనర్తున్
జూడుఁడు వేడుక యెఱుఁగక
నాఁడితి సని యతనిచిత్త మదరఁగ ననుచున్. 38

లయగ్రాహి.

బంగరుబెడంగుబలుసింగిణి వడిం గరము
నం గొని కడంగి ధర నింగియుఁ గలంగన్
ఖంగు ఖణి ఖంగు రనుచుం గుణ మొసంగి మొఱ
యంగఁ బ్రజలం గినిసి మ్రింగుజముభంగిన్
భ్రాంగి సమరాంగణమునం గజతురంగమశ
తాంగసుభటాంగము లిలం గలిసి బ్రుంగన్
సింగము కురంగసమితిం గసిమసంగెడు తె
ఱంగున సభంగజయ సంగతిఁ జెలంగన్. 39

ఉ. తోడనె కూడి దిక్పతులు దుస్సహసూర్యకరంబులో యనన్
వేఁడిమి మీఱు బాణముల వేలకొలందిగ దైత్యవీరులన్
ఝోడి మడంప వారలును బోరన షో రొనరింపఁ జాలక్రే
వ్రీడ దొఱంగి పాఱె రటు వెలుపు మూఁకలు వెంట నంటఁగన్.

క. మాయాదివ్యంతులు శత
మాయాదినిశాటవరులు మఱిలి చలమునన్
మాయారణమున దివిజుల
మా ఱుఁగఁ జేయుటకు నైకమత్యము మెఱయన్. 41

సీ. నగములై క్రూరపన్నగము లై హాలహాల
గరము లై ప్రళయసాగరము లగుచు
ధరము లై కాలాంబుధరము లై యసిపత్త్ర
వనములై ఝుంఝూపవనము లగుచు
ఖరములై ద్విరదశేఖరము లై పటుపాన
రసము లై కఱకునారసము లగుచు
జలములై రక్తపింజరము లై దుర్వార
తమములై సైంధవో త్తమము లగుచు

గీ. వెఱపుఁ బుట్టించి పోనీక వెంబడించి
కహకహార్భటి చాల దిక్తటుల నించి
వేగ నానావిధాయుధవృష్టి ముంచి
కదన మొనరించి రిట్టు లగ్గలిక మించి. 42

ఉ. అత్తఱి ధారుణీతలవియత్తలము ల్లన నొక్కటయ్యె ను
న్మత్తసురారిబృందములమాయల వహ్నియమాదిదిక్పతు
లుత్తర మంది తత్ప్రతివిధానము సేయ నెఱుంగ రైన నా
యుత్తత నేమియుం దెలియ కయ్యమరేంద్రుఁడు నుండె దీనుఁడై.

ఉ. అంత జయంతుఁ డెంతయు దయంబున దేవహయంబు నెక్కి రే
వంతునిరీతి చోదనలు వల్గనము ల్రవగా ల్చెలంగ నం
తంతఁ గణంగి కుందనపు టందపుసింగిణి మ్రోయఁ జేసి కా
లాంతకదండచండవివిధాస్త్రపరంపర లెందు నించుచున్. 44

గీ. తనదుగాంధర్వమాయ నా దనుజవరుల
మాయ మాయించి వృషపర్వ మయుని దక్కు
నసురముఖ్యుల నెనమంద్ర నైంద్రముఖ్య
దివ్యబాణాష్టకముల వధించె నపుడు. 45

చ. దనుజులపాటుఁ జూచి మదిఁ దల్లడ మందుచు నుండుశుక్రునిం
గని గురుఁ డంత సంతసము గాంచి జయంత! జయంత! యెంత ని

న్నీనుతి యొనర్తు నే ననఁగ వేడుక మీఱఁ బురందరుండు నం
దనుని గవుంగిలించుకొని తద్దయు దీవన లిచ్చి మెచ్చె చర్చ. 46

వ. ఇవ్విధంబునం బురందరుం డమందానందంబున నందను నభినందనం
బొనర్చి బృందారక సేనాసందోహంబులుం దానును చందురునిపయిం
దాఁకుటయు నతండునుం దనసహాయు లైనవైతేయులపాటును
జయంతునిపోటుపుం జూచి మనంబునఁ దాపంబునుం గోపంబు
నుం గదుర నెదుర సదరలజ్జావిషాదవేదనావిభావ్యుం డైనకావ్యునిం
జూచి మీయాక్షణంబున కీక్షణంబున నారణంబుచే పారణం బొన
ర్చెద నిమిషంబున ననిమిషు లెల్లయ్యెదరో కనుంగొనుఁ డని ప్రార్థించి
శుక్రుని రథం బెక్కించుకొని శంఖకర్ణనామకుం డైననిజసారథిం
జూచి నీరధి తెరల తెఱఁ గంటిన తెరగంటిబలంబులం గనుగొంటివే
గాడ్పుకంటెను మనంబుకంటెను మనరథంబును రయంబుగాఁ బఱపిం
పుము మాతలి సిగ్గుఁబఱపింపుము నీనూతచాతుర్యంబు నెరపిం
పుము చూత మని యగ్గించుటయు నతండును నిజమనోరథంబున కను
గుణంబుగా రథంబు నడిపించుటయు వజ్రమణిగణప్రభావిభాసితం
బును వైడూర్యమయహారిణధ్వజాభిరామంబు నగునమ్మహాస్యంద
నంబు నంబరమణిబింబంబునకుఁ బ్రతిబింబం బై వెలుంగునప్పు డసుర
పట్టంబులపయింగిట్టి మేరుశరాసనంబు మోపెట్టుగట్టురాయల్లుని
విధంబున నయ్యామినీవల్లభుండు గాండీవంబు మోపెట్టి గుణస్వనం
బుగా వించుటయు నమ్మహాస్వనంబు బ్రహ్మాండంబు నిండి యాఖండ
లాది దిక్పతులం బెండుపఱిచె నయ్యవసరంబున ననేకకోటిమార్తాం
డ మండలప్రభాడంబరవిడంబనం బై నయారాజుదివ్య తేజంబు సురా
సురులకు దుర్నిరీక్ష్యం బై యుండె ననంతరంబ పద్మగర్భుండు పలుకు
చిలుకలకొలికితోడంగూడ భండనంబు చూడ కోడెరాయంచ నెక్కి
వేదంబులు నధ్యాత్మవాదంబులు యోగంబులు నఖిలయాగంబులు
కాలాదిపదార్థంబులును, మూర్తీభవించి తన్నుం గొల్వ నరుదెంచి
కశ్యపాత్రివసిష్ఠవిశ్వామిత్రభరద్వాజప్రముఖు లైనమహామునులం
గనుంగొని బహువిధయుద్ధంబులం బేరు వడసి నడిసిన్న వార లిం
ద్రాదిదిక్పాలకులు విరలతోఁ జక్కులో జక్కటి నెక్కరణిం బెనం

గునో చూడవలయు నని పలుకుచు దేవతలకు సదృశ్యుం డై యుం
డె నాసమయమున. 47

క. శుక్రుని మృతసంజీవని
నక్రము లగుదనుజముఖ్యు లని బ్రతుకక మున్
విక్రమమున శశి నొక్కరు
శక్రుఁడు మెచ్చంగ గెల్వఁ జను మన కనుచున్. 48

ఉ. ఒక్కట దిక్పతు ల్విబుధయోధులతో శశిఁ జుట్టి ముట్టి పే
రుక్కునఁ జక్రము ల్పరియ లుగ్రగదాపరిఘత్రిశూలము
ల్పెక్కుశిలీముఖంబులను భీమగతి న్వెయి నించి ముంచి నల్
దిక్కులఁ గ్రమ్మి దొమ్మిగ ధృతిన్ సమరం బొనరించి రుద్ధతిన్.

ఉ. అంత నితాంతకోపమున నత్రితనూభవుఁ డాత్మభారతీ
కాంతుఁ దలంచి మ్రొక్కి రణకౌతుక ముల్లసిలన్ గణింగి య
త్యంతవిచిత్రలీల నొకయాయుధమున్ దనపై రథంబు పై
నంతపయి న్దురంగనివహంబుపయిం బడనీక త్రుంచుచున్.

సీ. వెండియుఁ గడఁగి చంద్రుండు గాండీవకో
దండంబు కుండలితప్రశస్తి
నుండఁగా డిగిచి ప్రచండకాండంబు లొం
డొండ దిఙ్మండలి నిండ నేసి
తండతండముగ వేదండంబులను రథ
కాండంబు లశ్వప్రకాండములను
గండు మీఱుభటాళి ఖండఖండంబు లై
పండఁ దరిగినట్లు భండనమున

గీ. మొండుకొనఁ జేసి కండలకొండ లెసఁగఁ
గుండలను గ్రుమ్మరించినదండిరక్త
కాండములు గురియించి బ్రహ్మాండ మదర
దండిగా నార్చె నిర్జరు ల్బెండుపడఁగ. 51

క. ప్రదర మొకటి శశి యేసిన
పది నూఱై వేయు లక్ష పదిలక్షల్లు న
ర్బుదము లనంతంబును నై
యది ముప్పదిమూఁడుకోట్లయమరుల ముంచెన్. 52

సీ. ఘంట నాడించినవితాన గండు తేటి
మొఱయుచందాన జలధర ముఱుముఱీతి
యుఱిమి గీచినభాతి నై యుత్పలాప్తు
నారి రణమున మ్రోసె నాదార కపుడు. 53

సీ. అసువు లాసింపనివసువుల నెసమంద్ర
నసదృశాంబకముఃపస యణంచి
యద్రులగతి మీఱురుద్రుల బౌణస
ముద్రనుగ్నులఁ జేసి రౌద్ర ముడిపి
తర్ద రాజిల్లుసన్నిద్ధ రాదిత్యుల
నద్దఁ జేరక మున్నె సద్దు మాన్పి
కత్తులు పూని యున్మత్తులై వచ్చుమ
రుత్తుల సముదగ్రవృత్తిఁ బాపి

గీ. మఱియు గంధర్వకిన్నరగరుడసిద్ధ
సాధ్యచారణయక్షభుజంగపతులు
చండగాండీవముక్తాస్త్ర సమితి ముంచి
లీలఁ బఱపెను బంచబంగాళముగను. 54

ఉ. ఏచి జయంతుఁ డయ్యెడ నహీనశరంబులఁ జంద్రు నొంచినన్
జూచిన మోదుగం దలఁపఁ బోలి యతం డలుకన్ శచీసుతుం
జూచి తృణీకరించి నగుచున్ వడి చన్మరయందు నుగ్రనా
రాచము నాటి వ్రాల్చెను ధరాస్థలి శుక్రుఁడు మెచ్చి యార్వఁగన్.

ఉ. అంత జయంతుపాటు హృదయం బెరియింప నిలింపభర్త చౌ
దంతిని డిగ్గి కాంచనరథం బధిరోహణ చేసి రోషదు
ర్దాంతత మాతలిం గని సుధాకరుపై మన తేరుఁ బోవని
మ్మింతట చంద్రుఁ డయ్యెడిని నింద్రుఁడు నయ్యెడి నిజ్జగంబులన్.

క. అని పల్కనని మహేంద్రుని
మనమున వలెన్ రయము మెఱయ మాతలి రథమున్
జనఁ జేయఁ జంద్రసారథి
యును రథ మభిముఖము చేసె నురునడి మీఱన్. 57

ఉ. ఇద్దఱు నప్రమేయబలు లిద్దఱు నేర్పరు లస్త్రవిద్యచే

నిద్దఱు నుగ్రసాహసికు లిద్దఱు న[illegible]

ల్బద్ధేలు మీఱఁ దారసిలి పన్నగభవాంశము శింజినీధ్వనిన్
బ్రద్దలు వాఱఁ బోరి రటు పాకవిదారియు శోకవైరియున్. 58

ఉ. అక్షులు వేయిటం గినుక నగ్నికణంబులు రాలఁగా సహ
స్రాక్షుఁడు మండలీకృతశరాసనుఁడై రథరశ్మికేతుచ
క్రాక్షతురంగసారథిసమన్విత మాగతి సారసారిపై
లక్షశరంబు లేసెను వివక్షిత భార్గవుఁ డాత్మఁ గుందఁగన్. 59

ఉ. చందురుఁడు న్పురందరనిశాతశరాహతిఁ గంది నివ్వెఱం
జెందఁగ నింద్రుఁ డిట్లను శశీ! వినరా వినరానిపాతకం
బందినవాని కార్తియరుదా గురుదారకృతాపరాధమే
ధం దిగఁ ద్రోచి చేసితి వృథా విబుధావళితో విరోధమున్. 60

క. కావరమునఁ గానవు నీ
కా వర మఱఁ డిచ్చె ననుచు నది చెల్లెను నీ
కీవరకును విడువు మిఁకన్
నీవరదర్పము నణంగ నేఁడు మృగాంకా! 61

క. ఆమాటల మన మెరియం
గా మదనుని మేనమామ గద్దింపుచు సు
త్రామా! నీమాహాత్మ్యము
నీమహిజను లెఱుఁగరొక్కొ యే నెఱుఁగనొకో! 62

సీ. కోడివై మదనుని కోడివై కృతి నహ
ల్యాజారతను గాంచినట్టిమారు
గురువైనయట్టియా గురువైచి విశ్వరూ
పుని గురు చేసి ద్రుంచినయఘంబు
యంబ యతాదిలకి న్యాయం బెఱుంగక గర్భ
ఘాతం బొనర్చినపాతకంబు
యజ్ఞహయం బన యజ్ఞత ముచ్చిలి
సగరుఁ గీడ్పఱిచినతగనివిత్తము

గీ. మఱచితో పరుఁ దెగడెదు మదముకతన
సిగ్గుపడలేవు నీమేను చిన్నెలన్ని
పరుషములాడి పల్కినను మెల్పోవ దరమె నీకు
విడువుమీ నోరి క్రొవ్వోరి! వృత్రవైరి!. 63

చ. అన్ని యనివార్యరోషమున నగ్నిశిఖానఖ మాశిలీముఖం
బొనరఁగ వింటఁ బూన్చి భయదోర్జనగర్జన నిర్జరాధిపుః
జనుసున నాట నేయుటయుఁ జాపము కోపము వైచి తేరిపై
ఘనతరరక్తపూరములు గ్రక్కను సుక్కుచు వ్రాలెఁ గ్రక్కనన్.

క. ఆహరిహయుపాటునకుః
హాహాకారంబు లెసఁగ నబ్జారిపయిః
స్వాహాధిపాదిదిక్పతు
లాహవమునఁ గ్రమ్మి గురిసి రమ్ములవానల్. 65

గీ. వారి నందఱి మీఱి యవ్వారిజారి
వారిధర మభ్రవీథి నవ్వారి గాఁగ
వారిధారలు నిగిడించుదారి భూరి
భూరిపుంఖాస్త్రముల నించెఁ జేరిచేరి. 66

ఉ. ఆయెడ మూర్ఛ దేరి విబుధాధిపుఁ డాగ్రహదుర్నిరీక్ష్యుఁ డై
కో యని యార్చి పేర్చి శతకోటి కరంబునఁ బూని పూన్కి నేఁ
డాయుజుఁ డిచ్చినట్టినర మైనను నాపని యైన నిల్పుఁ గా
కీయుడుభర్తశౌర్యము సహింతునె నే నని యేయ నెంచఁగన్. 67

గీ. శుక్రశమనాదిదిక్పతు లక్రుఁ గూడి
శక్తిదండకృపాణపాశములు నీటె
గదయు శూలముఁ గొని నిశాకరునిఁ గిట్టి
దిట్ట లై బెట్టుగా నరికట్టుకొనఁగ. 68

మ. ధరణీచక్రము దిర్దిరం దిరిగె దిగ్దంతు ల్చలించెః దివా
కరబింబంబు విహీన తేజ మగుచుః గన్పించె ఘూర్ణిల్లె సా
గరముల్ సప్తకులాచలంబు లదరెం గంపించె నానాచరా
చరసందోహము లబ్జ పద్మభవుఁడుః సంక్షోభితస్వాంతుఁ డై. 69

ఉ. జంభవిరోధిముఖ్యు లతిసాహసవృత్తి నిజాయుధంబు లు
జ్జృంభితలీల నిట్లు గొని చేరఁగఁ జంద్రుఁడు శుక్రుఁ జూచి సం
రంభము మీఱ మన్మథజపరాక్రమచాతురి చూడు మంచు సం
స్తంభననామకాస్త్ర మురుచాపమునః దెగదీసి యేసినన్. 70

ఉ. ఎత్తిన యాయుధంబు లవి యెత్తినకై వడి నుండ దేహముల్
మత్తిలినట్లు దిక్పతులు మ్రాన్పడి యుద్ధము

జిత్తరుబొమ్మలో యన విచేష్టత నొందినయత్తఱిం జయో
ద్వృత్తిని జంద్రుఁ డార్చెను విదిక్కులు దిక్కులు పిక్కటిల్లఁగన్. 71

సీ. అంకురత్పులకజాలాంకితగాత్రుఁ డై
భూషించె నలుమొగంబులను బ్రహ్మ
గెలిచెఁ జంద్రుఁ డటంచు జలధరగంభీర
గరిమ ఘోషించెను గగనవాణి
హర్షసంభ్రమసంభృతాత్మఁ డై చంద్రుని
పేర్మి కౌఁగిటఁ జేర్చె భృగుసుతుండు
శంఖభేరీముఖస్వనములు విలసిల్ల
వనజారి నుతియించె దనుజబలము

గీ. కుంచ సారించుకొన్నమ నికుంచనాది
చిత్రగతులను జేతుల చెలఁగనాడె
సమరహంవీరుఁడే జీవు చంద్రుఁడే య
టంచు నారదమౌని ప్రియంబు పూని. 72

చ. అనిమిషరాజి యీగతి మహాజిఁ బరాజితవృత్తి నొందుటన్
గని గురుఁ డాత్మలోన భయకంపము లుప్పతిలంగ గ్రక్కునన్
దినకరుఁ జేరఁగా నరిగి దీనతఁ దద్విధ మెల్లఁ దెల్పి మ
మ్మును గృపఁ గావవే యనుచు మ్రొక్కి యినుం డతిభక్తి నిట్లనున్.

క. వెలి వేటికి నేఁ గలుగఁగ
గురుఁ డగునీయాజ్ఞఁ బూని కువలయమిత్రున్
శరముల నైనను భీకర
కరములచే నైనఁ ద్రుంతుఁ గరముసుదారన్. 74

సీ. అని పల్కి జోడులేనట్టిబండిని మీఱు
తన తేరనూరుఁ డుద్ధతినిఁ దోల
సీతాంశుపైఁ దాఁకి శితసాయకము లేయ
నాయమ్ము లతనియాయమ్ములంటి
గాయమ్ము లొనరింపఁగా వెండియు నినుండు
వాఁడిమయూఖము ల్వేఁడి మెఱయఁ
బఱపి యుద్ధతిఁ జరాచరజంతువుల నెల్ల
బెలగింపల రీతి పెట్లఁ జేయ

గీ. సలుక హిమరశ్మి నిజకిరణాళి నించి
యామహోతాప మణగింప నప్పు డుష్ణ
శీతసంయోగమున వ్యతీపాతసంజ్ఞ
పాదమె నొక్కెడ ముజ్జగంబులు వడంక. 75

క. ఈగతి గవిసిన నాతని
వేగమె యోగముల కెల్ల విభుఁడవు గమ్మా
బాగుగ నంచు విరించి ని
యోగించె జగత్త్రయీహితోచితమతి యై. 76

శా. ఈలీలన్ హిమధాముఁ డర్కుఁడును దారెంతే వడిం బోరఁగా
నాలోకం గురుఁ డాత్మ నారసి జగత్ప్రాణు న్నిరీక్షించి వే
కైలాసంబున కేఁగి నీవు శశిమాహాత్మ్యం బంతయుం దెల్పి యా
నీలగ్రీవుని దోడితె మ్మతఁడు వీనిం గెల్చుఁ గయ్యంబునన్. 77

క. నా విని పవనుం డట్లన
గావించెద ననుచు మ్రొక్కి ఘనతరరంహో
ధావిత సకలకులాద్రి
క్ష్మావనికాభాగుఁ డగుచు చనిచని యెదుటన్. 78

సీ. గర్వఘూర్వహపక్షకంధరబాహుకే
యూరముద్రాంక మై మీఱుదాని
కలధౌతమయశృంగకాంతుల నేవేళ
వెన్నెలల్ గాయుచు నున్నదాని
దంతావళాననదంతఘట్టనలచే
వింతసంతన గాంచి చెలయుదాని
తతమహోన్నతలీల త్రైలోక్యలక్ష్మికి
నిలుఁవుటద్దమురీతిఁ జెలఁగుదాని

గీ. రుద్రకన్యామణీగీతవిద్రుతాశ్మ
సంతతామ్రేడితాంబునిర్ఝరసమూహ
రమ్యముక్తాకలాపవిరాజితోప
కంఠ మగుదాని రౌప్యనగంబుఁ గనియె. 79

మహాస్రగ్ధర.
కని [illegible]

ఘనతర్షోత్కర్షరింఖత్కరసదనమృగగ్రాసవిత్రాసలోల
త్తనుభూషాభోగిభోగాతతమణికిరణోదారవై భాతికశ్రీ
జనితోల్లాసానురంజత్సకలమునిదృగబ్జప్రకాశున్ గిరీశున్. 80

గీ. కాంచి భృంగి నివేదితాగమనుఁ డగుచు
ననిలుఁడు తదాజ్ఞ నేఁగి సాష్టాంగ మెఱఁగి
చేరి యందంద వినుతించినీరజారి
యనుచితాచార మెఱిఁగించి యాభవుతోడ. 81

క. అమరుల కతనికిఁ గలిగిన
సమయము వినరించి దేవ! చనుదెంచి సురో
త్తములం బ్రోవుము దయ లో
కములకుఁ గర్త వగు నీవు గావఁగ వలదే. 82

చ. అన విని యింత దుర్జనుఁడె హా హరిణాంకుఁడు వీని దక్షునిం
దునిమెడునాఁడు పాదమునఁ ద్రోచితిఁ గాని వధింప నైతి నేఁ
డనిమొనలోన వానిఁ దెగటార్చెదఁ దీర్చెద మీకు బన్నముల్
నను శరణంబుఁ జొచ్చినజనంబు మనంబున నొవ్వఁ జూతునే. 83

మ. అని రోషాగ్నికణంబు లుప్పతిలఁగా నాదేవదేవుండు ది
గ్గనఁ దా లేచి మృదూక్తి నంతిపురికిం గాత్యాయనీకాంతఁ బం
చి నగోదగ్రకకుత్థ్సముజ్జ్వలరుచిం జెన్నొందు మి న్నందునం
దిని వేగంబున నెక్కె తూర్యరవముల్ దిక్చక్రము ల్నిండఁగాన్. 84

క. ఆసిటలాక్షుఁడు శూలము
ఖానేకమహాయుధంబు లరిభయదము లై
కానఁబడ నపుడు ప్రమథగ
ణానీకినితోడ నడిచె నబ్జునిమీఁదన్. 85

ఉ. అంబరవీథి భూతనివహంబులతోఁ జనుదెంచి మించి యా
శంబరవైరివైరి రభసంబున నంబుజబాంధవుండు న
య్యంబుజవైరియుం బెనఁగ నక్షము సొచ్చి యదల్చి వజ్రతీ
క్ష్ణాంబకకోటి నాటె హరిణాంకునిపై గుఱుఁ డుబ్బి యార్వఁగన్. 86

మ. ప్రమథుల్ ఘోరతరాట్టహాసములచే బ్రహ్మాండ మ్మూఁగాడ శూ
లముసుంఠిశరశక్తికుంతకరవాలప్రాసచక్రాదిశ

స్త్రమయాసారము నింపఁ జంద్రుఁడు పర్జి సర్వాస్త్రసంహారకా
స్త్రముచేత న్వివిధాయుధోత్కరము చూర్ణంబై చనం జేయుచున్.

క. వారలఁ దఱుమఁగ గజముఖ
భైరవశక్తిధరవీరభద్రులు చంద్రున్
బౌరావారచతుష్కము
మేరువు చుట్టుకొనురీతి మెఱయం బొదువన్. 88

గీ. నాతికై పోరునానలినారి నారి
వింట సారించి యుద్ధతి మీఱ వారి
కందఱకు నన్నిరూపులై యని యొనర్చె
చాపవిద్యావిలాసంబు జగము పొగడ. 89

ఉ. లావున నార్పుచుఁ గలుఁ గులాయపుతేజినజీరుఁ డంకుశం
బౌవనజారిపైఁ బఱప నాతఁడు దానసె యయ్యిభాననున్
జేవడిఁ గుంభమధ్యమున జీరిన మౌక్తికపాళి రాలెఁ దా
రావనితామణీకుచభరంబున కౌనని చంద్రుఁ డెన్నఁగన్. 90

లయగ్రాహి.
దారుణజగత్ప్రళయవారిదచయస్తనిత
భైరవఘనుంధమఘనారవమహోఘ
క్కారవుఁడు భైరవుఁడు మీఱి బహుభూతపరి
వారములు నల్దెసల నేరములు వారన్
ఘోర మగుశూలం మొగి నారజనివల్లభుని
పై రవళి వైన నతఁ డౌర యనుచుం దు
ర్వారగురుదివ్యశరవాలములఁ జూర్ణముగ
ధారుణిఁ బడం గెడపెఁ జేరువన దానిన్. 91

ఉ. ఆసమయంబునం గుహుఁ డహంకృతితోఁ దనచేతిశక్తిచే
నేసి నభంబు ఘూర్ణిలఁగ నిత్తిగమోముల నార్చి నబ్జుఁ డ
బ్జాసనదత్తశక్తిని రయంబున వైవ మహోల్కలో యనం
గా సర్గిఁ బోరి యయ్యుభయశక్తు లశక్తులరీతిఁ గ్రమ్మఱన్. 92

స్రగ్ధర: రౌద్రావేశంబు మీఱం బ్రబలభుజబలప్రౌఢిమన్ వీరభద్రుం
డద్రుల్గంపింప లోకం బదరఁగఁ బ్రళయోగ్రత్ర్యక్షుఁ బట్టసం బ

ఘనతర్షోత్కర్షరింఖత్కరసదసమృగగ్రాసవిత్రాసలోల
త్తనుభూషాభోగిభోగాతతమణికిరణోదారవై భాతికశ్రీ
జనితోల్లాసానురంజత్సకలమునిదృగబ్జ ప్రకాశుఁ గిరీశున్. 80

గీ. కాంచి భృంగి నివేదితాగమనుఁ డగుచు
ననిలుఁడు తదాజ్ఞ నేఁగి సాష్టాంగ మెఱఁగి
చేరి యందంద వినుతించినీరజారి
యనుచితాచార మెఱిఁగించి యాభవుతోడ. 81

క. అమరుల కతనికిఁ గలిగిన
సమయము వినరించి దేవ! చనుదెంచి సురో
త్తములం బ్రోవుము దయ లో
కములకుఁ గర్త వగు నీవు గావఁగ వలదే. 82

చ. అన విని యింత దుర్జనుఁడె హా హరిణాంకుఁడు వీని దక్షునిం
దునిమెదునాఁడు పాదమునఁ ద్రోచితిఁ గాని వధింప నైతి నేఁ
డనిమొనలోన నానిఁ దెగటార్చెదఁ దీర్చెద మీకు బన్నముల్
నను శరణంబుఁ జొచ్చినజనంబు మనంబున నొవ్వఁ జూతునే. 83

మ. అని రోషాగ్నికణంబు లుప్పతిలఁగా నాదేవదేవుండు ది
గ్గనఁ దా లేచి మృదూక్తి నంతిపురికిం గాత్యాయనీకాంతుఁ బం
చి నగోదగ్రకకుత్సముజ్జ్వలరుచిం జెన్నొందు మి న్నందునం
దిని వేగంబున నెక్కి తూర్యరవము ల్దిక్చక్రము ల్నిండఁగాన్. 84

క. ఆనిటలాక్షుఁడు శూలము
ఖానేకమహాయుధంబు లరిభయదము లై
కానఁబడ నవుడు ప్రమథగ
ణానీకినితోడ నడిచె నబ్జునిమీఁదన్. 85

ఉ. అంబరవీథి భూతనివహంబులతోఁ జనుదెంచి మించి యా
శంబరవైరివైరి రభసంబున నంబుజబాంధవుండు న
య్యంబుజవైరియుం జెనఁగ నక్షము సొచ్చి యదల్చి వజ్రతీ
క్ష్ణాంబకకోటి నాటె హరిణాంకునిపై గుఱుఁ దుబ్బ యార్వఁగన్. 86

మ. ప్రమథుల్ ఘోరతరాట్టహాసములచే బ్రహ్మాండ మల్లాడ శూ
లముసుంతీశరశక్తికుంతకరవాలప్రాసచక్రాదిశ

స్త్రమయాసారము నింపఁ జంద్రుఁడు పఱ్చి సర్వాస్త్రసంహారకా
స్త్రము చేత నవ్విధాయుధోత్కరము చూర్ణంబై చనం జేయుచున్.

క. వారలఁ దఱుమఁగ గజముఖ
భైరవశక్తిధరవీరభద్రులు చంద్రున్
బౌరావారచతుష్కము
మేరువు చుట్టుకొనురీతి మెఱయం బొదువన్. 88

గీ. నాతికై పోరునానలినారి నారి
వింట సారించి యుద్ధతి మీఱ వారి
కందఱకు నన్నిరూపులై యని యొనర్చె
చాపవిద్యావిలాసంబు జగము పొగడ. 89

ఉ. లావున నార్పుచుఁ గలుఁ గులాయపు తేజినజీరుఁ డంకుశం
బావనజారిపైఁ బఱప నాతఁడు దాననె యయ్యిభాననున్
జేవడిఁ గుంభమధ్యమున జీరిన మౌక్తిక పాళి రాలెఁ దా
రావనితామణీకుచభరంబున కౌ నని చంద్రుఁ డెన్నఁగన్. 90

లయగ్రాహి.
దారుణజగత్ప్రళయవారిదచయస్తనిత
భైరవఘనంధమఘనారవమహోఘ
క్కారవుఁడు భైరవుఁడు మీఱి బహుభూతపరి
వారములు నల్దెసల సేరములు వారన్
ఘోర మగుశూలం మొగి నారజనివల్లభుని
పై రవళి వైన నతఁ డౌర యనుచుం దు
ర్వారగురుదివ్యశరవాలములఁ జూర్ణముగ
ధారుణిఁ బడం గెడపెఁ జేరువన దానిన్. 91

ఉ. ఆసమయంబునం గుహుఁ డహంకృతితోఁ దనచేతిశక్తిచే
నేసి నభంబు ఘూర్ణిలఁగ నిత్తిగమోము నార్చ నబ్జుఁ డ
బ్జాసనదత్తశక్తిని రయంబున వైవ మహోల్కలో యనం
గా నభిఁ బోరి యయ్యుభయశక్తు లశక్తులరీతిఁ గ్రమ్మఱన్. 92

స్రగ్ధర: రౌద్రావేశంబు మీఱం బ్రబలభుజబలప్రౌఢిమన్ వీరభద్రుం

డద్రుల్లంఘింప లోకం బవియఁగఁ బ్రళయాభ్రప్రభ [illegible] ట్టసం బ.

త్యుద్రేకస్ఫూర్తిచే నయ్యాదుపతిసయి బెట్టూన్చి పేనైచెన్నైవన్
గదతాఁపుత్త్రాభకాండోత్కరముల శశి శీఘ్రస్థితిం ద్రుంచె దానిన్.

క. తనయులు ప్రమథులు నీగతి
యనిఁ జంద్రునిచేత నొచ్చు టభవుం డచ్చోఁ
గనుఁగొని ఘనసారద్యుతి
ఘనసారవృషంబు నతనిఁ గదియం దోలెన్. 94

క. వచ్చునిటలాక్షుఁ గనుఁగొని
చిచ్చఱపిడుగులను బోనిశితవిశిఖంబు
ల్విచ్చలవిడిఁ గురియించుచు
నచ్చెందొవవిందు నిలువ నభవుఁడు నగుచున్. 95

గీ. అత్త్రినందన! నీదె గార్హస్థ్య మెన్న
గురువునకు బొమ్మవెట్టి చేకొంటి కీర్తి
యిట్టిసుతుఁ డొక్కరుఁడె చాలు నింటి కెల్ల
రాజ వీ వైనఁ గొదవేమి రాష్ట్రమునకు. 96

క. నిను జేపట్టి వరం బిటు
లనువుగ నిచ్చినవిధాత ననవలెఁ గాక
న్నిను దూఱం బని గలదే
వినరా నీగర్వ మెల్ల విడిపింతు ననిన్. 97

క. నీమేనల్లుఁడు గావున
కాముఁడు నీకరణి దుండగము చేసి కదా
మామకఫాలాగ్నిశిఖా
స్తోమాహుతి యయ్యె వానిత్రోవయె నీకున్. 98

ఉ. నా విని చంద్రుఁ డిట్లనియె నవ్వుచు మీ రిటు లాడ నుత్తరం
బీవలె మీవలెం దిరుగ నేరికి నౌను జితేంద్రియస్థితిన్
భావజు గెల్చినాఁడ నని పల్కితి వంతటివాఁడ వయ్యుమా
దేవికిఁ దక్కి మోహమున దేహములో సగ మియ్యఁ జూతురే. 99

గీ. అవని మర్యాద దప్పనియతనిపత్ని
యపర మఱి మోహ మెసఁగంగ నభ్రగంగ
వెడలనీక మహాజటాషిపినమునను
మాట లేదా ధరిత్రి నిమాట లేదా. 100

క. దాతువనవానికాంతా
జారుఁడ వగుసీకు నొకులచక్కటు లేలా
మారాడక యనిఁ బోరుము
పౌరుష మొకకొంత యైనఁ బనుపడి యున్నన్. 101

క. అని పలికి గాండివము చే
కొని భువనత్రయము నతలకుతలముగా శిం
జిని మ్రోయఁజేసి స్థాణుఁ
నిను శరపరశువుల నొత్తి నిలుసిలు మనుచున్. 102

సీ. ఆగ్నేయశర మేయ నది యగ్నిలోచను
ఫాలాగ్నిలో నైక్యభావ మొందె
యహిసాయకం బేయ నది నాగభూషణు
భూషణంబులతోడఁ బొం దొనర్చె
నంబుదాంబక మేయ నది జాహ్నవీధరు
తలమీఁటి కభివృద్ధి గలుగఁజేసె
నద్రిబాణం బేయ నది గిరిజేశుఁడా
నంకకు పుట్టినిల్వైరుసఁ జేసె
గీ. విధుఁడు గ్రక్కున పైశాచవిశిఖ మేయ
నదియు భూతేశుభూతాళి ననుసరించె
మఱియు శశి వైచునిఖిలాస్త్రమండలంబు
నఖిలమయుఁడైనశంకరునందు డిందె. 103

చ. అజగవకాస్త్రకంబుఁ గొని యంతఁ బురాంతకుఁ డుగ్రమార్గణ
వ్రజముల పారసంఖ్యలుగ నారిహుహాటిశరీరయష్టి న
క్కజముగ నేయ నాతఁ డధికవ్యథఁ జెంది సుధాంశుఁ డాటచే
నజునినరంబుచే నిలిచె నాజిని బ్రాణముతోడ దీరుఁడై. 104

ఉ. కంజవిరోధి యంత నలుకం జలియింపక చాపశింజినీ
సంజనితారవంబున వెస న్జగము ల్వ్రైగడం బురత్రయా
భంజనుగాత్ర మంతయుఁ బ్రభంజనతీవ్రశరాళి నించెఁ గి
న్కజలజారిఁ ద్రుంచెద నీకం జయ మందెద నంచు నుగ్రుఁడై.

క. పశుపతి పాశుపతాస్త్రము
శశి లక్ష్యముఁ జేసి వింట సంధించి బ్రి

క్ష్మాశిరోనామక మగుది
వ్యశరము ధాతకును మ్రొక్కి యాశశి దొడఁగెన్. 106

శా. ఆదివ్యాస్త్రమహాగ్నికీలములచే నంభోనిధుల్ గ్రాగె బ
ల్బ్బాద్రై హేమమహీధరంబు గఱఁగెఁ భూతౌఘముల్ మ్రొసెది
గ్వేదండంబులతో ధరిత్రి యొరిగెన్ వేధోండ మూటాడె మ
ర్యాద ల్దప్పెను తారకాగ్రహగణం బవ్వేళ భీతాత్మలై. 107

క. సప్తర్షిముఖ్యులతిసం
తప్తాత్మత నోర్వలేక ధాతం గని యా
దీప్తాస్త్రవహ్నిప్రళయము
ప్రాప్తం బైనట్లు దోఁచె భయ ముడుపఁగ దే. 108

గీ. ఎంత లే దని తుణ ముపేక్షింతు వేని
మగుడ సృజియింప నలయు నీజగము నెల్ల
మాకుఁ గా వీరికయ్యంబు మాన్పి తాఁ గ
నమరగురునకు నిప్పింప వయ్య! నీవు. 109

చ. అన విని పల్కు కల్కి చుగఁ డంత దయారసపూర మూరఁ బం
తున నునుపైడితమ్మివిరితూఁడులఖాణవుఁ దేజి నెక్కి స
న్మునిగణము ల్భజింప నలుమోముల నవ్వు జనింప వచ్చె న
వ్వనరుహవైరియుఁ త్రిపురవైరియుఁ బోరుచు నుండు చోటికిన్. 110

గీ. వచ్చి నిజవాహనము డిగ్గి వనజభవుఁడు
భవుఁడు దను జూడ నలగొని భక్తి మీఱ
మీఱ లీరీతిఁ జలమునఁ బోరఁ దగవె
తగవె మము కావ నని చాలఁ బొగడఁ దొడఁగె. 111

సీ. జయజయ శతకోటిశతకోటిసమశూల!
జయ భానుభానులసజ్జటాల!
జయజయ సుగుణోపచయచయనారాధ్య!
జయ నీలనీలభాస్వరశిరోధి!
జయజయ భవభవసాగరతారక!
జయ తారతారకాసదృశవర్ణ!
జయజయ శివ! శివాస్పదవామతనుభాగ!
జయ సర్గదక్షదక్షమఖవైరి!

గీ. జయ మహాదేవ! దేవతాజయదభావ!
జయ దయాకర! కరరాజత్కురంగ!
జయ జితాసుర! విరచితసాధుసౌఖ్య!
జయ గిరీశ గిరీశవేశ్మప్రశస్త! 112

క. ఉపనిషదుక్తిశతంబులు
ప్రపంచభర్త వగునిన్నె ప్రతిపాదింపన్
జపహోమాధ్యయనవ్రత
తపములకు న్ఫలము నీవ ధార్మికభావా! 113

చ. అని చతురాననుండు చతురాస్యముల న్నుతియించి యిట్లనున్
కనకగిరీంద్రచాప! విను కయ్యములో నెదిరించి వీకచే
ననిమిషకోటి గెల్చుట మహాతిశయం బని యీశ! యీశశాం
కునిఁ గరుణించి నీశరము కోపము నీవుపసంహరింపవే. 114

గీ. అనువిరించిమృదూక్తుల నాదరించి
శంకరుఁడు పాశుపత ముపసంహరించి
నిలుచునంత విధుండు వాణీనియంత
పంచినశరమ్ము డించె జాలించె దురము. 115

క. అజునకు నటుమును జితకా
యజునకు శశి మ్రొక్కి నిలువ నత్తఱి యనురా
గజముదమున రా రమ్మని
గజముఖజనకుండు విధుని గౌఁగిటఁ జేర్చెన్. 116

గీ. శంకరుండును పంకజాసనుఁడు కరుణ
జంభరిపుముఖ్యసురభుజాస్తంభనముల
మాన్ప వారలు నాజగన్మాన్యులకును
మ్రొక్కి నుతియించి నిలిచిరి మ్రోల నపుడు. 117

మ. అరవిందాసనుఁ డప్పు డిట్లనియె చంద్రా! యీచలం బేటికిన్
మరలం దార నొసంగుమీ గురునకున్ మాయాజ్ఞచే నీ వనన్
పరమేష్ఠిం గని పల్కె దేవ! విను నాపంతంబు దిక్పాలకు
ల్కరము ల్గట్టక క్రమ్మఱన్ విడువ నీకాంతం గురుం జేరఁగన్. 118

గీ. రాజ! నీచేతఁ జేయింతు రాజసూయ
మప్పు డమరులు నీ కిత్తు రప్పనములు,

నిప్పు డి త్తన్ని గురునకు నొప్పగింపు
మేను పంచినపని చేయు టెగ్గు గాదు. 119

చ. అని పరమేష్ఠి పల్కుటయు నట్లన కా కని చంద్రు డయ్యెడన్
ఘనతరగర్భభార నఖకాంతివినిర్జితతారతార దా
న్ననునయసూక్తులం దెలిపి యంపినతోడనె దివ్యతూర్యని
స్వనములు మ్రోసె మింట విరివానలు పర్వెను జంటజంటగన్. 120

సీ. ఉడుపతిసంగతి నెడపి తా జనలేని
నడుమున నడలందు జడను దోప
గుఱుతుగా రేరాజు విరహార్తిచేబలె
పాండిమ చెక్కుల మెండుకొనగ
మది నున్నవనజారి యెదకప్పు పైకి వె
ల్వడె నాగ జన్నొన ల్నలువు మీఱ
రిక్కరాయనిబాయ దొక్కట గల్గిన
ట్లొక్కట మైకార్శ్య ముప్పతిల్ల

గీ. మనసు చంద్రునికడ నుంచి మ్రానుపడిన
తనువుతో గర్భగౌరవక్రాంత యగుచు
చిన్నవోయిన మోమున సిగ్గు దోప
నాంగిరసుచెంతకును జేరె నపుడు తార. 121

చ. అమరులతోడ నప్పు డని రబ్జభవుండు భవుండు నగ్గురుం
బ్రమదము మీఱగా బిలిచి మావచనంబున దార జెందుమీ
రమణి కళుద్ధి లే దమృతరశ్మిని బొందుటచేత దాన నీ
కోమ పరిశుద్ధి గాంచె గయికొమ్మన గొమ్మ గురుండుచేకొనెన్.

గీ. రాజరాజసఖుడు రాజీవభవుడును
చంద్రు నింద్రు సురలసదనములకు
బంచి గిబ్బ తేజినంచకంఖాణంబు
నెక్కి చనిరి విభవ మెసగ నపుడు. 123

క. మృతసంజీవని సంజీ
వితులగున్నసురులును తాను సిద్ధులశిననమున్తో
ద్ధతి చెప్పికొనుచ్చు శుక్రుడు
నతిహర్ష ము మీఱ నరిగె నంత యథేచ్ఛన్. 124

గీ. నవమమాసంబునం దొక్కనాఁడు శుభము
హూర్తమునఁ గాంచె తారామహోత్పలాక్షి
బుధుని సుజ్ఞాని మోదితబుధుని రూప
విధుని సద్భక్తిపూజితవిధుని నంత. 125

ఉ. తత్సమయంబునన్ శశి ముదంబున నచ్చటి కేఁగుదెంచి పు
త్రోత్సవ మాచరింప విని యుద్ధతితో గురుఁ డిందుఁ జూచి యే
స్మత్సుతుఁ డీబుధుం డిట నిశాకర రాఁ గత మేమి నీ కనన్
మత్సరబుద్ధి వారికిఁ బునఃకలహంబు జనించె నయ్యెడన్. 126

క. అజుఁ డరుగుదెంచి గురునిన్
రజనీకరుఁ గాంచి యిట్టిరచ్చలు గలవే
గజిబిజి వల దని తారా
గజయానం జేరఁబోయి గ్రక్కునఁ బలికెన్. 127

క. గురునకొ గర్భంబు నిశా
కరునకొ వివరింపు రిత్త కలహము వల ది
త్తఱి మరల నావు డాబి
త్తరి తామరచూలి కనియెఁ దద్దయు లజ్జన్. 128

గీ. స్రష్ట వగునీవెఱుంగవె సకలభూత
సంభవము మేలె నన్ను రచ్చలకు నీడ్వ
హరిహరీ! దాఁచ నేలతారాధిపతికి
సుతుఁడు వీఁడని వివరించె సూక్ష్మఫణితి. 129

క. నా విని యజుఁ డోహోహో
మీవాదము చాలు కుముదమిత్రునిపుత్త్రుం
డీవత్స మితనిఁ జంద్రుని
కీ విమ్మా వలదు విరస మిఁక నాంగిరసా!. 130

చ. అని గురుచేత నబ్బుధుని నత్త్రితనూజుని కియ్యఁ జేసి నీ
తనయుఁడు వీఁడు సద్గ్రహపదప్రభుతన్ విలసిల్లు మీఁద నీ
వనువున రాజసూయము రయంబునఁ జేయుము నీకు దిక్పతుల్
ఘనయశ మొప్పఁ గప్పములు గట్టెద రంచు విరించి యేఁగినన్. 131

ఉ. ఆనలినారియున్ సుతసమన్వితుఁడై గజవాజిముఖ్యసే
నాసివహంబు గొల్వఁగ జనంబులు సన్నుతిసేయఁగా బ్రతి

స్థానపురంబుఁ జేరి యచటన్ బలభిన్నిభవై భవంతో
నానతవైరివై సుకృతివై క్షితి రాజ్యము సేయుచుండఁగన్. 132

ఉ. దక్షుఁడు చంద్రురూపబలదక్షత లారసి సంతసంబునన్
లక్షణభాగ్యయౌవనవిలాసకళావిభవంబులన్ సహ
స్రాక్షవధూసమాన లగు నాత్మతనూజల నిర్వదేడ్వురన్
బక్షము మీఱ నీతనికి భార్యలఁ జేసెద నంచు వచ్చినన్. 133

గీ. తారకాధ్యక్షుఁ డప్పు డాదక్షు భక్తిఁ
బూజ గావించి నేఁడు మత్పుణ్యఫలము
కరణి వచ్చితి నేఁ జేయు కర్జ మెద్ది
నావు డిట్లను బరమేష్ఠి నందనుండు. 134

క. అశ్విని మొదలగుకన్యల
నశ్విమనోభవస్వరూపుఁ డగు నీ కిత్తున్
శాశ్వతముగ వర్ధిలు మమి
తైశ్వర్యము గలిగి చంద్ర! యరిజయసాంద్రా!. 135

చ. అని శుభలగ్నమందుఁ గమలాసనుఁ డత్రియు సమ్మతింపఁగాఁ
దనయుల నిర్వదేడ్వురను దక్షుఁడు వేడుక దారవోసెన
త్యనుపమవై ఖరిన్ గువలయాప్తునకున్ దివి దేవదుందుభి
స్వనము లెసంగ దివ్యసుమవర్షము లెల్లెడలన్ జెలంగఁగన్. 136

గీ. ఎలమి సుముహూర్తమునఁ దెర యెత్తునంత
ప్రేమ మది మీఱఁగాఁ జందమామచెలుల
కెంపుమోవుల సుధకుగ్రుక్కిళ్లు మ్రింగ
క్షితిఁ గలిగెఁ జందమామ గ్రుక్కిళ్లు నాఁడు. 137

క. కళలఁ దగునిర్వదేడ్వుర
గళముల శశి మంత్రపూర్వకముగా మణిమం
గళసూత్రంబులు గట్టెన్
కలకంఠులు చేరి గౌరికళ్యాణ మనన్. 138

గీ. చెలఁగి యిఁక రాజసూయంబు సేయువేళ
తజభిషేకంబునను వారిధార లిట్లు
ద్వారఁగు సన్నట్టుము తెమ్మల్ దోయిలించి
సత్తులు దలఁబ్రాలు వోసి రాచంద్రుమీఁద. 139

క. సత్పద్మానన లపుడు ల
సత్పాణుల లాజ లియ్య సవధూనము నీ
లోత్పలమాలిక లన మై
నుత్పలమిత్రుండు లాజహోమ మొనర్చెన్. 140

క. పాలయల్క వేళ నే నిటు
వలె మీపాదంబు లంటవలె నన్నటు కాం
తలయడుగు లెత్తి చేతుల
నెలఁకున శశి సన్నెకల్లు మెట్టించె నటన్. 141

గీ. సూక్ష్మముగ నభ్రమున నున్నఁ జూడవలయు
నయ్యరుంధతి తన పెండ్లి కరుగుదెంచి
యునికి సులభంబుగాఁ జూచె నుత్పలాప్తుఁ
డంగనలు దాను జనులు భాగ్యం బనంగ. 142

క. పేరులు చెప్పు మటన్నం
దారాహ్వయ లనెడుశశిని దత్సఖు లెల్లన్
జేరి యితం డింక మదిఁ
దారను మఱవఁ డని నగిరి తద్దయు నచటన్. 143

గీ. నాగవల్లిదాఁక నాలుగుదినము లీ
రీతిఁ బెండ్లివైభవాతిశయముఁ
గాంచి చంద్రు దక్షు కడు వేడ్క వీడ్కొని
చనిరి కమలజాదిసకలసురలు. 144

సీ. అరదముల్ ద్విరదముల్ హరులు గ్రామంబులు
భద్రపీఠంబులు పల్లకీలు
నాందోళికలును చిత్రాంబరంబులు మణి
పాదుక లుసురటులు పట్టుదిండ్లు
నకిసెలపాన్పులు జివ్వాజిపిల్లులు
కస్తూరిమొకములు కప్పురంపుఁ
బన్నీటిచెంబులు బంగరుతంబుర
లుసకలభూషణములు సర్వములును

గీ. దాసదాసీజనంబులు తక్కుఁ గల్గు
వస్తువు లుపత్రికలకును వరుసతో డ

నరణముగ నిచ్చి సుఖ ముండుఁ డనుచు దక్షుఁ
డబ్జు వీడ్కొని భార్యతో నరిగె నపుడు. 145

గీ. అసమవైఖరి నిట్లు పెండ్లాడి చంద్రుఁ
డసమశరకేళి దక్షకన్యకలఁ గూడి
భూరితరసౌఖ్యజలరాశి పొంగఁ జేసి
శ్రీలు మెఱయంగ వసుమతి నేలుచుండి. 146

మ. ఒకనాఁ డాయుడువల్లభుండు మదిలో నుత్సాహ మిం పొందఁగా
సకలద్వీపకలాపభూమితతులన్ శక్రాదిదిక్పాలురన్
బ్రకటప్రౌఢిని గెల్చి కీర్తిరుచు లొప్పన్ గప్పము ల్గాంచి య
త్యకలంకస్థితి రాజసూయ మనువొందన్ జేయఁగా నెంచుచున్. 147

చ. అతిరయ మొప్ప నబ్జుఁడు శతాంగము నెక్కి సమస్తసైన్యసం
తతి తనవెంట నంటి జలదధ్వని భీషణభేరికార్భటుల్
క్షితియు దివంబు బూరటిల గెల్చె మదోద్ధతమేదినీశులన్
ధృతి మెఱయం బ్రతీచ్యుల నుదీచ్యులఁ బ్రాచ్యుల దాక్షిణాత్యులన్.

క. జంబూప్లక్షకుశక్రౌం
చంబులు శాల్మలియు మఱియు శాకద్వీపం
బుం బుష్కరాహ్వయద్వీ
పంబును నొకనాఁడె శీతభానుఁడు గెల్చెన్. 149

చ. పదపడి చంద్రుఁ డయ్యమరపాలుపురంబున కేఁగ నింద్రుఁ డిం
పొదవఁగ నబ్జుఁ గాంచి కమలోద్భవుమాట దలంచి యిచ్చె స
న్మదగజవాజిరత్నలలనామణిభూషణకోటు లాగతిం
ద్రిదశులు తక్కుదిక్పతు లనేకధనంబు లొసంగి రొక్కటన్. 150

మ. రజనీవల్లభుఁ డిట్లనర్గళమహారంహాశ్వమూఢాటి ది
గ్విజయం బొప్పఁగఁ జేసి నాల్గుదెసలన్ వేలాద్రిశృంగంబులం
దు జయస్తంభము లూఁది చారణగణస్తోత్రంబు లాలించుచున్
ద్రిజగంబు ల్వినుతింప వచ్చెఁ బురికిన్ దేవేంద్రు చందంబునన్. 151

ఉ. వేలపుఁబెద్ద యానతిని విష్ణునదీతటమందుఁ జాల సు
శ్రీలవిశాలలీల మణిచిత్రిత మై తగుయాగశాల నా
శ్లేష రచింపఁ బంపె నతివిశ్రుతనీలపిరాజిరాజివా
చాలము నింద్రజాలమతిసంతతస మై విలసిల్ల శిల్పకున్. 152

క. కువలయమిత్త్రుం డంతట
సువిహితనయసరణి రాజసూయము సేయన్
నవనీతదీక్షఁ గైకొని
ప్రవిశన మొనరించె శాలఁబత్నులుఁ దానున్. 153

సీ. జనమోదనంబులుశాల్యోదనంబులు
సురుచిరసూపము లూప్యసములును
పటుసౌరభాస్వితపాకము ల్యాకము
లతులితరసములు నతిరసములు
హితవాసనాసమన్వితములు ఘృతములు
జితమధుసారము ల్క్షీరములును
సమధికరుచివిలాసములు పాయసములు
నధరీకృతామృతోదధులు దధులు

గీ. చవులు పొగడుచు పఙ్క్తులు సాగి వేడ్క
వెలయ భుజియించి కపురంపుపిడియములను
జేకొని యహర్నిశంబు నాశీర్వదింతు
రనిసుగు లజ్ఞు రాజసూయాధ్వరమున. 154

ఉ. అత్రివసిష్ఠదక్షపులహాంగిరు లాదిమహామునీంద్రు లా
ద్గాత్రముహోత్ర మాధ్వరము దక్కను గల్గినయాగకర్మముల్
న్సూత్రవిధానవైఖరిసఁజొప్పడఁ జేయఁగ నక్కముద్వతీ
క్షిత్రుఁడు రాజసూయమును మేలుగఁ జేసె విరించి మెచ్చఁగన్ 155

చ అనలుఁడు నమ్మహాధ్వరమునందుఁ జెలంగి ప్రదక్షిణార్చి యై
యనుపమమంత్రపూతములు నాహుతు లంది యథాక్రమంబుగా
ననిమిషకోటి కియ్య నతిహర్షమునం గొని తృప్తి నొంది దీ
వెన లొనరించి రివ్విధుని వేయువిధంబుల సన్నుతించుచున్. 156

క. స్తుత్యావహంబున మునిసం
స్తుత్యముగా నిచ్చె ఋత్విజులకు శశాంకుం
డత్యనుపమదానకళా
సత్యుం డై సకలధారుణీమండలమున్. 157

ఉ. ఘోటకము ల్గజంబులును గుంజరము ల్శిబికాసమూహము
ల్హాటకము ల్ధనౌఘములు. నంబరము ల్మణిభూషణంబులున్

సాటి యొకింత లేక యె ప్రసర్పక దక్షిణ నిచ్చె దేవతా
కోటులు సన్నుతింప శశి కోటులసంఖ్యలుగా మఖంబునన్. 158

గీ. సుప్రయోగమునను విప్రగణంబుతో
నాప్రయాగమునను యాగ మట్లు
చేసి యవభృథంబు చేసి పత్నులు దాను
నమృతకరుఁడు నిష్ఠ నమరనదిని. 159

క. ఆరాజు రాజసూయం
బిరీతి నొనర్చి యెంత యింతయు నిష్ఠన్
వారిజభవ నారాయణ
గౌరీశులఁ గూర్చి తపముఁ గావించి తగన్. 160

క. ఆతపమునకుఁ జలింపక
నాతప మిట్లాచరింప నతని కజము రా
రాతి మహేశాను లతి
ప్రీతిం బొడఁగట్టి రమరబృందము గొల్వన్. 161

ఉ. రాజమనోజ్ఞ తేజ ద్విజరాజవు గమ్మని బ్రహ్మ బూన్చె స
త్పూజితలీల సద్గ్రహవిభుత్వమునన్ విలసిల్లు మంచు నం
భోజవిలోచనుం డునిచె మోదముతో ధరియించె నాదలన్
రాజకిరీటసంజ్ఞ తగ నాగవిభూషణుఁ డానిశాకరున్. 162

క. హరిణాంకుం డీకరణి
న్వరములు గైకొని సమగ్ర వైభవ మెసఁగన్
బురమునకు వచ్చి నీతి
స్ఫురణత జను లెన్న నిఖిల భువనము లేలెన్. 163

సీ. సమయంబు దప్పక జలదము ల్వర్షించె
వర్షించె మిగుల బ్రాహ్మణకులంబు
ధరణి ముక్కాఱును దరగనిగతిఁ బండె
నిండె యాగక్రియ ల్నిఖిలదిశల
ధర్మంబు నాల్గుపాదంబులఁ గన నయ్యె
విననయ్యె న్నూహార వేదరవము
గోవులు తమయంత క్షీరము లురిసెను
విరిసెను చోరాగ్ని వృజినభయము

గీ. సోముఁ డస్తమానసద్గుణస్తోముఁ డమృత
ధాముఁ డతులితవిజయాభిరాముఁ డఖిల
తారకాసార్వభౌముఁ డుదారనీతి
నంచితంబుగఁ ధరణిఁ బాలించునపుడు. 164

క. ఆచందంబున నెల్లపు
డాచందురుఁ డేలుచుండు నవనీరాజ్యం
బీచంద్రు చరిత్రము విను
ధీదతురులకుఁ శుభంబు తేజము గల్గున్. 165

గీ. ఆయురారోగ్యకరము జయాస్పదంబు
పుత్రపౌత్రప్రదం బతిపుణ్యదాయ
కం బఖండమహీలాభకారణంబు
విను జనంబులకు శశాంకవిజయ మనిన. 166

అనుటయు. 167

ఆశ్వాసాంతము.

ఉ. మంత్రియుగంధరాకృతివిమానితమంధర! దానకంధరా!
తంత్రవిదగ్రణీ! విమతదంతిభిదాసృణిసూక్తిధోరణీ!
మంత్రవిభేదనా! కుముదమంజుయశోధన! బోధబోధనా!
నంతసుపోషణా! జనమనఃప్రియభాషణపంశభూషణా!. 168

క. శూరవరవారసన్నుత
తారకభూభృజ్జిగీషుతతకీర్తిధనా!
నారదతతవిహితసుధీ
భూరిరణార్దితవిపక్ష! పుషితకవిజనా!. 169

తోటకము.

రాజమానమానరాజరాజరాజసన్ముఖాం
భోజభోజరాజనైజబోధబోధనస్తుతి
భ్రాజనాభిరామరామచంద్రకల్పకల్పవి
భ్రాజకీర్తిభూషితాంగవంగవంగలాన్వయా. 170

గద్య. ఇది శ్రీ జానకీరామచంద్ర చరణారవిందవందనకందళితానందకందాళ రామానుజగురుచరణసేవాసమాసాదితసాహితీవైభవశేషము కృష్ణయార్యతనూభవ సుకవిజనవిధేయ వేంకటపతినామధేయప్రణీతంబైన శశాంకవిజయం బనుమహాప్రబంధమునందు సర్వంబును పంచమాశ్వాసము.

శశాంకవిజయము సంపూర్ణము.

❀ పెద్దబాలశిక్ష. ❀

చక్కగ పరిష్కరించి అనేక నూతనపద్యములు, [illegible] త్రాంశములు, పటములుఁజేర్చి మంచికాగితములపై పెద్ద[illegible] జక్కగ బ్రకటించియున్నాము. సాధారణప్రతి 1-కి రు. 0-[illegible]

మేలుప్రతి 1కి- రు. 0-1[illegible]

❀ ప్రాచీనదేశచరిత్రలు. ❀

ఇది శ్రీ ప. శ్రీనివాసరావు బి. ఏ. గారిచే విరచితము. ఇందు [illegible] నవుల శైశవదశ, ఈజిప్టు, బేబులోనియా, అసీరియా, చాల్డియా, పర్షియ[illegible] హీబ్రూ, కార్థేజ్, గ్రీస్, పార్థియా, రోమ్, ఇండియా, చీనా దేశచ[illegible] త్రలు పటములతో చక్కఁగ వ్రాయఁబడియున్నవి.

ప్రతి 1-కి రు. 1-1[illegible]

❀ శ్రీవివేకానందవిజయము. ❀

ఇందు శ్రీ స్వామివారిజీవితము, ఉపన్యాసములు, జాబులు విపు ముగ వ్రాసి ప్రకటించినారము. ప్రతి 1-కి రు. 1-12

❀ భోజకాళిదాసకథలు. ❀

ఇందనేక చిత్రకథలు, చరిత్రలు, చాటుశ్లోకములు గలవు. [illegible] మిక్కిలి సరళము. ప్రతి 1-కి రు. 0-12-

❀ భారతరమణీమణులు. ❀

ఇది శ్రీ శ్రీపాద. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిచే వ్రాయఁబడినది. స్త్రీవి[illegible] నాదరించువారెల్లరును గౌరవింపఁదగినగ్రంథము. ఇందు సావిత్రి, శ[illegible] తల, దమయంతి, వీరాబాయి, చంద్రమతి, దుర్గావతి, లోపాముద్ర, [illegible] నాయాదేవి, అరుంధతి, మీరాబాయి, సంఘమిత్ర, కర్మబాయి, [illegible] [illegible], సురభి, అసామాన్య మున్నగు స్త్రీరత్నముల చారిత్రములు చక్క[illegible] వర్ణింపఁబడియున్నవి. ప్రతి 1-కి రు. 0-12

...ద్య. ఇది శ్రీయుత రవీంద్రనాథ ఠాకూరుగారి బంగాలీనవలకు తెనుగు ...స్తకం. ఆంధ్రమునం దిట్టినవల అచ్చు కాలేదని చెప్పవచ్చును. మానవ ...తిమందుఁ గలుగు ప్రోత్సాహము లిందద్భుతముగ సమన్వయింపఁబడి ...వి. ఆత్మతత్త్వము బరతత్త్వముతో లగ్నముచేసి జీవయాత్ర నడప సాధ ...ము చూపఁబడియున్నది. ప్రస్తావనలో ఆంధ్ర, ఆంగ్లనవలాచరిత్రలు ...పులముగ వ్రాయఁబడియున్నవి. గ్రంథకర్తలుకూడ గమనింపవలసిన ...ంశము లనేకము లిందున్నవి. ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

అచ్చగుచున్న నవలలు.—

. ఆంధ్ర రాష్ట్రము.	3. లాలాభాయి.
. చంద్రగుప్త.	4. బాజీరాయనిచరిత్ర.

❧ విక్రయమునకు సిద్ధమైన నవలలు. ❧

. దుర్గేశనందని	1-కి రూ.	0	12
. రోషినార	,,	0	12
. అస్తమయము	,,	1	8
. వీరబాల	,,	0	8
. విజ్జలదేవి	,,	1	2
. సాంఘికదౌర్జన్యము	,,	0	14
7. దిలారాము	,,	1	4

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

192, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ❧

